DEVRİM

AYLIK SOSYALİST DERGİ

MART 1993

14

BİR YENİ TARİH

TARİH geriye sayıyor. İki açıdan da doğru. Birincisi, gericilik egemendir. İkincisi, kendi sonuna doğru götürülecektir.

YERİNDE saymamak gerekiyor.

TÜRKİYE bütün mevsimlerin aynı anda yaşadığı bir ülke. Coğrafyası ve iklimi, toplumsal ve sınıfsal yaşamına bu kadar benzeyen ülke enderdir.

İŞÇİ sınıfı, her biri kendiliğinden ve birbirine bağlanamayan eylemlilik içinde. Sorunları, amaçları, varlık koşulları bu kadar içiçe olan bir sınıfın, aynı zamanda bu kadar "ayrı" olması, sınıf dinamiğini olumsuz yönde etkiliyor. Fisko Birlik işçileri Antalya'dan Ankara'ya geliyor, Bakanlık önünde talebini belirtmek istiyor. Kağıthane'de RP'li yerel yönetimin siyasi kararla aldığı işten atma kararı karşısında bilinçli ve olgun bir direniş sürüyor. Bursa tekstil işçileri, sermayenin bütün oyunları karşısında yoğunlaşan bir tepki içinde, patlamayı zorluyor. Memur sendikaları birkaç yıldır mücadeleci çizgisini sürdürüyor. İstanbul Kavel fabrikasında teknolojik yenilenme bahanesi ile en az elli işçinin işine son verilmek üzere, Kavel işçileri hak mücadelesine hazırlanıyor. Tüm bunlar "Ölmek var dönmek yok" şiarı ile yapılıyor; eylemin niteliğin bu sözlerle ortaya konuluyor. Hepsi de sermaye ile yüzyüze gelişi, "ölüm-kalım" sorunu olarak algılıyor.

ANCAK, ölüm-kalım, salt ekonomik bir sorun olarak görülüyor.

EVET, ölüm, kalım mücadelesi. Türkiye burjuvazisi, yeni döneme yeni saldırılarla giriyor. Ekonominin dışa açılması isteği daha reel gerekçeler bulmuştur. Emperyalistleşme eğilimini besliyor. Emperyalistleşme eğilimi güçlenen bir sınıf, önce sömürdüğü sınıfa saldırır; bunalım aşılmaz hale geldikçe bu saldırganlık bölgeye taşırılır; bölgesel savaş sınıfın emperyalistleşme serüveninin sonucunu belirler.

BU TOPRAKLAR, işçi sınıfına yoğun bir saldırı hazırlığı içinde olan Türkiye kapitalistlerinin yeni serüvenlerine tanık olmaya aday. Ufku gören hazırlığını yapmalıdır; sonucu kana varacak sömürücü egemenliğin yolu tıkanmalı, saltanatı bitirilmelidir.

SINIF mücadelesi bugünkü eksikleri ile önce genel taleplerini ortaklaştırıp sınıfsal gücünü reel hale getirmelidir. Tüm sınıf öncüleri ve komünist hareket ufku görmelidir.

KAVRAMLAR, özgül sorunlar, öznel gerekçeler aşılmalı, sınıfın ortak ve genel çıkarlarının reel eylem çizgisi oluşturulmalıdır. Hiçbir komünistin hiçbir gerekçesi ve öngörüsü "lafla" gelişmez.

SİYASET ve eylem için gerekli olan, önyargısız, önhesapsız, yalnızca sınıf mücadelesi ile bir yeni sosyalizm iktidarı için kendini var sayan ve var kılanlar, gerçeği ve gerçekliği ortak kavrayış, ortak mücadele ve eylem içinde "şekillendirecekleri" bir yeni süreci hızlandırmalıdır.

ÖRÜLECEK bir süreç vardır. Kimse bunun hamisi değildir; kaderini de belirleyemez. Kimse bunun tek doğrucusu ve sahibi olamaz ve kimse bu noktada "tek" değildir.

BİRLİK, kavram içeriğinden öte, bir olgudur. Bir olgu ile yüzyüzedir komünistler.

KÜÇÜK birer laborant gibi tarihe bakmanın gerçekçi olmadığı bilinmelidir. Herkes "neden" ve "amaç" arasında yer alıyor. Nedenselliği ve amacı bir olanların eylemleri de bir olmalıdır.

BİR yeni tarihin önünde olduğumuz anlaşılmalıdır.

KAVRAYIŞ, netlik ve sınıf bilinciyle, yeni olanın önünde olmak için, bu doğrultuda tüm yollar açık.

DEVRİMCİ komünistler, bu yoldan geldi, bu yoldan geçiyor.

ETKİ BASIN AJANSI
Tic. Ltd. Şti. Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Mesut HASTÜRK

Yönetim Yeri:
Gençtürk Cad. Çukurçeşme Sk.
No. 18 Kat 2 Laleli / İstanbul
Telefon ve Faks: 522 56 29

Ankara Temsilciliği:
Ambarlar Cad.İlkiz sokak. 7/10
Sıhhıye/Ankara Tel: 2311884

Gaziantep Temsilciliği:
Ahmet ÇALDIRAN
Mütercim Asım Cad.Körükcü sk.
Bay Hilmi Geçidi No: 3 Gaziantep
Tel: 203524

Avrupa Temsilciliği:
Yüksel ER
Bilser str. 24a 2000 Hamburg 60
Almanya Tel : 040 511 7632

Kapak: ETKİ
Dizgi : ETKİ
Baskı : AYDINLAR Matbaası

Abone Koşulları
1.Yıllık : 120.000TL. 70 DM. 150 FF
6. Aylık: 60.000TL. 35 DM. 75 FF

Hesap Numaraları:
Mesut HASTÜRK
İş Bankası Cağaloğlu Şb. / İst.
370961

Posta Çek No : **666257**
Sirkeci / İstanbul

DEVRİM'DE BU AY

"Mart'ta"

İlkyaza girdik. İlk ve sonlar devrimcidir.

Yazgıymış gibi, devrimciler de ilk ve sonbaharlarda düşerler ve yine öyle bir rastlantı; devrim bu mevsimlerde ülkenin ufkundadır diye bir fantaziye olanak tanır.

Bahar, bir de kadınlara rastlar. Dünya Emekçi Kadınlar Günü'yle. Bahar başlangıcında polis tarafından saçlarından sürüklenirler ve cemrenin düşüşü sürer. Sömürü ve eşitsizliğin en ağır yükünü kaldırdığı bilinen ve tüm sorunları ile tarihsel ve evrensel noktalarda özgünlüğüyle bir toplumsal sınıf özelliği gösteren kadın cinsin, hala hiçbir ciddi toplumsal hak ve öz-gürlük sorununu çözememiş olması sözkonusudur.

Kadın cins, insan soyunun, tarihin, toplum ve sınıfların yaşam biçiminin değişim ve özgürlük ölçüsünü yansıtır. Kadın, hiçbir egemenlikçi sistemde-toplumda, özgür olamaz. Kadınla, insan olarak eşitlenmenin öznel ve nesnel neden ve koşulları bir bütündlük içindedir. Yargılarımızı, ahlak anlayışımızı, algılayışımızı yıkıp bu boyunduruğu parçalamak için özel bir mücadele vermemiz ve kendimizi kadınla yüzleştirmemiz gerekiyor. Yalnız emekçi kadınlar gününde değil, hergün!

Bahar, Newroz ateşiyle ısınır bu coğrafyada, Ezilen, sömürüden ve boyunduruk altında olan bir halkın tarihsel izsürümüdür. Bugüne gelmiştir, yarına gider.

Bir Mayıs, İşçilerin mücadele ve dayanışma günüdür. Devrim yapmış ve devrimler yapacak, eşitlik, özgürlük ve sınıfssızlık koşullarını oluşturacak bir sınıfın mücadelede ortaklaşma günüdür.

Bahar, başka bir dünyanın mevsimi olarak yaşanır. O dünyayı, güne taşınır.

Düşen devrimcilerin mevsimi de daha çok bahardır. Kızıldere, bu mevsime rengini vermiştir. Katliamın yıldönümü 30 Martta, devlet ve düzene karşıtlığın uslubunu taşır.

Türkiye, sınıf sömürüsünün artarak ve egemen sınıfların yoğun baskı ve saldırısının katliamlara uzanarak yaşandığı gerilimli bir ülke. Bu gerilim, elverdiği ölçüde olay-yorum'la--rımıza yansıdı. Okurların katkısıyla bu gerilim yansıtılmaya devam edilecek.

Bu bahar, bizim baharımız!

Sevgiyle,

Mesut Hastürk

Kriz ve reform

Yeni bir kriz mayalanıyor.

Yönetilenlerin, eskisi gibi yönetilmek istemediklerini ortaya koyan büyük bir eylemlilik içinde oldukları söylenemez. Buna rağmen bir yönetme krizi olgunlaşıyor.

Devrim'de hep vurgulanıyor. Burjuva partilerinin programları tekleşmiştir. Hepsi de Türkiye'nin emperyalizme taşeronluk yaparak dışa açılmasını, bölgenin süper gücü, ikinci dereceden emperyalist bir ülke olmasını amaçlıyorlar. Hepsi de KİT'lerin özelleştirilmesinden, "radikal" ekonomik reformlardan vb. yanalar. Sorunlar daha çok uygulama hız ve biçimindeki farklılıklardan çıkıyor.

TÜSİAD eski başkanı Bülent Eczacıbaşı'nın bir süre önce söylediği şu sözler bunu anlatıyor:

"Türkiye'nin temel problemleri ve bunların çözümleri konusunda bir görüş birliği, bir 'consensus' var bir süreden beri. Siyasi partiler arasında, iş alemi içinde, hatta işçi kesimi içinde önemli uzlaşma noktaları bulmak mümkün bu konularda. Ve bu uzlaşmadan hareket ederek çözümlere yaklaşmak mümkün ama uygulamada bu bir türlü gerçekleşmiyor ve bizi ekonomik istikrara götürecek adımlar atılamıyor. Sonunda şartlar bizi öyle bir noktaya getirecek ki bugün uzlaşma sağlayıp alamadığımız kararları şartların zorlanmasıyla almak zorunda kalacağız. Bu arada zaman kaybetmiş olacağız ve daha ağır bir bedel ödeyeceğiz. Keşke bu uzlaşmayı sağlayabilmiş olsaydık ve ekonomik istikrar hedefine yönelebilmiş olsaydık.

(*Sabah*, 18 Ocak 1993)

Eczacıbaşı uygun bir dille radikal önlemler alınmazsa Türkiye'nin yeni bir krize gireceği uyarısını yapıyor. Uyarı Demirel hükümetinedir.

Demirel'in reformları ağırdan almasının ise bu burjuva politikacısının tarz-ı siyasetiyle, varoluş biçimiyle ilgili nedenleri var. Demirel iki kez süngü gücüyle olmak üzere 6 kez iktidardan düşüp 7 kez seçim kazanarak iktidar olmuş bir politikacıdır. Seçmen desteğini korumak Demirel'in önemli bir önceliğidir.

Kuşkusuz bir noktaya kadar. Tekelci sermayenin isteklerini kesin ve kararlı biçimde dayattığı durumlarda Demirel bu "direktiflere" uymamazlık edemez. 24 Ocak kararlarının mimarının Demirel olduğu unutulmamalıdır.

Son haftalarda ortaya sürülen reform paketi, Tansu Çiller'in yeni bir insiyatifle öne çıkması vb. gelişmeler hükümetin yeni bir yöneliş içinde olduğunu gösteriyor.

Tekelci sermayenin başbakan adaylarından Tansu Çiller, "Sosyalizme gidiyoruz" türünden sözlerle kendi hükümetini eleştirdikten birkaç gün sonra hükümet adına yeni bir ekonomik reform paketiyle gazetelerin manşetine çıktı.

Aynı günlerde "Güneydoğu reformu" açıklandı. 24 ili kapsayacak olan bu "aksiyon" planı'na göre, Kürdistan'a 166 trilyon yatırılacak. Bu parayla hayvancılık, halıcılık geliştirilecek, 30 bin km'den fazla yol yapılacak, devlet memurlarına hizmet zammı, yurtdışı kontenjanı, düşük faizli konut kredisi verilecek, taşımalı hızlı eğitim programları uygulanacak vb.

"Aksiyon plan"ın kirli savaşın lojistik desteğini güçlendirmeyi ve meşrulaştırmayı amaçladığı açık.

Bir de anayasal-siyasal reformlar var.

Dar bölgeli, iki turlu Fransız tipi bir sistem getirmek istiyorlar. Böylece, "küçük" partilerin meclise girmesini önlemeyi, Refah Parti'sinin yükselişini durdurmayı öngörüyorlar. Ancak sosyal demokrat hareketin, düzen "sol" unu tümüyle eriteceğinden de korkuyorlar.

Siyasal bunalım, burjuva siyaset güçlerinin birbirlerine alternatif olamayacak kadar aynılaşmalarından kaynaklanıyor, ancak bu sorunu giderecek bir çözüm de bulunamıyor. Artık bu düzenin sağı solu yoktur. Sorunu ve yol açacağı sonuçları görenlerden Mümtaz Soysal "sol"un problemini bir düzen değişikliği programına sahip olmamasında görüyor. Soysal'ın böyle bir "program oluşturması" çağrısına ise kendi partisi dahil kimse sahip çıkmıyor. Burjuvazinin hiçbir kesimi artık demogojik bir dille olsun "düzen değişikliği"ni ağzına almıyor.

Tersine, burjuvazinin yapmaya çalıştığı düzen dışı ve karşıtı ne varsa onu düzenin legal çerçevesi içine çekmek, onu "meşrulaştırırken" kendi meşruluk zeminini güçlendirmektir.

Reformların amaçladıklarından biri de budur.

Önümüzdeki dönemde Nazım Hikmet'le birlikte Yılmaz Güney'in de "iadeyi itibarının" gündeme geleceğinin işaretleri var. Kapsamlı ehlileştirme kampanyaları düzenleniyor.

Türkiye'nin ekonomik-toplumsal sorunları, reformlarla çözümlenemeyecek kadar ağırdır. "Acı reçete"nin işçi-emekçi yığınların iş ve yaşam koşullarına getireceği sonuçlar ise yıkıcıdır.

Reformlar yeni bir krizin habercisi, aynı zamanda sermayenin emek cephesine yeni bir saldırısıdır.

Bu saldırı ancak bir karşı saldırıyla püskürtülebilir. Yoğun bir düzen eleştirisi ve düzen karşıtı eylemlilik örgütlemek gerekiyor.

Nazım Hikmet'in, Yılmaz Güney'in, bizim olan öteki devrimci değerlerin burjuvazinin kirli ellerinde murdar edilmesine tepki göstermeliyiz.

Reformlar döneminden komünist ve işçi hareketi olarak güçlenerek çıkmak için eylemci ve birlikçi bir yol izlememiz gerekiyor.

DEVRİM

BURJUVA DEVLET BİR İNFAZ DEVLETİDİR!

Katliam

Türkiye'de devlet canidir, korkaktır! Yüzyıllardır zora dayalı egemenliğin en ilkel örgütüdür. Yüzsüzdür, kimliksizdir. Faili meçhul cinayetlerin, provakasyon ve katliamların sorumlu ve icracısıdır. Düzen zul düzenidir!

Devlet, tekelci polis devletidir.

Egemenliğini sürdürmeyi yapacağı katliamlara bağlamıştır. Kafatası geleneğinden geliyor.

6 Mart 1993 gecesi İnfaz Timleri Kartal Esentepe mahallesinde bir evi basıyor. İçeride Dev-Sol savaşçılarının olduğunu biliyor. Evde, adını Sabahat Karataş'tan almış altı aylık Sabahat ve Özgür adlı iki çocuk ve karıkoca yaşıyor. Bunu da biliyor.

Çocukları ölümden D.Sol savaşçıları korumuş, taranmaktan kurtuluyorlar, ağıtları duyuluyor.

İnfaz (ölüm) Timi, hiç zaman kaybetmeden evin kapısını kırıp içeri saldırıyor, önce bomba kullanıyor, salonda Bedri ve Rıfat'ı tarıyor, başka bir odada olduğu halde, çocukların annesini ve Gerilla hemşire Menekşe Meral'i katlediyor. Basına, silahlı çatışma senaryosu hazırlayıp fotograf çektiriyor. Katliam, çocukların korunaklı odadan çıkartılıp Darülaceze'ye kapatılması ile bitiyor. İstanbul'da geceboyu ev baskınları sürüyor.

Menzir, "Adamlar katliam yapmaya gelmişti " diyor. Komşular çok sevdiği çocuk ve ailelerine üzülüyor. " Bunlar mı katliam yapacaktı?" Hangi olay, gerçekleşmeden cezalandırılır ve hangi ceza verilebilir?

Devlet, Kürt yurtsever ve devrimcilerini katletmeye, faili meçhul cinayetler işlemeye devam ediyor. Şırnak, Güroymak, Göle, Nusaybin, Silvan, Batman... Ve Ağrı'da Kürt gerillalar savaşın ortasında...

Devlet ve düzen katliamsız yaşayamıyor.

Devrimci savaşçılar teslim olmuyor. Ölüm ve yaşam arasında bir ikilem olmadığını biliyor. Devlet ve düzeni tanıyor.

Sömürü, eşitsizlik ve zülüm düzeninin çarklarına saldırmaya devam ediyor.

Devlet, Kürt şehirlerini yakmaktan geliyor, ev basmaktan geliyor. Basın kanlı elleri yıkıyor. Osmanlı hayallerini yayıyor. İşçi sokağa atılıyor, kadınlar Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde polis tarafından dövülüyor, yerde sürükleniyor, tutuklanıyor.

İçişleri bakanı ve insanhakları bakanı katliam izlemekten geliyor.

Sinmiş bir halk silinmiş bir halktır.

Belleği, yüreği ve geleceği devrimci savaşçılar canlı tutuyor.

Onur veriyor, onur taşıyor.

Katil ve canileri hesap günü bekliyor!

Eren Doğan

Sinmiş bir halk, silinmiş bir halktır. Belleği, yüreği ve geleceği, devrimci savaşçılar canlı tutuyor! Onur veriyor.

Newroz; ateşi ile yeniden yaklaşıyor:

Özgürlüğü olmayanın bayramı yoktur

Her yıl Ağrı dağı kuşatılır. Ağrı bir pratik, bir söylencedir Ağrı'da gerillanın ağrısı vardır

Söylenceler akla duygu verir. Akıl kavrar ve boş inanç olmaktan çıkarabilir söylenceyi, ancak duygulanımı için gerekli olan söylem sürer. Aslına bakılırsa, haz maddesel, mutluluk imgeseldir, söylenceye benzer.

T.C,Kürtler kadar söylencelerle de savaşı seçmiştir.

Her yıl Ağrı dağı kuşatılır. Ağrı bir pratik, bir söylencedir. Ağrı'da gerillanın ağrısı vardır. Göz ağrısına benzer. Nuh'un gemisi vardır, Nuh'un gemisi bildik tek evrensel mitostur. Hayat, bir geminin içinde fiziksel embriyonları ile varlık mücadelesini temsil eder, çoğalır ve yeniden kurar yaşamı. Gemi, Ağrı'da kalır. Nuh'un Ağrı'da ağrısı vardır.

Bu yıl Ağrı, Newroz'u önceledi.

1992 özgürlük ve yaşam inancının taktikler ve stratejiler arasında yeniden prova edildiği bir dönemi yaşadı. Kurtuluş ateşi söylencesi, 21 Mart'ta yeniden dağlara ve şehirlere yakıldı. Kürt kızlar ateşe can kattı.

T.C Newroz'u biliyor, Kürtler anlattı. Kurtuluş ve özgürlük ateşi olan Newroz ateşi, tarihten bugüne taşındı, Kürtler yaktı. Tiran'ın zulmünü yendikleri zaman yandıkları büyüklükte yaktılar. Devlet, Newroz'u söndürmek için çalıştı. Newroz'u kuşattı.

Savaş ve siyaset açısından bakıldığında 21 Mart, Devlet'in kitleselleşen Kürt Devrimci Mücadelesi'nin kitlesine yönelik bir kıyım için uygun şartları ortaya koyuyordu. Ateşi tutan herkes suçluydu ve ateşin olduğu her yer kuşatılabilir, saldırı yapılabilirdi.

Şırnak, Taksim'e benzedi.

Şehir kuşatıldı, yıkıldı. Yıkılan şehir devlete bırakıldı. Onbinlerce Kürt ateşi dağa taşıdı, şehri bıraktı.

Devlet halk hareketini, kırmak için özel rejim uygulandığı Kürt bölgelerinde Şırnak'ı örnek seçti, provakasyon merkezi yaptı ve birbirini tutmayan senaryolarla, kamuoyuna yönelik kafatasçı ideolojik bombardımanla kuşatmayı büyütmek istedi. Ancak Şırnak tüm dünyaya ezilmişliğiyle yansıdı.

Kürtler, Şırnak'ı bıraktı, ama ateşi bırakmadı.

Bugün 93 Newroz'u yaklaşıyor. Devlet Ağrı'dan başladı. Newroz'u içi boş bir bayram olarak kutlamayı zorluyor. Bayram, Türkiye'de sahte bir mutluluk oyunudur, devletin mutluluk oyunu. Bir Mayıs'ı da bayrama çevirmek istiyor. Bayram, külün ateşi oynamasıdır.

Bu Newroz'da devlet, Yaz Savaşı'nın avantajlarını sürdürmek isteyecek. Ateşin yandığı her yeri kuşatacak. Bir ay öncesinden sokaktan Kürt toplamaya başladı.

Ezilen ulusların söylenceleri, ezen ulus yöneticilerinin meydan savaşlarından daha çok ve daha güçlüdür.

Söylence ile hayat, bir gerçeklikte buluştuğunda meydan savaşları yenik biter.

Bu yıl Newroz yeniden kuşatılıyor, aylar öncesinden, kuşatılıyor. Devlet yeni bir Newroz provakasyonu için kendini hazır hissediyor. Kamuoyuna "Bayram" ve "eylem" ikilemini sundu.

Bu ikilem, siyasi ve askeri taktikleri önceliyor.

Bu ikilem, boyunduruğu ve özgürlüğü önceliyor.

Özgürlüğü olmayanın bayramının da olmayacağı biliniyor.

Bu Newroz'da devlet, Yaz Savaşı'nın avantajlarını sürdürmek isteyecek

E. D

Düşük faiz yüksek sömürü

Yüksek faiz uygulamasının iki ana nedeni ve amacı, hükümetin iç borçlanma ihtiyacına kaynak yaratmak ve yabancı sermaye girişini özendirmekti

Son haftalarda ekonomi cephesinde ilginç gelişmeler oldu: Hükümetle büyük bankalar anlaşarak faizleri düşürdüler; Tansu Çiller "Sosyalist devlete gidiyoruz" eleştirisini yaptıktan birkaç gün sonra adıyla anılan bir operasyonun mimarı olarak ön plana çıktı; bu çıkışla birlikte Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı emekliye ayrıldı. Aynı günlerde 166 trilyonluk "Güneydoğu Paketi" piyasaya sürüldü.

Faizlerin düşürülmesi operasyonu üzerinde, sorulması gereken ilk soru şudur: Faizler neden bu denli yüksekti ve yüksek faiz uygulamasından kimler yararlanıyordu?

Yüksek faiz uygulamasının iki ana nedeni ve amacı, hükümetin iç borçlanma ihtiyacına kaynak yaratmak ve yabancı sermaye girişini özendirmekti. Mekanizma şöyle işliyordu: Hazinenin üç ay vadeli bonoları enflasyonun çok üstünde, yüzde 98 oranında faiz sağlıyor; bankalar ise, yine enflasyonun üstünde, ama hazine bonolarının oldukça altında faiz oranlarıyla mevduat topluyor, bunu üç ay vadeli hazine kağıtlarına yatırarak kar ediyordu.

Uygulamanın sonuçları şöyle oldu:

1- Bankalar olağanüstü karlar sağladılar. Bir gazete haberine göre 1992 blançosunu açıklayan 10 bankanın toplam karı bir önceki yıla göre yüzde 103.48 oranında arttı. (Hürriyet 26 Şubat 1993).

2- Hazine, Cumhuriyet tarihinin en yüksek faizini ödedi. Yani banka ve öteki rantiyecilerin kazandıkları devlet'ten çıktı. Devlet çok yüksek bedel ödeyerek borç para tutmuş oldu.

3- Yüksek faiz uygulaması, yatırımcı olmayan, faizci yabancı sermaye girişini hızlandırdı.

4- Sanayi ve tüccarın kullandığı krediler çok pahalandı; reel olarak yüzde 30'lara fırladı.

5- Yüksek faiz ve pahalı yatırımcı sermaye uygulamaları ile enflasyonun düşürülemeyeceği ortaya çıktı.

6- Borçları hızla ve katlanarak artan, aynı zamanda yüksek faiz uygulamasının yolaçtığı enflasyonist basınçtan bunalan hazine, üç ay vadeli senetlere verdiği faiz oranlarını düşürmek zorunda kaldı. Bunun üzerine, büyük bankalar mevduat faiz oranlarını çok fazla indirerek kar oranlarını korumak, hatta yükseltmek istediler. Büyük oranda faiz düşürme insiyatifi onlardan geldi.

Faiz düşürme operasyonu, enflasyonda küçük bir yavaşlamanın sağlandığı, döviz rezervlerinin görece iyi durumda olduğu, ekonominin genel durumunun uygun sayıldığı bir zamanla yürürlüğe kondu. Amaç, üretim ve ticaret maliyetlerini düşürmek, bunu fiyatlara yansıtarak enflasyonu denetim altına almak biçiminde formüle edildi. Yalnız bu operasyonun başarılı olması için, faizlerin düşmeye devam etmesi, yeni bir "dövize hucum" eğiliminden kaçınılması, ülkeye sermaye girişinin devam etmesi, ihracatın artması gerekiyor. Tersi olursa, faizler yeniden yükselecek, enflasyon daha hızlı artacak, bugünkü nisbi istikrar da bozulmuş olacaktır.

Özetle böyle. Ancak bu özetle yetinmek, burjuva ekonomisinin yanıltıcı çerçevesinde kalmak olur.

Dünya kapitalist ekonomisinin en belirgin eğilimlerinden biri sermayenin giderek daha çok rantiyeciliğe yönelmesidir

Dünya kapitalist ekonomisinin en belirgin eğilimlerinden biri sermayenin giderek daha çok rantiyeciliğe yönelmesidir. Bütün kapitalist ülkelerde, para, döviz, bono operasyonları, borsa oyunları biçiminde yoğun bir ekonomik hareketlilik yaşanıyor. Oysa, ekonomik faaliyetin temeli üretimdir. Bütün kavga, maddi üretimin gerçekleştirilme ve bölüşüm ilişkilerinden çıkıyor. Bütün para ve borsa oyunları gerçek maddi üretime elkoymanın yeni ve daha gelişkin biçimlerinden başka birşey değildir.

Böyle bakıldığında, göstermelik anti-enflasyonist operasyonlarda, üretim maliyetini ucuzlatmada sermayenin başvuracağı, başarıyla kullanabileceği esas araç faizleri değil, işgücü maliyetini düşürmektir. Tekelci sermaye, bütün hazırlığını işgücünün daha yoğun sömürüsüne göre yapıyor. İhracata yönelik sektörlerdeki, örneğin tekstil endüstrisindeki gelişmeler önümüzdeki dönemde kavganın sertleşeceğini gösteriyor.

Bursa'da Tekstil işçileri birikimleriyle kendilerini yeniden üretiyorlar

Sınıf tavrı

CEMAL CEM

Grup ve komiteleşmeler, somut durumlarda ortaya çıkan mücadeledeki öğretici yanlarıyla sisteme yönelen iktidar talebini yükselten ideolojik politik okuldur

Ülkemizde işçi hareketi, güçlü olmamakla beraber, kesikli de olsa sürekliliğini kaybetmemiş, bir hareketlilikle ve arayışlarıyla gelişimini sürdürmüştür. Bu süreç ciddi birikimler ortaya çıkarmaktadır. İşçi sınıfının Tekstil alanında ve Bursa özelinde de somut-ciddi adımlar atılmaktadır.

Bu ilk planda çok cılız da olsa Tekstil işçilerini kendi sınıf bilimiyle buluşturmuş ve bağımsız örgütlenmesinin yaratılması doğrultusunda harekete geçirmiştir. Öncelikle sistemin kendisi tarafından yaratılan sunni ayrımları (özellikle muhacir-yerli) ortadan kaldırma konusunda günlük ilişkilerden başlayarak "yarin yanağından gayri" herşeyi paylaşma temelinde dayanışma-örgütlülük adımları ciddi olarak atılmıştır.

Burjuvazinin işsizlik tehdidi karşısında uzun süre korkularıyla yaşamış ve bunun çözümünü de yine kendi sınıf örgütlülüğünde bulmuştur. Öncelikle somut durumu konusunda şu tesbiti yapmıştır. "Türkiye'de ölümle-işsizlik eş değerdedir" İşsizliğin korkusu ise çoluğun-çocuğun ekmeksiz kalmasıdır. Bu tesbit sorunun kavranması ve çözümü için önemli bir adım olmuş ve çözümünü beraberinde getirmiştir. Örgütlenmenin ilk adımında sınıf disiplini içinde kardeşlerini ekmeksiz bırakmanın yolunu Komünistleşme ile açarken Komite ile birlikte aynı anda fabrika bazında "İŞSİZLİK FONU"kurmuştur. Ve bu fon işten atılanların işsizlik sürelerinde hiç kişiye asgari boyutta ihtiyaçların karşılanması (ekmek) sağlanacaktır. FON, işçinin kendi kararı ve denetimi ile işlemektedir.

Fabrika örgütlenmesini, dar grup sistemi vardiya-kısım biçiminde oluşturmaktadır. Grup oluşumunda, her grup kendi dışındaki grupla ilişki içinde bulunmamaktadır. Gruplar vardiya içinde birer temsilci ile temsilciler kurulunda kendini ifade etmektedir. Her vardiyada üst organ "temsilciler kuruludur". Temsilciler Kurulunun üstünde fabrika TEMSİLCİ KOMİTESİ bulunmaktadır. Vardiya kurulları birer temsilci ile komitede yer alırlar. Bu işleyiş aşağıdan yukarı en geniş (gruplar aracılığıyla) katılımla sağlanır, enformasyon işleyişin dinamosıdır. Yukarıdan aşağıya, "ilkeli-disiplinli merkezi kollektif önderlik" kanalıyla geri döner, denetim sirkülasyonu temeldir. Seçme hakkı geri alma yetkisinde ifadesini bulmuştur.

Gruplar üst organlarda ve faaliyet içinde kendilerini "KOD" sistemi ile ifade etmektedirler. Periyodik 15-30 günlük raporlar düzenlenir işyeri genel insiyatifi yerel (kısım) insiyatifle beslenir.

Sınıfın doğal önderleri ile komünistlerin buluşacağı en elverişli zemin buradadır

Grup oluşumu örneği şu biçimdedir; 20 kişinin çalıştığı kısımda birbirini iş ilişkisi içinde tanıyan bu insanlar örgütlenme faaliyeti içinde birbirini tanıyan en fazla 5 kişi olmalıdır 6'ncı kişi olmamalıdır. Ve her grup kendini aşağıya doğru üretmelidir.

Gruplar aynı zamanda sendika-yasalar-meşruluk vd. ile başlayan ve düzeyi sınıf bilimini kavramaya yönelen periyodik eğitim programını yürütür.

Sosyalist kimlik ilişkinin başında ortaya konur ve konuş aynı zamanda ilişkinin yaşamsal gelişiminde üretilen güvendir. İlk aşama güven ku-

rumunun yaratılması-geliştirilmesi ve korunmasıdır. Grup ve komiteleşme somut durumlarda ortaya çıkan kurumlardır, işlevi doğru konduğunda işçi sınıfının elinin altında her zaman sıcaklığını korur güncelliği görece (somut duruma ilişkin) olmakla birlikte mücadeledeki öğretici yanları ile sisteme yönelen iktidar talebini yükselten ideolojik-politik okullardurlar.

Bu deney ve birikimleri ile Türkiye işçi sınıfı, özgün yönetim organlarına doğru daha sağlıklı yürüyecektir

Bu deney ve birikimleri ile Türkiye işçi sınıfı, özgün yönetim organlarına doğru daha sağlıklı yürüyecektir. Sosyalistler kendilerini net ifade edebildikleri oranda (alternatif) önderliği pekişecektir.

Grup ve komiteleşme aynı zamanda sınıfın doğal önderlerinin üretildiği yapılanmalardır ve bu doğal ileri unsurlar politik önderliğin yaratılmasına kanaldırlar.Bu kanalların nesnel işlevini komünist önderlik kazandıracaktır. Sınıfın doğal önderleri ile komünistlerin buluşacağı en elverişli zemin buradadır.

ÖRGÜTLÜLÜK PARTİYE-PARTİ İKTİDARA!

KAPİTALİZMİ YIKACAĞIZ- SOSYALİZM KURACAĞIZ!

SÖMÜRÜSÜZ DÜNYA-ÖZGÜR İNSAN

BURSA'DA BİR GRUP SÖNMEZ TEKSTİL İŞÇİSİNİN YAZDIĞI BİLDİRİ

Arkadaşlar,

Korkularımız-açlığımız-elimizin kolumuzun bağlanması, bilinçsizliğimizden ve örgütsüzlüğümüzdendir.

Eğitim amacıyla başlattığımız, TEKSİF'in yeni dönem sözleşme taslağını açıklama çalışmalarımız devam ediyor. Bu elinizdeki üçüncüsüdür.

Yapılan bu toplu sözleşme aynı zamanda yasadır, namustur. Ama ne yazık ki bunu yazanlar, yazdıklarını bile savunamayacak-takip edemiyecek kadar inançsız ve ihanet içindedirler. Böyleleri nasıl olurda emeğin hakkını koruyabilir, mümkün mü?

HAYIR BİN KERE HAYIR!...

İkiyüzlülüğün belgesini inceleyelim.

TOPLU SÖZLEŞME MADDE 27- İŞTEN ÇIKARMA VE AÇIKTA KALMA:

a) MÜNFERİT ÇIKARMA:

"Tekstil üyesi, işçi, emekliye ayrılma, maluliyet ve tazminatlı çıkış halleri hariç Disiplin Kurulu Kararı olmadan işçi çıkarılamaz. Ancak, 1475 sayılı yasa hükmü saklıdır."

c) TOPLU İŞÇİ ÇIKARMA:

"İşveren işlerine daraltmak veya işçilerini azaltmak amacıyla toplu olarak çıkarmak istediğinde aşağıdaki esas ve sıraya göre hareket edip çıkarılacak üyelerin listesini 30 gün önceden (isimleri ile) sendikaya bildirir." (Toplusözleşme sayfa 43)

Evet arkadaşlar bunları TEKSİF yazmış, yani 3 Kasımdan başlayan çıkışları bir ay önceden biliyordu. Sözleşme imzalarındaki mürekkep bile kurumadan tam tersi bir uygulama ile işçi arkadaşlarımız sokağa-işsizliğe atıldı ve sendika kulağının üstüne yatarak uyarma zahmetine bile girmeden, "yapacak bir şeyimiz yok" demiştir. UTANMADAN!

Ama kendilerinin teminatı için toplusözleşmeye koydukları maddeleri sıkı bir biçimde savunmuşlardır. Şöyle ki

TOPLUSÖZLEŞME MADDE 27- c) fıkrasında kendilerini garantiye almışlardır.

"Ancak, sendika kademelerindeki görevliler ile sen-dika temsilcileri, toplu işten çıkarma işlemine tabi tutulamazlar." (Sayfa 44)

İşte gördüğünüz gibi arkadaşlar ikiyüzlülük belgesi ve danışıklı dövüşün açık bir örneği. Sefaletimizi yazanlar, kendi rahatlarını böyle sağlıyorlar.

Devam edelim;

AYNI MADDE-SAYFA 44) Yeniden işe alınacak (çıktı-girdi) işçilere verilecek ücret işyerinden ayrıldığı tarihte almakta olduğu ücretin altında olamaz.

Birde 1475 sayılı yasaya bakalım;

İş Kanunu MADDE 60- ÜCRETTE İNDİRME YAPILAMAYACAĞI:

"Her türlü işde uygulanmakta olan günlük veya haftalık çalışma sürelerinin kanunen daha aşağı sınırlara indirilmesi ve bu kanunun hükümleri gereğince işverene düşen herhangi bir yükümlülüğün yerine getirilmesi sebebiyle veyahut bu kanun hükümlerinden herhangi birinin uygulanması sonucuna dayanılarak işçi ücretlerinden her he şekilde olursa olsun eksiltme yapılamaz. (İş Kanunu Sayfa 96)

Evet arkadaşlar konu bu kadar açık ve işveren açıkça suç işlemiştir, yasal ve meşru zeminde bir sürü haklarımız gaspedilmiştir.

ÖRGÜTLÜ GÜÇ YENİLMEZ!

VARDİYALAR ARTTIRILSIN-İŞ GÜNÜ 6 SAATE İNDİRİLSİN!

SÖMÜRÜ ORTADAN KALKMADIKÇA ÖZGÜRLEŞMİŞ SAYILMAYIZ!

SÖMÜRÜSÜZ DÜNYA-ÖZGÜR İNSAN

SÖNMEZ İŞÇİLERİ

DİSK ege bölge temsilcileri değerlendirme toplantısı:

İşçi yönetici farkı

Konuşan işçiler DİSK yöneticilerinin bugünkü tavırlarından dolayı DİSK'in geleceğinden kaygı duyduklarını belirttiler

İzmir'de 6.Ocak Cumartesi günü DİSK'e bağlı sendikaların temsilcileri ve üye işçilerin katılımıyla ikiyüz kişilik bir toplantı yapıldı.

Toplantı, "Atatürk ve silah arkadaşlarıyla kurtuluş savaşında şehit düşenlere", "12 Eylül'den önce faşistlerce katledilen Kemal TÜRKLER ve çok kısa bir süre önce yitirilen Abdullah BAŞTÜRK ve de Uğur MUMCU anısına" bir dakikalık saygı duruşuyla başladı.

Toplantı'da yapılan ilk konuşmanın içeriği DİSK'in 1 yıllık çalışma programının özetiydi. Yöneticiler suya sabuna dokunmadan, 12 Eylül yaşanmışlıklardan DİSK'i ve onun sonuçlarından hiç bahsetmeden burjuva demokrasisi"ni savunan bir sendikal örgütlenme olarak tanımladılar. "Demokrasi ve İnsan haklarına dayalı bir anayasal düzenin" bekçiliğini yapacaklarını "bölücü hareketlerin sınıfın birliğine zarar verdiğini" vurguladılar.

İnsanı boğan bu konuşmalardan sonra temsilci ve işçilerden istiyenlere söz verildi. DİSK'in gerçek sahipleri mikrofona geldiler. Konuşan temsilci ve işçiler önce 12 Eylül'ün kısa bir değerlendirmesini yaptılar. Konuşmacılar yöneticilerin donuk ve durgun olmasının tersine oldukça coşkulu ve umut doluydular, İşçi sınıfına olan güvenlerini dile getirirken sınıfın isterse herşeyi başarabileceğini fakat bunun bilinç ve eğitim sorunu olduğunu, bunun da yöneticilerin bu konuda çalışması ve bu işe önem vermesiyle mümkün olacağını, ancak DİSK yöneticilerinin bugünkü tavırlarından dolayı DİSK'in geleceğinden kaygı duyduklarını belirttiler.

Konuşmacılardan yöneticilere somut öneriler de yapıldı. DİSK'in Ören tesislerinin işçilere açılmasını, sendika üyesi işçilerin burada eğitim seminerleriyle bilinçlendirilmesi ve DİSK'in bir televizyon istasyonu kurarak yalnız DİSK'li işçilere değil, ülkedeki bütün işçilere ve ezilen kesimlere sınıf bilinci verilmesinin yararlı olacağını söylediler, bir diğer temsilci ile Sosyal Demokratların her seçim döneminde işçilerin yanında olduğunu söylediklerini seçildikten sonra da işçilere yapmadığını bırakmadıklarını örnekleriyle anlatarak işçilerin bundan sonra bu oyuna gelmemeleri için yerel yönetimlerde ve parlamendo seçimlerinde sınıfın içinden adaylar çıkarılarak bunların desteklenmesi gerektiğini söyledi.

işçilerin zorlayıcı ve mücadeleci yaklaşımları DİSK'in gelecek güzel günlerinin müjdesini veriyordu

12 Eylül'den sonra sendikacıların koltuk kaygısı nedeniyle ücret sendikacılığı yaptığı fakat ücretlerin enflasyona uzun süre dayanamayıp yaşam standardının hergün gerilediğini, ancak sınıf sendikacılığı yapılarak kalıcı sonuçlar elde edilebileceği, sendika yöneticilerinin koltuk kaygısından vazgeçip işçilere yeterli bilinç ve eğitim verilirse Türkiye işçi sınıfının ne Polonya nede Bengaldeş işçisinden korkak olmadığını, 5 General düdük çaldığında buna sessiz kalmayacağını sokaklara dökülüp demokrasiye sahip çıkacağını bu güce ve cesarete sahip olduğunu vurguladılar.

Yöneticilerin ve resmi ideolojinin sınırları içinde sendikacılık yapmak isteyenleri rahatsız etse de, işçilerin zorlayıcı ve mücadeleci yaklaşımları DİSK'in gelecek güzel günlerinin müjdesini veriyordu.

İzmir-DEVRİM

Sermayenin dinsel ideolojiyle örtüşüp saldırdığı bir yer:

Kağıthane

RP baskı ve basınç için toplumsal sınıfsal dinamiklerimizin elverdiği ölçüde etkin olan sömürücü sınıf uzantısı siyasal araçlardan biridir

Refah Partisi, islamcı ideolojinin kitlesel temsilcisi olma yolunda kapitalizm içerisinde bir erklik talep ediyor. Bu talep, o'nu sermaye ile ideolojik bir uzlaşmaya götürüyor. İdeolojik taviz Refah'tan geliyor. 1970 sonrasında CHP'nin sol popilizm için anlamı ne ise, 1980'den sonra da dinci populizm için RP'nin anlamı da o.

Bu benzeşiklik bir yana, RP, gerçekte Kur'an ve islam anlayışının kökünden uzaktır. Sermaye ile ideolojik uzlaşma RP'yi esas olarak kökünden uzaklaştırmıştır. Ancak, din ideolojjisi ile politik bir güç ve politik bir güçle dinsel ideolojinin gereklerini uygulama arasında bir yerde duruyor.

Diyanet İşleri Başkanlığı bir devlet kurumu olarak ne ise, RP'de devlet için parlamenter bir kurum olarak o olmayı kabullenmiştir.

RP'nin populizmi, sermayeye ideolojik tavizle sağlanırken, siyasette de parlamenterizmi kabulu getiriyor. Ancak tüm bunlar "durum saptaması"dır.

Sonuçta RP, burjuva devriminin kalıntı sorunlarından biridir ve tarihsel uzlaşmasını gerçekleştirmiştir. Bu uzlaşma sınıf temelli sorunlara dayanmadığı gibi, ideolojik uzlaşmazlığa da yol açamayacak denli kesindir.

RP'nin populizasyon başarısına bağlı olarak kazandığı siyasal güç ve yönetici sınıfa katılma olanağı, sermaye ile özlü bir çelişkisi olmayan, ideolojik ve siyasal ilkelerini budayan RP'yi vitrine çıkardı.

RP'nin teşhir olması da böylece gerçekleşmeye başladı.

Devlet ve düzen, sorunlarını esas olarak sınıf ve siyaset temelinde görür. Kağıthane belediyesinde işten atılan 341 işçinin üzerine Çevik Kuvvet gönderen devlet ve düzenin gerekçesi de budur.

Kağıthane Belediye işçisi pratik olarak bu tezgahı bilince çıkar-mıştır. Kanıtı, onlarca günü aşan mücadele süreciyle belgeleniyor. Şu belgeler de onlar tarafından ortaya çıkarılıyor:

1- İşçi çıkarıp yerine yüz dolayında yeni eleman alındı. Bunlar RP üyesi ya da Milli Gençlik Vakfı üyesi 2- Belediye mağazalarını kapatıp başkanın yakınlarından ve dinci kuruluşlardan alım yapan şebeke kurmak.3- Belediye gelirlerinin kamuoyuna iki milyar göstermesine rağ-men gerçekte belediyenin sömürü rantı yüzellibeş milyar liranın üzerinde. 4- Kendine yakın taşeronlara belediye olanaklaranı peşkeş çekmek. 5- Din adamları Yapı Kooperatifine kaçak yapı olanağı ta-nımak. 6- Rüşvet almak. 7- Çıkar sağlayarak şahıs arazilerine saldırı yapmak. Bölge faaliyetlerini din için din adamlarına ve din çıkarlarına kullanmak.

26 şubatta işten atılmaları protesto için Çağlayan topsahasında düzenlenen mitinge binlerce emekçi katıldı. Karla karışık yağmura ve soğuğa rağmen alanı dolduran işçiler, şemsiyelerin altına ikişer üçer girerek ıslanmaktan korundular. Bütün sınıfı kapsayacak" bir şemsiyenin yokluğuysa" yine hissedildi.

Süren toplumsal yaşantıda kültür, gelenek ve ideoloji ile halen egemen formlarını koruyan din burjuva gericilikle kopuştuğu anda uzlaşmış ve egemen bir biçim olmaktan uzaklaşmıştır.

RP bu baskı ve basınç için, toplumsal sınıfsal dinamiklerimizin elverdiği ölçüde etkin sömürücü sınıf uzantısı siyasal araçlardan biridir.

Ne aslıdır, ne aslı olabilir ne de farklı.

Bu örümceğe karşı da özel bir mücadele gereklidir.

Kağıthane olayı, hem işçilerine hem kamuya bunu öğretmektir.

"Yatağan'ı yaktınız, sıra Gökovada mı"

Bedel ödemeye hayır

Susturulmaya çalışıldılar hem de mitingi düzenleyen tertip komitesi ve bu komiteyi oluşturan sözde çevreciler tarafından

Kapitalizme bedel ödemenin önüne geçilmesi sınıf temelli sorunun evrensel niteliğinin görülmesi ve doğanın-insanın özgürleşmesi ile olanaklıdır

Yatağan termik santrali onbiryıl önce kuruldu. Eylül faşistleri iktidarda, Özal görev başında, toplum ve sınıf bir bedel ödüyor. Bir bedelin dahayatırımıyapılıyor.

Kapitalizme bedel ödemenin önüne geçilmesi, sınıf temelli sorunun evrensel niteliğinin görülmesi ve doğanın-insanın özgürleşmesi ile olanaklıdır.

Yatağan, Yatağan'da yaşayanların sorunu değil. Çernobil, Rusya'da yaşayanların sorunu değildi. Çayı hep birlikte içtik.

Çevre kirliliği, gerçekte çevre pisletmeciliğidir. Çevre kirliliği kavramı, tarihi yapan öznelerin (insanların-sınıfların) eylemi dışında bir sorun değildir, yapanlar ise egemen sınıf ve üretim biçimidir, o üretimin sahipleridir.

Sermayedir.

Sermaye kirlidir. Kirlilik sermayenin bugün ortaya çıkan ve tarihe ve topluma getirdiği ölüm çeşitlerinden biridir.

Termik santral, Türkiye kapitalizminin gelişim seyri içinde gereksindiği enerji kaynaklarını çoğaltmak amacıyla açıldı. Hiçbir üretimin, insandan kaynaklanan ve insana dönen hayatın dışında olmaması gerekir. Yaşamın merkezinde olan üretim değil insandır ve yaşam insana, doğaya, çevreye göre düzenlenir. Aykırıların önünde durulur.

Kapitalizm, burjuva sistemin varlık koşulları için insana rağmen işler.

İzmir Körfezi'ndeki kirlilik yılların biriktirdiği bir sorundur. İzmir'de yaşayanlara "Biz kirlettik, biz temizleyelim" kampanyası düzenlettiriliyor. İzmir'li buna inanıyor. Körfezi kirlettiğini düşünüyor. Kapitalizm düşündürttürüyor. İzmir'li, Körfeze pislik akıtan tesislerin, fabrikaların kime ait olduğunu sormuyor.

Yatağan termik santrali onbir yıldır, yüksek oranda uranyum içeren

kömürün yakıldığı, havaya günde 600 ton SO2 gazının dağıldığı, kükürt dioksit emisyonunun 5400 mg/metreküp olduğu, bu tür santrallerin bulunduğu yerlerde varolan radyasyon oranının normalinin 30 kat üstünde radyasyon ihtiva ettiği ve nihayet radyasyon alarmı ile çevre ve insanı tehdit ediyor. Termik Santral Felaketi karşısında ilk kez kitlesel bir tepki düzenledi. 5000 kişi katıldı.

Çevreci unsurlar da, kapitalizmin insan doğasına yönelik tahribatlarını "Kar hesabı" içinde değerlendiriyor

Burjuvazi, Çay radyasyonunda olduğu gibi üniversiteli resmi profesörlerine tehlike yok açıklamaları yaptırırken, oluşan kamuoyu, tehlikeyi hazmetmeye zorlanmaya çalışıldı. Burjuva basın çelişkili haber ve yorumlar yayınlayarak bu hazmın sindirilmesine çaba gösterdi. Çevre Koruma Dernekleri, burjuva politikacılarla işbirliği içinde uzlaşmacı önerilerle tepkileri kilitlemeye çalıştı.

Katliamcılık, burjuvazinin bilinçliliğe yönelik tek eylem biçimi değil, tüm sorunların kapitalizm içinde çözülebilirliliğine inandırmak için bütün gücünü kullanıyor. Çevreci unsurlar da, kapitalizmin insan doğasına yönelik tahribatlarını "Kar hesabı" içinde değerlendiriyor. "Bir kaç milyon dolar ek tesisle bu sorunlar azalır."

Bir çocuğun canı mı, bir termik santral mi sorusuna nasıl yanıt verirdiniz?

Yatağan Termik Santralı geçici olarak üretimi durdurdu. Enerji Bakanı "İnfial önlendikten ve hava yumuşadıktan sonra" politik faaliyeti için de gerekli zamanı kazanıp "yeniden" "birlikte" faaliyete geçecek.

Bu arada yılların biriktirdiği kül, duman ve tozun içinden radyasyon sızmaya devam edecek ve yeniden devam edecek.

Son yıllarda, Yatağan ve çevresinde, iklim değişimleri yaşanıyor. Toprak verimliliği düşmüş, çevre insanının ciğerine radyasyon girmiş, çölleşme başlamış durumda.

Termik santralin tehlikelerini dengelemek için gerekli asit fabrikası ve desülfirizasyon unitesi yapılması öneriliyor. Bir tirilyon lirayı aşan bir maaliyeti olduğu biliniyor.Yatağanlının fiyatı biçiliyor.

Beşbin kişinin katıldığı mitingte, sloganlar katılımcıların görüşünü yansıttı. Bazıları yaşama hakkının doğal ve Anayasal olduğunu belirtiyordu. Eğer Anayasal ise, o hakkı size veren yasa yapıcı burjuva politikacısı, o hakkı elinizden alırken sesinizi kesersiniz. Bazıları da "Filtre" talep etti, dünyanın en iyi korunan santrali olan Çernobil'i unutarak. Bazıları da, santral kapatılsın istedi. İşte bunlar, ya bilinçli olarak ya da ölümü gerçekten görerek konuştu. Susturulmaya çalışıldılar, hem de mitingi düzenleyen tertip komitesi ve bu komiteyi oluşturan sözde çevreciler tarafından "Kapatılsın" diyenler, Yatağan'a en yakında bulunan yerleşim birimlerinde yaşarlarmış. Ölümü görmüşler ve onlar susturulmak isteniyor. Komünist değiller, provakasyon da yok. Burjuvazinin elinde, ölümü görmek yetiyor.

Kapitalizm pislik yaymaya devam ediyor Üretim insandan önce gelir üretim sömürü getirir üretim sermayeyi beslerse ölüm gelir

Çevreci tertipciler, hoparlörle "Bu sloganları atmayın, bu sloganlar yasak" "Filtre istiyoruz" deyin, diyor.

Düzen filtresiz yaşayamaz. Pisliği göstermemek gerekir.

Yatağan'da bir çevre felaketi, bir yaşam sorunuyla buluştu. Her çevre felaketi bir yaşam sorunuyla buluşur. Onbir yıldır mavi gökyüzünü görmeyen bu insanlar kül ile buluştu.

Kapitalizm pislik yaymaya devam ediyor. Üretim insandan önce gelir, üretim sömürü getirir, üretim sermayeyi beslerse, ölüm gelir. Siz hem santralde çalışarak yaşamınızı kazanmaya, hem de santral tarafından öldürülerek çevreyi kirletmeye itilirsiniz.

Yolun neresindeyiz

HALUK YURTSEVER

İşçi sınıfı hoşnutsuzluğunu ve tepkisini orada burada uç veren eylemlerle ortaya koyuyor. Ancak bu eylemler yalnız ekonomik çerçeveyi aşamadıkları için değil, işkolu, ülke hatta il çapında birlik ve sınıf dayanışması gösteremedikleri için de yanıp sönen, ama tutuşturamayan kıvılcımlar olarak kalıyorlar.

Türkiye sınıfsal ayrışmanın hızlı yaşandığı, burjuvazi-proletarya kutuplaşmasının son derece net, ama aynı zamanda siyasal sınıf mevzilenmesinin oldukça bulanık olduğu bir ülkedir.

Bunun çeşitli nedenleri var. Eylül operasyonu korporatif bir toplum örgütlenmesi, faşist bir tektipleşme yaratamadı; ama tüm toplumu ideolojisizleştirmede, atomize etmede önemli adımlar attı.

Geleneksel burjuva sağı ve solu tekelci düzen için daha güvenilir, süprizlere kapalı, istikrar unsuru olmaya yatkın bir çizgiye çekilirken, devrimci-komünist hareket de ezilerek, dağıtılarak, aynı zamanda ideolojik bir bombardıman altında tutularak etkisizleştirildi. Etkisizleşmenin ve prestij kaybının ötesinde, yalnız tek tek örgütleri değil, bir devrimciler kuşağını tehdit eden likidatör bir cereyan güçlendi.

İşçi-emekçi halkın savaşımını geliştirmede, devrimci komünizmin yeniden doğuşu da bu tablonun aşılmasına bağlıdır.

* * *

Dayanaklar ve güç kaynakları bellidir: Maddi sınıf ilişki ve çelişkileri, yığınların büyüyen ve karşılanmayan istemleri, kendini bugünlere taşıyan savaşım geleneğimiz ve devrimci teori.

Teoriyi ve sosyalizm projesini, moda ama doğru deyimle sosyalizmin vizyonunu yenilemek, sınıfla komünizm arasındaki köprüyü inşa etmek, genel ve soyut bir sosyalizm propagandasının ötesinde, toplum yaşamını ilgilendiren bütün konularda, görüşlerinin sağlamlığı ve yol göstericiliğiyle taraf olan bir ideolojik-siyasal-örgütsel eylemliliği ortaya koymak gerekiyor.

Dönemin komünistlere yüklediği görevler son derece çetindir.

Varolan bütün örgütler dönemin isteklerine yanıt vermekte en başta kadro yetersizliği nedeniyle zorlanıyorlar. Gerçek bir partileşmenin kilit sorunlarından biri kadro sorunudur.

Mevcut örgütler dönemin ihtiyaçlarına yanıt verecek kadroları biriktirdikleri, likidasyona karşı bir örgütlülük alanı yarattıkları oranda yararlı bir iş yapıyorlar.

Toplumsal amaçlarla ilişkilenmeyen, tekkeleşmiş örgüt kimliklerini kanıtlamaya, dönemin değil, örgütün ihtiyaçlarını karşılamaya koyulanlar ise dar ve yorucu pratikler içinde tıkanıyorlar.

Bizi partiye, devrime götürecek olan, yalnız çizgimizin, ufkumuzun devrimciliği, kapsayıcılığı değil eylemliliğimizin organik karekteridir

Komünist hareketin sürekliliği de kadro sorunuyla bağlıdır. Deney aktarımı, özellikle örgütsel deney aktarımı kuşaktan kuşağa yapılıyor. Kesintilere rağmen siyaset ve örgüt sürekliliğini, dünden bugüne, bugünden yarına kadrolar taşıyor. Geçmiş dönemlerden süzülen "eski" kadroların önemi buradan geliyor.

Ancak, kendi somutumuzda bir noktaya dikkat etmeliyiz: devrimci hareket geçmişten farklı olarak ve giderek daha "yaşlı" bir hareket oluyor. Genç kuşaktan kazanılan sınırlı güçler ise

örgütsel cephede deneyimsiz, örgütsel konulara ilgisiz bir profil veriyorlar.

Şu noktalar açık olmalıdır: Esas olarak "eski' kadrolara dayanan bir hareketin başarı şansı son derece sınırlıdır. Ayrıca, geçmişten devralınan kadro birikiminin önemli bir bölümünün fiilen devre dışı kaldığını görmeliyiz. Çeşitli nedenlerde, bir dönem için, kişisel sorunları çözmek, sürece daha iyi hazırlanmak, ya da en geniş güçlerle başlamak için siyasete ara veren, aktif örgütlü yaşamın dışına düşen kadroların çoğu bir daha hiç başlayamıyorlar. Bu bir çürüme sürecidir.

Türkiye solunun en birlikçi hareketiyiz. İnançsız bir birlik söylemini varoluş nedeni yapıp hiç kimseyle birleşemeyenlerden farklı olarak pratik birlikçiyiz

Kadro sorununun esas çözümü taze ve dinç güçleri kazanmaktan, kazanılanı dönüştürmekten geçiyor. Kadro sorununu, genç sosyalistleri kazanmanın da ötesinde genç kuşaktan işçi ve öğrencileri sosyalizme kazanma hedefiyle bağlamak gerekiyor.

Hazırlıkları buna göre yapmak zorundayız. Kadrolaşma örgütlenme demektir.

Bizi partiye, devrime götürecek olan, yalnız çizgimizin, ufkumuzun devrimciliği, kapsayıcılığı değil eylemliliğimizin organik karekteridir. Kendini amaçlaştıran bir yapı üretmek için değil, amaçları gerçekleştirmek için örgütleniyoruz.

* * *

Söylemimiz ve eylemimiz birbirine uygun olmalıdır.

Tarihi kendimizden başlatmıyoruz. Devrim hareketi, son otuz yıllık dönemin kadro birikiminden önemli güçler almıştır. Biraraya gelenlerin, geçmiş dönem problematiklerinde, bulundukları yerlerde her aşamada ileri konumlar almış, sürekli bir kendini aşma çabası içinde bulunmuş olmaları buluşmanın rastlantı olmadığını gösteriyor.

Bir kez, farklı yerlerden yola çıkanlar aynı noktaya, bugünkü buluşma noktasına kendi ayaklarıyla yürümüşlerdir.

İkincisi, buluşma yapay değil, doğal bir sürecin, bir ayrışma ve odaklaşma sürecinin ürünüdür.

Üçüncüsü, örgütsel birlik ideolojik birlik üzerinde biçimleniyor. Hiçbir zaman eklektik bir biraraya gelişten yana olmadık ve ideolojik birliği din birliği gibi de algılamadık. Ana koordinatları belli bir ideolojik çizgimiz var ve gelişiyor.

Dördüncüsü, hareketimiz üç kuşaktan devrimcileri biraraya getirmiştir; gençlikten kan alıyor.

Beşincisi, biz Türkiye solunun en birlikçi hareketiyiz. İnançsız bir birlik söylemini varoluş nedeni yapıp hiç kimseyle birleşemeyenlerden farklı olarak pratik birlikçiyiz. Hiçbir zaman "en geniş birlik"lerin peşinde olmadık ve olmayacağız. Sansasyonal ve eklektik birliklerden uzak durduk, uzak duracağız. İdeolojik-siyasal tutumları bizimkine yakın ve benzer olan hareket ve çevrelerle birleşmek için ise çaba göstermeye, ideolojik etkileme ve eylemde birlik çizgisinde ısrarlı olmaya devam edeceğiz.

Tarihi kendimizden başlatmadığımızgibi kendi tarihimizi de bugünden başlatmıyoruz. Bizden önce yürünmüş ve bizden sonra da yürünecek bir yolda yürüdüğümüzün bilincindeyiz

Yaptıklarımız yapacaklarımızın habercisidir.

Elde edilen sonuçlar, kazanılan deneyimler önemlidir. Yalnız kendi deneylerimizden değil, başkalarının olumlu olumsuz deneyimlerden de dersler çıkarıyoruz.

* * *

Tarihi kendimizden başlatmadığımız gibi kendi tarihimizi de bugünden başlatmıyoruz. Bizden önce yürünmüş ve bizden sonra da yürünecek bir yolda yürüdüğümüzün bilincindeyiz.

Yeni ve yenilikçi bir hareket olmak istiyoruz.

Önümüzde program, siyaset ve örgüt üçgenini, devrimci partiyi oluşturma zor görevi, ciddi ve yoğun yaşanması gereken bir kadrolaşma, organlaşma dönemi var.

Kadro ve organlaşmada ölçü temel görev ve işlevlere katılım ve katkıdır. Önemli olan biçimler, statükolar, skolastik tartışmalar değil, sorun çözen, açılım sağlayan, kendini aşma ruhu taşıyan üretken ve yaratıcı bir eylemliliktir.

Birey örgüt ilişkisinde ortaya çıkan, bürokratik bozulma ve tıkanıklardan ancak bilinçli kollektif çabayla pratikte yeni kültür yaratarak kaçınılabilir. Onun da özü katkı ve katılımdır. Katkı ve katılımla desteklenmeyen yetki de, hiyerarşi de, eleştiri de boşlukta kalmaya yazgılıdır.

* * *

Örgütlü pratik yaşayan kadroların, özellikle işçi kadroların "Örgüte, girdik, çalıştık ama geliştirilip, dönüştürülemedik" diye özetlenecek bir eleştirisi var. Eleştiri doğrudur. Komünist hareket kadrolarını geliştirmekte çok eksik kalmıştır. Aşırı ve bürokratik merkeziyetçi yapıların, zor ve kapsamlı görevleri, sa-yıları "bir avuç" olan ve her zaman çok yetenekli olmayan "önderlere" yükleyerek, kendi bindiği dalı kesen dar ve elitist önderlik anlayışının kadro girişkenlik ve yaratıcılığını dumura uğrattığı kesindir.

Dönemin görevleri, hedefleri büyük olanaklar, güçler sınırlıdır. Bugünkü hazırlık döneminin ana sorunu güç ve olanakları görev ve hedeflere uygun hale getirmektir

Ancak aynı örgüt gelenek ve kültürünün öteki yüzü de var: Tabandaki komünist, kendisini örgüt merkezinin dönüştüreceği edilgen bir nesne gibi görmüştür. Oysa komünist, kendisinden başlayarak örgütünü ve çevresini değiştiren bir aktivist olmalıdır.

Benzer durum, merkez-yerel örgüt, merkeziyetçilik-özerklik ilişkilerinde de kendini gösteriyor.

Herhangi bir örgütlülüğün vazgeçilmez ilkesi olan merkezileşme ve hiyerarşi oluşturmaya tepki ile, "merkez"i idealize etmenin bazen aynı kişilerde birleşmesinin devraldığımız çarpık ve tepkici örgüt kültürüyle ilgisi var.

Oysa örgüt canlı bir örganizmadır ve herbir hücresi temel yaşam işlevlerini yerine getirmeyen organizma sağlıklı değildir. Komünist örgütlenme bir öncü örgütlenme ise, bu komünistlerin yalnız merkezleri ile değil, bütün yerel birim ve örgütleriyle sınıfa ve topluma önderlik etmeleri anlamına gelir. Bu kapsamlı önderlik görevinin aşırı biçimde daraltılması ve indirgenmesi hareketin gücünü sınırlar ve bürokratik bozulmanın koşullarını hazırlar.

Güçlerimizin birikimi, kapasitesi, potansiyeli ile verimliliği arasındaki büyük farkın nedeni nedir? Bir nedeni, birçok yoldaşın, başka, daha yetişkin ve daha yetkili yoldaşlara, "merkez"e duyduğu rahatlatıcı güvendir. Oysa, devrimci bir örgüt için daha güven verici olan, hareketin sorunlarını kendi sorunu sayan sorumlu bir yaklaşımdır.

Komünist hareketin sorunlarından biri "kadro" çokluğu içinde kadrosuzluktur. Atıl kapasiteli komünistlik, iş, insiyatif, sorumluluk üstlenmede çekingenlik ve "başkaları yapar" kolaycılığı vb. mutlaka kurtulmamız gereken ayak bağlarıdır.

* * *

Yolun heyecan ve çoşku veren bir kesitindeyiz.

Somutluluğumuzla birlikte, sorumluluğumuz da büyümüştür.

Dönemin görevleri, hedefleri büyük, olanaklar, güçler sınırlıdır. Bugünkü hazırlık döneminin ana sorunu güç ve olanakları görev ve hedeflere uygun hale getirmektir.

Devrimlerin devrimi kadın devrimi

MESUT HASTÜRK

"Kadın haklarının geliştirilmesi tüm toplumsal ilerlemenin genel ilkesidir." *Fourier*

Ancak dedi gül koktu. Gül, kadına benzetildi, kadın koptu. Kadın ayrı bir tarih yaşıyor, içine sarmal: Ve ateş kadının yüzünü yaktı. Kadın *erkeği* gerçekten yalnız bıraktı.

Geriye bırakılan yalnızlıklar şimdi, ölü ruhlarıyla mağaza önlerinde, parfümeri önlerinde, büro önlerinde, telefon ahizelerinde, fabrika içlerinde, okul kürsülerinde, pileli etek içlerinde dolaşıyor ve 'laf' atıyor başka bir ruh ona: "Yavrum"

Kadın, henüz hiç doğurmadığı bir "yavru"

Yıl 1971. Olympe de Gouges, "Kadın Hakları Deklerasyonu"nu yazıyor. Kaleme alıyor demek doğru.

Kaleme alıyor, yükselen burjuvazinin kanla yoğunlaşmış egemenlik histerisinin, bugün sembolik bulunan, o gün insanın boynunu koparan ve tarihe cinayet aleti olarak geçen giyotini'ne gönderiliyor.

Şimdi "ilkbahar-yaz kreasyonu" hazırlanıyor olmalı, transparan giysileri ile Paris esintileri Conrad Hotel'in podyumuna taşınacak, taşıma işi silikon taktırılmış göğüsler sayesinde gerçekleştirilecek ve Olympe'nin başı fotograf makinelerinin diyafram aralığında acımaya devam edecek. Bu acı flaşların gözkamaştıran ışıklarıyla "İmpuls Maskarat"ın kokusu arasında yansıyan ve yanılsayan görüntülerde somutlanacak.

Acı, mutfak kokuları olarak algılanacak. Karnıbahar, kekik ve deterjan arasında dolaşacak. İkinci vardiyasındaki paketlemeci kadının boğazına yerleşip "geçim sıkıntısı" olarak

yatak odasına taşınacak.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak yaşanır. Bir Mayıs'ı anımsatacak bir gündönümü'dür, olmalıdır belki. Belki, çünkü gündönümleri günlük olmalı.

Demokratik Haklar listesine yazılmış ve Demokratik Mücadele'ye, açıkça **terkedilmiş** her düşünce ve eylemde olduğu gibi, kadın sorunu da, emekçi kadın mücadelesi de burjuvazinin yılışık kampanyalarından biri haline getiriliyor. Demokratik içerikle sunulmaya çalışılan bu sorunun da kaçamadığı kapsam budur.

İş komünist kadınlara düşüyor.

Her bakışımızda olduğu gibi burada da indirgemecilikten ve tarihin yerleşik kavramlarından kurtulmak gerekiyor. Demokratik sıfatlı ya da içerikli her söylem "Politiktir" aynı zamanda ve nihayetinde "politikaya" özdeş olarak da ifade edilir.

Bizim için daha önemli olan Komünistliğin, bir politik sıfat ya da içeriğe indirgenmeden algılanması gerektiğidir. Komünist mücadele, daha çok toplumsal mücadeledir, şöyle denebilir: Komünizm yeni bir toplumsal yaşam biçimidir. Bu biçim, öncel pratiklerden birine indirgenemez. Nedir bu öncel pratikler? Politika, ve komünizmin oluşmadığı koşullarda verilecek bir çok mücadele. (ideolojik, etik, estetik v.d)

Bu açıdan Komünist nitelemesi son derece kapsayıcıdır.

DENEY VE GÜNÜMÜZ

1700 ortalarından sonra biçimlenmeye başlayan, en tok sesini burjuva kadın hakları

savunusu ve mücadelesi ile bulan, işçi sınıfı mücadelesinde yeni bir politik karekter kazanan, feminizmle burjuva ve sosyalist versiyonlar üreten kadın mücadelesi, toplumsal-sınıfsal mücadeleler alanında belkide tek ve bütünsel kurtuluş amaçlarını toplumsal planda gerçekleştirme olanağına Ekim Sosyalist Devrimi ile ulaştı.

O dönem ve uzun yıllar boyunca devrimci mücadelede politik görevlerini erkek yoldaşlarıyla "Omuz omuza" sürdüren kadın, emekçi devrimleri ile özdeş tutulan kurtuluşunu amaçlayan hemen her düzeyde mücadele etti.

Bugün, gerilla mücadelesi ile Kürt devrimcilerinin yazdığı tarihte, erkek yurtsever yoldaşlarıyla aynı onuru paylaşan Kürt kadını, bilinen en sıcak anılarıyla bu tarihsel belleği canlandırabiliyor, geçmiş tarihi ve o tarihi oluşturan kadını çağırabiliyor.

Sosyalizm adına en önemli deneylerden biri kuşkusuz toplumsal planda politik bir devrim karekterindeki Sovyet kadının kurtuluşudur. Üst yapısal alanda tümüyle eşitlenen insanlar olarak yeni bir tarihin eşiğine gelen kadın, toplumsal alandaki devrim ve devrimin amaçları ile nesnel koşulları arasındaki dönüşüm dinamiklerinin zayıflığı nedeniyle bu "Başarıyı" "gerçek" anlamda tadamadı, sürdüremedi. "Erkek" toplum, bu nitel dönüşümün önünde dikilen bir kültür ve tarihin temsilcileri olmayı sürdürdü. Aleksandra Kollantay devrim'den sonra, kadın haklarındaki muazzam kazanımların, gerçekte olması gerekeni sağlayamaması karşısında üzülerek bir "Ahlak devrimi"ne gereksinim olduğunu söylemişti. Bu devrim olmadı. Çözülüş, o devrimin kadınlarını yağ tulumu Laleli esnafının "çil" paralarının kıyısına itti.

Otellerde boğulan, tecavüz edilen, alınıp satılan onlarca kadın, diskoteklerde çamur güreşine çıkartılan, Madam Manukyan'ın kızları kadar "bildik" biri şimdi.

Kollantay, artık düşlenebilecek bir gelecek izi olarak tarihe geçti. Bu, yaşamın en büyük nostaljik gerçeği, gerçeğin çekilmez trajedisi oldu.

Olgular ve imgelerle sürdürüyoruz, bilim arkamızdan gelsin.

Cazibe Hanım'ın Gündüz Düşleri'ne terkedilen kadın, eşitler toplumunda bireysel özgürlüğü ile bu kadar "trajik" olmayabilir, Mersin'in narenciye bahçelerinden istediği portakalı koparıp alabilir, bunun için Antalya belediyesi'ne muhtaç kalmayabilirdi.

Ya da Başkan Kennedy'e gece yatılarına giden bir Monro olmayabilirdi.

Madonna bu kadar "telaşa" kapılmayabilirdi.

Nataşa en iyi dansını Petersburg'da, Bahtin'in aklından geçen manzarada sürdürebilirdi.

"Mavi otobüs" herkesi taşıyabilirdi, fabrikada tütün sarmak kara sevda gerekçesi olamazdı.

Kızıl Emma, bu Amerikalı anarşist, ateizm propagandalarında kiliseyi, tüm grevlerde sokağı, tüm aşklarda özgürlüğü, tüm söylevlerde "Kadın insanı" yaşam boyu taşırken, bugün Taksim'de bir kere daha ve bugün Sultanahmet Camii'nde bir kere daha, söylevini çekip hepimizin alnından öpebilirdi.

Kollantay ahlak devrimini gerekli görüyor. Bir devrim kadınlarını seviyor ve işte eşitlik, gözkamaştırıcı haklarla sizi özgürlüğe çağırıyor, dendiğinde bunu istiyor.

Onyıllar sonra bakıyoruz, devrimin gerisinde zamanın ilerisindeyiz.

Sözümona, ileriyi yanılsıyoruz.

Yoldaşlarımızı cepheye gitmeye ikna ettik, çamaşırlarımızı yıkadı, dağlara çağırdık gözleme yaptı, mücadeleyi bıraktık çocuk doğurdu. Kadın yoldaşlarımız bizi çağırdı, hücreevlere girdik, kurufasulyeyi her zaman o iyi yapardı, çatışmaya girdik en iyi pansumanı o. Biz hep o'nun namusunu koruduk.

O namus, kadını hiç korumadı, biz o namusu koruduk.

O namus, cinsellikte kimliğini bulan bir toplumsal kültür ve bir toplumsal kültüre kimliğini veren yaşam biçimi ve bir yaşam biçimini oluşturan tüm maddi üretim biçimlerinin üst kavramı. Anlaşılacağı üzere geri bulunan politik tarihin geri olması gereken toplumsal-sınıfsal tarihinin namusuydu bu. Başka da namus yoktur.

Burjuvazi feodalitenin ve feodalin namusunu bozarken, biz inatla koruduk.

Bizim ahlaka (etik) dönüştüremediklerimizi, burjuvazi sermayeye tahvil etti.

Kadının kurtuluşu, eşitlemem mümkünse sosyalizmin kuruluşu kadar *eski uzak* ve yeniden kuruluşu kadar *yeni uzak* gözüküyor.

Bu nedenledir ki yazının başlığını "Devrimlerin Devrimi" diye yazdım.

DEVRİMLERİN DEVRİMİ

Öncelikle, kadın özgürlüğünü, toplumsal mücadelenin kilit kavramlarından biri olarak görmek gerekiyor. Bunun temel nedenleri var:

1. Mülklü toplumlar tarihi erkek egemen bir tarihtir.

2. Egemenlik ve eşitsizlik koşulları, tarihsel olarak bu biçimde dizgeleşmiş erkek-kadın cinslerin dağılımına uygun işliyor.

3. Egemenlik ve eşitsizlik koşullarına dayalı her sistem, tüm insanlar üzerinde baskı, sömürü ve ayrımcılığı her dönem meşru kılar. Bu noktada tarihsel planda zayıf bırakılmış kadının özgürlüğünün önünde engeldir.

4. Doğada ve toplumda, şu ya da bu nedenle varolan farklılıkların, eşitsiz koşullar üzerinde inşa edilen bir yaşam oluşturması önlenmeden, eşitsizlik baskı ve sömürü için farklılıklar, eşitsizlikler için "gerekçe" olarak öne sürülebilmektedir. Bu nedenle koşulları eşitleyen bir toplumsal yaşamda farklılıklar da özgürleşebilir. Koşulları eşitleme amacı güden tek düşünce, eylem ve sınıf dinamiği komünizmdedir.

5. Bunlar politik olduğu kadar, ideolojik, ahlaki, sanatsal, bilimsel, kültürel, düşünsel her alan ve düzeyde toplumsal mücadele dinamikleri ile birlikte ele alınabilir. Bu bileşkedeki değişimler ve değişme dinamikleri, birlikte bir objektivite ortaya koyar ve buna bakılarak toplumun ne olduğu söylenebilir.

Kadın sorununun da bileşik olduğu bilinmelidir.

Bu nedenle toplumsal mücadele alanı çok geniştir. Kadın sorunu tarihsel nitelikte bir sorundur, bu anlamda toplumsal-sınıfsal mücadelenin ve faaliyetlerin tümüne içerilmiş özellikler taşır. Yoğunlaşmış biçimiyle cins ayrımcılığı ve buna dayalı kültür, dil, ideoloji, etik, estetik, gelenek ve bir bütün olarak görme biçimi kazanmış toplumun erkek egemen ideolojisinde ve yine buna dayalı olarak cins ve cinsellik kültüründe tipikleşir.

Daha özgül ve özel bir alan haline gelen bu kültürel alanın tüm görme, algı ve ilişki biçimleri toplumsal yaşantının en önemli kurum, kural, ilke, gelenek ve yasalarını üretir -en devrimci politik erkekte bile bunun izini rahatlıkla sürebiliriz- böyle diyalektik bir süreç içinde yoğunlaşan cins ayrımcı bakış ve ona dayalı değer, alışkanlık, haz, algı, yargı v.b. tüm biçimler ve içerikler toplumsal yaşantıda en güçlü değerler sistemini oluşturur. Bu nedenle toplumsal yaşantının tabulaştırılan özgül bir alanı niteliğindedir. Politik mücadele, toplumsal yaşantının politika dışı bulunan ve politikasızlaştırılan bu alanına eleştirel şiddetle girmez, giremez (!). Böylece cinsayrımcılık ve egemen kadın ve erkek (biri diğerini açıklar) ideolojisinin yarattığı ve sürdürdüğü değerler gücünden hiçbir şey yitirmez. Politika bu alana girmiyor demiyorum, bu *alan politikasız* diyorum ve sonuçta aynı yere çıkıyoruz: Boşluk.

Bizim için, kadın için boşluk olan bu alan, tüm mevcut biçimleri ile, geçmiş ve sanayi sonrası kültürün arasındaki bir çok ideolojik-kültürel-estetiksel v.d. biçimlerle kuşatılmış geleneksel tüm izlekleriyle sürdürülen ve yeniden üretilen "kadın" ve "erkek" egemen ideolojileri dolduruyor. Bunu yaşıyoruz.

Bu alan, sosyalistler ve genel olarak devrimciler için daha vahim bir biçimde boştur. Politik olarak girilmeyen, girildiğinde de iktidar mücadelesine tahvil edilerken politikasızlaştırılan bu alan, böylece burjuvazinin ve ilişkili olduğu tüm ideolojik formların egemenliği altında kalıyor

Bu neden başta olmak üzere, kadın kimliğinin *özgün* tüm sorunlarını dile getirecek, kendi kavramına ve içeriklerine kavuşturacak, kendi politikasını üretecek, egemen cins ideolojilerini ve tüm değerlerini hedef alacak, iktidar mücadelesine indirgenmeyecek, toplumsal-sınıfsal dönüşümün gerçekleşmesinde kendi özgün dinamiklerinden sivrilecek ve egemenliğin bu biçimini ortadan kaldırmaya yönelecek bir mücadele zorunludur.

Bu mücadele hiçbir biçimde burjuva özgürlük mücadelesinin idealist kavramlarıyla uzlaşma içinde değildir. Biliyoruz ki, toplumsal dönüşüm bir bütündür ve bu bütün tüm özgül alanların kendi dinamiklerinin hareketi ile vardır. Bu anlama gelmek üzere, bileşenlerden biri olan cinsayrımı ve kadın cins sorunları, özgüllükleriyle özgürlük mücadelesinde örgütlü ve yaşama karşı kendini vareden biçimlerini üretmek zorundadır.

Bir devrime, *devrimlerin devrimi* dedirtecek olan, kadın özgürlüğü, eşitliği ve kurtuluşudur.

YANILSAMALARDAN KURTULMAK

Cinsler üzerine kurulu ve cins ayrımına dayalı erkek egemen biçimlerin tümünde kadın karşısında erkeğin avantajlı olduğu yanılsaması yaygındır ve bu yaygın yanılsamalar bütünü burjuva ideolojisinin doğrusal (pozitivist) mantığıyla yeniden kurgulanır. Devrimcilerin de içinde barındırdığı bu yanılsamalar bütünü, özünde kadına ekonomik ve sosyal kurtuluşu müjdelemeye dayalı idealist bir çağrıyla da sınırlıdır. Bu çağrı sayesinde devrimci (erkek ya da kadın) ruhunu kurtardığına inanmaktadır. Oysa, ekonomik sınıfsal ya da sosyal kurtuluşu çağıran iktisadi ve politik amaçlar, toplumsal dönüşümün tamamını temsil etmediği gibi, etse bile nasıl bir yaşamı üreteceği

konusunda fikir vermekten uzaktır. Bu tür tabu terörü altında bir konuda toplumsal ve sınıfsal eleştiriye sahip değildir. Bir eleştiri pratiğinden ise hiç sözedemiyoruz. Sınıfsal eleştiriden özellikle kaçınır, çünkü politika dolayımları nedeniyle herhangi bir sınıfsal (sınıfı ile) çatışmaya girmek istemez. Öncelikler listesinde "Komünizmden sonraya" bırakılmıştır, ne olduğu ise ancak hayal edilebilir. Oysa bu hayallere de bakıldığında kolayca mevcudun namusunu koruma eğilimi görülecektir. Hayal, yanılsamanın görüngü türlerinden biri olarak yaşanır ve mülklü toplumların egemenlikçi diliyle algılanıp, yansıtılır.

Sonuçta mevcudun namusu, yazıda da geçtiği gibi, egemen erkek ideolojisinin namusundan başka bir şey değildir.

Mevcut dil' i, koşulları, kural ve gelenekleri, kültürü ve ideolojileri erkek bir kez reddediyorsa, kadın bin kez reddetmelidir ve kadının kendi eliyle (diliyle) içeriğini doldurmadığı hiçbir kavram söz ya da alışkanlık "doğru" kabul edilmemelidir. Buna "Yoldaş" dahildir.

Bir hanikap var. Politikada işçicilik anlamına gelen uvriyerizmde olduğu gibi kadın sorununda da "mevcudu olumlama ve yüceltme"ye yönelen ya da çağrıştıran "kadıncılık" bu noktada, sözü edilen mücadeleyi yapmak için gerici bir konum sağlar. Bu konum, iç kıyıcı bir evrim teorisi ile dahi kabul edilemez, çünkü o konum "erkek egemen ideolojinin" belirlediği bir konumdur ve oradaki kadını olumlamak anlamına gelir. (feminizm kasdedilmiyor, ancak bir çok feministte de bu boyutu görmek mümkün)

Bu nedenle red temelinde ele alınmayan ve yeniyi bu anlamda amaçlayan bir kadın mücadelesi anlayışı burjuva kapsamı aşamaz.

Erkek egemen ideoloji, bildik her solcunun kırılmış da olsa kadın kültürünün içinde barınmaktadır. "Hak ve yargı sahibidir, erkek egemen dürüstlük'e bağlıdır." Komünist kadın, politik mücadelesi kadar bir erkeğin sorunlarından özgün olarak ayrılan yanları ile ve tek taraflı olarak egemen konumda bir erkeğin üreteceği her ilişki, kavram ve bakış dışından yaşama etkin olarak kendi özgürlük dilini yansıtmak zorundadır.

Erkek egemen toplumların tarihini reddeden kadın, bildik tüm kavramlara da eleştirel yaklaşmak durumundadır. Aile, çocuk, eş, sevgililik, üretim, sanat, bütün kültüre karşı verilecek mücadele bunun boyutlarını belirleyecektir. Kadının ailesi yoktur.

Politik tutum, inanç ve mücadele biçimleri bu tür bir mücadele önünde engel teşkil edemez, ettiği anda dönüştürücü işlevlerini zayıflatmış demektir. Güncel tarihte pek hissedilmeyen ve politikanın başarısı için zorunlu görülen tüm "tercihler" tarihsel olarak büyük kayıplar biçiminde ortaya çıkabiliyor. O zaman Kollantay 1930'larda yakamıza yapışamıyorsa da Nataşa olarak Beyazıt'ta kaldırımlara düşüyor. Düş ise, üşüyor.

Kadının, bir devrimin niteliği üzerinde en önemli toplumsal etken olduğunu anımsatıyor.

Tüm bu ve sayılabilecek onca neden ve sorunlardan ötürü kadın devrimi, komünizmin oluşturulması sürecinde sosyalist devrimi, devrimlerin devrimi yapacak bir gösterge niteliği kazanıyor.

Toplumsal egemenlik biçimleri ve ideolojileri içinde, toplumsal eşitlik ve özgürlügün temel göstergelerinden biri olan kadın özgürlüğü ve eşitliği, yoğunlaşmış ideolojik-toplumsal ve sınıfsal sorunları ile bir devrimin gerçekten toplum ve sınıf için iyi bir devrim olduğunun kanıtı sayılabilir.

Sınıf iktidarını kanıt saymakla yetinmek artık devrimlerimizin garantisi değildir. Kadın komünistlerin toplumsal özgürlük ve sınıfsal kurtuluşu birlikte algılaması ve tüm yoğunlaşmış sorunlarında redci, özgür ve kendi özgün mücadele biçimleri ve değişimlerini gerçekleştirme yolunda yürümesi gereklidir.

Sosyalistler açısından kadın sorunu tek başına politik bir sorun olarak ele alına gelmiştir. Toplumsal yaşamda da sorun 'politik' niteliği dışında görmezlikten gelinmiştir. Oysa, sosyalistler geniş bir kavram ve tanımlama içinde politika ve dahası, politikâ gibi bir kavram ve tanımlama içinde yer alan örgüt-parti ve program, iktidar savaşı veren bir biçimin tüm toplumsal sorunları eleştirme ve temsil yeteneğinde güçlü bir etkileşme yeteneğine sahip olması gerekir.

Tarihte bir olay ilkse tarjedidir, ikinci kez yinelenirse komedi olur. Sanırım biz buna traji-komik demek durumundayız.

Politik olduğu belli olan, politik amaçları, örgüt ve ilkeleri ile belli bir neden ve amaç için çerçevesini kurmuş bir hareket (örgüt ya da parti vb) kadın sorunu politika dolayımı ile ele alıyor ve o politik kabul biçimiyle mücadeleye çağırıyorsa, bu kadın olgusunun bir boyutunu asıl ilgilendirir.

Sözümona kadın derneği, kadın kolu, kadın gurubu ya da dergisi çıkartılıyor. Kadın olgusu gibi, evrensel-toplumsal ve tarihsel özellikleri ile, sınıfsal nitelikleri ile bir bütün mücadele alanlarına içerilmiş sorun politikanın bir versiyonu gibi ele alınıyor ve politik kav-

ramları ile o sorunu halletme vaadinde bulunuyor. Bu mümkün değildir ve olmadığı ortaya çıktı.

Yanılsatmalara yol açmamak için, indirgemecilik ve aşkınlaştırmacılık gibi, günde başarıyı tarihte kaybı getiren yöntemlere başvurmamak için ve tabii ki kavrayışın sağlıklılığı için, taşları yerine koymak gerekiyor.

Siyaset, kadını işçiler ve emekçiler, ücretli kadınlar, işsizler ve sosyal, sınıfsal sorunları v.b ile siyasal sorunları temelinde yaklaşır. Ancak kadın sorunu bu siyasal niteliği ile sorunun bir kaç boyutudur. Burjuvazi ve egemen sistem ile ögeleri, kendini yalnız ekonomi-politik alanda üretemiyor. Güçlü bir tarihsel kültür-ideoloji ve bunları kuşatan bir gelenek ve dil ile aile ve din kurumları başta olmak üzere çok çeşitli araçlarla bunu gerçekleştiriyor. Kaedın, sanatta, eğlence, süs ve yavuklu olmaktan kurtulmuş değil. Solcuların ilişkilerinde de bir çeşit mülkiyet hukuku ve ilişki biçimi hüküm sürüyor. İlişkiden ilişkiye taşınıyor. Bu egemenliğin biçimler, tüm toplumsal-sınıfsal alanda üretiyor ve yaşanıyor.Karşı pratik için ise hiçbir ciddi fikirleri yok!.

Politika bunlara tümden bakma ve değerlendirme yeteneğini gösteremez. Buna ne gerek vardır, bu ne mümkündür ve gerçekleşebilir. Öyle olsaydı Ekim sosyalist devrimi siyasal iktidarı almakla ve eşitlik ilkelerini topluma sağlamakla özgürlüğü gerçekleştirmiş olurdu.

Kanıtlar çok, yanıtlar az.

Sekiz Mart, tüm bu yazılanlar içinde, Kadınlar Günü'dür ve politik niteliği önceldir Bu biçimin yeterli midir? Hayır. Emekçi Kadınlar günü, sınıf ve kadın sorunlarını birlikte vurgulamaktadır. Güne konu olan olayın işçi kadınlarının mücadelesine dayanması bu gerçeği değiştirmez, çünkü güne konu olan olay, bir atıftır, neden ise Kadın ve emekçilerin özgürlük mücadelesi. ("ve" fazla)

Anlaşılması gereken, Kadın Özgürlüğü ve Emekçi Kadınlar Günüdür. Günlük olarak anlaşılmalıdır.

Bugünün komünist kadınları da yeni'nin temsilcisi, daha doğru bir deyişle oluşturucusu olmalıdır (sayılmalıdır). Yeni kadın mücadelesinin tüm toplumsal sınıfsal dinamiklerdeki kendi özgül biçim ve içerikleri ile ele alınması ve bizzat kendi cinsinden hareket etmesi gerekir. İkame ve zorlamalar egemenlikçi tutumlar hiçbir başarıyı tam kılmaz.

Bu nedenle, devrimci komünist kadınlar, kadın özgürlük mücadelesinin erkeği de özgürleştirme anlamına gelen kapsamlı bir mücadele olduğunu bilmeli. Eylemini, egemen ideolojinin en güçlü yönlerine doğrultmalı, özgürlüğünü sağlayacak ideolojik ve kültürel mücadelesine hemen şimdi başlamalıdır.

Bu kapsamda ele alınmayan indirgemeci, ertelemeci, aşkınlaştırmacı ve halen süren yanılsamalara, değer ve inanç karmaşasına dayalı görme ve algı biçimleri ile sürdürülen anlayış ve mücadele tarzına bağlanmak körelticidir.

Toplumsal-sınıfsal pratikte devrimci dönüşümü güncel kılabilmek için, siyasal mücadele kadar toplumsal mücadelede de kendi özgün biçimlerini üretmeli ve boyutlandırmalıdır. Kendini erkeğin görme biçi-miyle gören kadını hiçbir devrim kurtaramaz!

Devrimci komünist kadınlara özgürlüğü gerçekleştirme zorunluluğu kadar onu şimdi yapma ve taşıma zorunluluğu da düşmektedir. Bunun olanaksızlığı üzerinde konuşanların, tarihe, gerçeğe, örgütlülüğe, özgürlüğe inançlarından kuşku duymak, hatta tarihsel sadakatlerinden korkmak gerekir.

Sadakatlerin en kötüsü tarihsel olanıdır.

Bugün işçi sınıfı, yüzyılı aşkın süredir mücadelesi ile, önderleri, öncüleri eylemleri ile hala yüzyıl öncesi ideolojik kuşatma altında ve değişken biçimler içinde bir yanılsatma içinde yaşıyor. Bir Marks, bir Fourier, bir Rosa, bir Kollantay, bir Emma, hala bizden ilerde durmaktadır. Evet, devrimin gerisinde, zamanın ilerisindeyiz.

İşçi sınıfı ve emekçi kadın 8 Mart bahanesiyle bizden "hesap" sormuyorsa bu da tarihimizin ürettiği bir sonuç hanesine yazılıdır. Bunda gecikmeli tavrımız için ise, tarihin sorduğu hesabı anımsatmakla yetiniyorum.

Devrimci komünist kadın, önce kadın komünisttir.

Mülklü toplumlar tarihinden alacağımız hiçbir *iyi*lik yoktur, hiçbir biçim ve içerik, hiçbir görüntümüz "aynı" değildir.

Bütün biçimleri bozmak zamanı.

İdeolojik, ahlaki, geleneksel yanılsatmalar ve erkek egemen ideolojinin ürettiği görme ve algı biçimleri bozulmalıdır. Nedir ki, vazgeçilmiyor. Umudu koyacak bir yer her zaman bulunur, acıyı ise koyamazsınız.

Pratikte mümkün olanları korkular olanaksız kılar.

Neler mi yapmak gerekiyor? Burada politik olana ulaşabiliriz. Ya başka?

Öyleyse sürecek.

'Yeni' için ilk adım: teorik bir kopuş

RESUL KARAKUŞ

Bugünün kuşağı, Musa'nın çölden geçirdiği Yahudilere benzer. Bu kuşak yalnız yeni bir dünyayı ele geçirmek durumunda değildir; bu kuşağın, o yeni dünyanın düzeyinde olacak insanlara yer açmak için yokolması da gerekir."

1848-1850 Fransa'da Sınıf Savaşımları-Marx

Sosyalist solda birbuçuk-iki yıl kadar öncesinde "Yeni..." ve birçok türevi olan kavramlaştırmalarla başlayan ve özellikle de "Yeni İnsan" üzerinde yoğunlaşan tartışmaların az çok duruldugu anlaşılıyor. Durulması, birçok başka tartışmada da olduğu gibi çözümlenmiş olduğu anlamına gelmiyor; önemini korumakla beraber yoğunluğunu kaybetmiş gözüküyor.

'Yeni' belirlenimine neden gereksinim duyulduğunun, hangi sorun ya da sorunları çö-zücü olacağı düşünülerek ortaya atıldığının bilinmesi, terimi ortak anlaşılır kılması açı-sından önemlidir. 80 sonrası çıkışsızlığı 'eski insana' yükleyip, çıkışı 'yeni insanda' gören düşüncelere ya da sosyalizmin çözülüşünü 'yeni insanın' yaratılamamasına (beklenen mesihin gelmemesine) bağlayan düşüncelere baktığımızda bazı şeylerin yanlış tartışıldığını herhalde görebiliriz.

'YENI' VE 'İNSAN' KAVRAMINA TEORIK BIR BAKIŞ

'Yeni' bir göreliliği tarif eder. Bir durumun, belirli bir niteliğin öznenin, şeyin zaman içindeki farklılaşmasını ya da farkını belirtmek için kullanılır. Bir farkı belirtmek durumundaysanız farkı oluşturan öğeleri de doğru tanımlamak zorundasınızdır. Şeyin önüne 'yeni" belirlenimi getirme gerekliliği belirli durumlarda doğar. *Şey*'i gelinen nokta tasfiyeye zorlamıştır, *şey* kendi varoluşunu yadsı-mıştır ya da şeyi zaman olumlamış ve gelinen nokta da bazı özellikler kazanmıştır. Bunlarla ve daha sıralanabileceklerle beraber şeyin önüne 'yeni' belirlenimini getirmenin koşulu doğmaz. Öncelikli olarak şeye içinde bulunulan süreçte gereksinim devam ediyor olma-lıdır. Eğer bu sözkonusu ise ve şeyin akıbeti yukarda belirtilenlerden birine uyuyorsa, şeyin önüne *yeni, modern, ileri* türünden belirlenimler getirerek devam edebilirsiniz (*devam edebileceğinizi düşünebilirsiniz*).

Bu kavramlaştırmayı yaparken zihnin iki işleyiş biçimini saptayabiliriz. İçinde bulunulan momenti geçmişi ve geleceği içinde değerlendirip bir farkın olduğunu saptayıp öznenizi ona göre betimlersiniz ya da kafanızın içinde tamamen subjektif bir iklim yaratıp, bu iklimin şu ana kadar olandan farklı olduğunu ifade eder ve kafanızdaki iklimi tüm sorunların çözüm anahtarı olarak görebilirsiniz. Bu iki işleyiş biçiminden ilki bilimsel bir yönelimi ikincisi ise hayalciliği, ütopyacılığı, 'rasyonalizasyonu' ifade eder.

Yeni ile eskinin içiçeliğini doğru bir bakışla yansıtma açısından şunları aktarmak gerekiyor: "...tarihsel dönemlerin açılış ve kapanışları tiyatro sahnesinde yapılmıyor ve yeni dö-nemler eskisinden bıçak keskinliğiyle ayrıl-mıyor. Aslında eskiyle yeninin iç içe geçtiği; eski dönemde yeniye, yeni dönemde de eskiye ait elemanların varolduğu bir süreçten söz etmek daha doğrudur... Eski hem kendini aşındıran, hem de yeniyi hazırlayan olu-şumları koynunda taşıyor. Geçmişi, yaşanmış olanı içermemiş genlerine geçirmemiş bir yeni de bulunmuyor." (Haluk Yurtsever, *Marksizm ve Türkiye Solu*; Önsöz s.8)

Yeni, teorik bir açımlayıcı olmakla beraber, kelime olarak ideolojik ve politik güdüleme görevi de görür. Yeni ile başlayan kavramlaştırmalara hep olumlu bir yan sokulmaya çalışılmıştır. Bu 'yeni'nin ideolojik yönlendirme misyonunu gösterir. 'Yeni deterjan' ve 'Yeni Dünya Düzeni'nde öne çıkarılmaya çalışıldığı gibi, nesnel olarak bir olumluluk taşımamakla beraber bir *manipülasyon aracına* da rahatlıkla dönüşebilmektedir. Ancak bu, kavram ve kavramlaştırmaların genel bir özelliğidir. *Kavramın ideolojik yönü* (seslenme) onu kullanan politik öznenin sınıfsal konumundan kaynaklı ve ne için neye karşı kullanmak istemesine bağlı olarak sosyalistler açısından *pro* ya da *contra* bir nitelik alır.

İster bilimsel bir yöntemle isterse metafizik bir biçimde 'yeni...' saptaması yapılmış ol-sun, iki biçimde de elde edilen kavramlaş-tırmanın praxise yansıması politik olacaktır. Eğer bilimsel bir yönelimle kavramlaştırmaya vardıysanız, kavramlaştırmanın üzerinde durmaktan çok bunun praxiste karşılık bulmasına, eylemliliğinize dökülmesine eğilmeniz gerekir. Bu noktada kavramlaştırma praxise hizmet eder ve önünüzün açılmasını sağlaya-bilir. Ancak metafizik bir biçimde kavramlaştırmaya ulaştıysanız, kendiniz açısından bir sonraki 'durum farklılığına' kadar bu kavramlaştırmayı dilinizde, derginizde geveleyip durursunuz ve bir sonraki 'durum farklılığı' oluşuncaya dek çevrenizdeki insanları bu kavramlaştırma çerçevesinde oyalayabilirsiniz. 'Durum farklılığı'nda da tezinizi yadsır ve başka bir formülasyonla insanları oyalamaya başlarsınız. Labaratuarda üretilip yine burada kalan her kavramlaştırmanın akıbeti bu bi-çimde olur. Somuttan çıkarılıp yine somuta dökülen her kavramlaştırma ise sürekli olarak kendini yeniden üreterek hem pratiğinizi hem de kavram olarak kendisini olumlar.

Konumuz açısından önemli olan diğer kavramımız insan'dır. Eğer bizler insan kavramını kendinden menkul bir birey gözüyle ele alır ve ona yine bazı idealize özellikler atfedersek, bizi yine 'metafiziğin bataklığı' beklemektedir. Sorunu çözmüş görünürüz ama gelecekteki bir noktadan geçmişe baktığımızda bu kavramlaştırmanın ya da zamanında hayal edilmiş insan tipinin praxise neden yansımadığını anlayamayız. Bu bakış küçük burjuva tarzı, topluma ve onu oluşturan bireylere bakış tar-zıdır. Sosyalistlerin bakış tarzı bu olamaz. Toplumun sınıfsal çözümlemesini yapıp buradan bireyleri ve bunların aralarında oluş-turdukları ilişkiyi ele alırsak daha sağlıklı noktalara ulaşabiliriz. Sosyalistlerin getirmek zo-runda olduğu insana bakış, küçük burjuva demokrat bakışın hümanizmi ile aynı kalamaz. Küçük burjuva demokrat bakış sosyalistlerce aşılmalıdır.

Teorik bir varlık olarak insan, 'yeni insan' siyaset yaşamının dışında bir kavramlaştırma değildir; ancak burjuva siyasal tarz ya da yaşama içsel, sosyalist siyaset için dışsaldır. İnsan varlığının her türden teorik-içinde bu-lunduğu siyasal tavır alıştan soyutlanmış-kavranışı, burjuva siyaset ideolojisinin sosyalist, devrimci siyasete sızıntısıdır. (Genel teorik bir varlık olarak insan tanımlaması çer-çeveyi bulanıklaştırdığı için doğrudan politik özne tanımlamasını kullanıyorum.) Genel teorik bir varlık olarak politik özne'den de kaçınmanın yolu özneyi hep içinde bulunduğu ilişkiler bütününde ele almaktır.

Teorik bir kopuş yeni ilişki biçimi üretiminde bir ilk adımdır:

Daha somut bazı noktalara gelebiliriz. Öncelikle sorgulanması gereken bir nokta da bu 'eski' politik öznenin neden iflas ettiğidir. 'Yeni' politik özne kavramlaştırması bu 'eski' politik özneler tarafından ortaya atılmıştır. Bu, eski politik öznenin eski biçim ve içeriği ile artık var olamayacağının ve yeni olarak tanımlanan döneme de ancak kendinden bazı özellikler atarak, kendine bazı özellikler kazandırarak mücadele edebileceğinin itirafıdır. Peki ama eski politik özne neden iflas etmiştir? Bunun yanıtını yine eski olarak tabir edilen dönemde aramak gerekir. Bir çok konuda bir milad noktası haline gelen 80 darbesi bu noktada da bir milad olarak alınabilir. Ancak birçok şeyin 80'le birden kesildiğini ve birçok şeyin de yine 80'le birden başladığını iddia etmek saflık olur.

80' öncesi döneme küçük burjuva demokrat hareketlilik damgasını vurmuştur. Sosyalist tarzda bir hareketlilik de sözkonusudur ancak rengini vermekten uzak kalmıştır. Dönemin ideolojik-politik belirlenimlerine, saptamalarına baktığınız zaman büyük ölçüde eski politik özne tipolojisini de elde edersiniz. Proleter sınıfsallıktan öte bir küçük burjuva demokratizmi vardır; birçok harekete, sürece damgasını vurmuş katıksız bir popülizm var-dır ve neticede bu teorik çerçevenin o dönem içinde teorik-pratik bir iflası vardır. Şimdi o döneme bakıp da dönemsel politik özne tanımlamasına tu kaka demek, birçok özelliği hümanist bir temele dayanarak eleştirmek büyük bir hatadır. Sorun, döneme rengini veren küçük burjuva demokratik bakışın, bu katıksız popülizmin insanı deforme etmesi, onu taklitçiliğe büründürmesi, öznede görüntüyü ön plana çıkartıcı manüpülasyonudur. Sorun, o tarzı yaratmış, deforme tipolojilere yol açmış olan teorik saptamalar ve bunların pratik yansımalarındadır. 'Eski' politik özneye dair söylenen olumlu olumsuz her söz kendini bu temele dayandırmalıdır; aksi, havanda su döğmektir.

Küçük burjuva demokrat, popülist bir çerçevede kaldığınız ve sosyalist bir düzleme sıçrayamadığınız ölçüde bunun pratik yansımalarından kendinizi arındıramazsınız. 'Eski' olarak tabir ettiğiniz bir çok şeyi, yeni oldu-ğunu düşündüğünüz zaman içinizde de sürekli yeniden ve yeniden üretirsiniz. Küçük burjuva demokrat teorik çerçeveden ve mentaliteden sıyrıldığınız ölçüde de 'yeni' tanımlamanız anlam kazanır, pratikte sergileyebilirsiniz. Çözüm, bu küçük burjuva demokrat bakıştan

teorik-politik kopuşun gerçekleştirilmesinde-dir; bu oranda söyleminiz bir söylem olmaktan çıkar, hayatta ifadesini bulur.

Eski ya da 'bir zamanlar' olarak tabir edilen 80 öncesine bu perspektiften baktığımız za-man bazı şeyler daha anlaşılır olacaktır. Şu rahatlıkla söylenebilir: 'eski' politik öznenin pratik yaşamdan tasfiyesi 80 sonrası değil öncesinde başlamaktadır. 80, örgütlülüklerin kendilerini ve yığınsallıklarını tasfiye ettiği ölçüde ve kafalardaki küçük burjuva demokrat görüşlerin düzen içi entegrasyon yollarını açtığı ölçüde bu süreci hızlandırmıştır. Örgüt-lülüklerin yarattıkları yığınsallıkla ilişkileri, politik öznelerin kendi aralarındaki ilişki biçimleri sürekli olarak küçük burjuva mentalite tarafından sınırlandırılmış ve varılan yer birçok anlamlı değerin vulgarize edilmesi ve dejenerasyonu olmuştur. Bu sürecin bir ara noktasını devrimciler arası şiddet uygulamaları oluşturur.

80 sonrasına bakıldığında ise büyük bir ricat gözlenmektedir. Bunun bu denli büyük ve yoğun bir ölçekte yaşanmasında da küçük burjuva demokrat bakışın politik özneye rengini vermiş olmasının payı büyüktür. Sistem bu zaaftan yararlanmasını bilmiş, ricatı kanalize edecek entegrasyon yollarını açmış ve birçok devrimcinin küçük burjuva hayaller dünyasını kullanarak onları sistem içinde istihdam etmiştir. Bu da değerlerin yıpranmasında büyük bir faktör olmuştur.

Toplumu, ucunun çabucak tersine bükülebileceği politikalardan ziyade sisteme dolayısıyla istikrara endeksli, entegrasyona yöne-lik bir politikleştirmeye kanalize eden 80 sonrası burjuva ideolojik kuşatma ve bu zemin üzerinde yükselen devrimci saflarda gözlenen ricat toplum üzerinde sinerjist (katlanarak artan) bir etki yaratmıştır. Toplumda 'denediler, yapamadılar; yapamazlar' psikolojisi egemen hale gelmiştir. 80 sonrası kitleselleşememe, uzun süreler iğne ile kuyu kazma zorunluluğun köklerinden biri de burada yatmaktadır.

Bu tarih kesitimizden çıkarılacak dersler çoktur. Küçük burjuva popülist teoriden bir kopuş, dersi anlamlı kılmaktadır; aksi, popülist teorilerin, geçmişi zaafları ile birlikte tekrarına götürür.

Kişilik ve insan malzemesinin deformasyonu, pratikte tezahür ettiği biçimler ve yarattığı problemler yalnızca sosyalist teori-politikaya sahip olmakla çözümlenemez. Bu bir ilk ve önemli adımdır. Sosyalist teori-politikaya sahip hareketliliğin kendisi, hareketinin maddesinden uzak ve kendi içinde kaldığı sü-rece bu kez 'yeni deformasyon' biçimleri üret-mekten kurtulamaz. Proletarya ile bağlar kurulmadıkça, varolanlar pekiştirilmedikçe ve genç özneyi bu ilişkilere ve bu ilişki biçimlerini genç öznelere ulaştıramadığınız ölçüde kendi içi-nizde bir deformasyon hareketi başlatmış olursunuz. Üretimden ve sosyalist ilişki tarzından uzak kalan genç öznenin küçük burjuva aydın tipolojisine kayması kolaylaşır ve bu sınıf-sallığın getirdiği amorf, kaypak ilişki biçim-lerini pratikte üretebilir. Bu durum, bir sürek-lilik ve geniş ölçeklilik hali aldığında da küçük burjuva, popülist hareketliliklerin 'hareket biçimlerinden' kendinizi ayıramaz duruma gelirsiniz.

Küçük burjuva sosyalizminden teorik politik bir kopuş gerçekleştiremediğiniz-gerçekleştirmediğiniz ölçüde 'yeni özne' kavramlaştırmanız yalnızca kavram olarak kalmaya da mahkumdur. Kafanızın içindeki laboratuar sorunlarını çözer, pratikte sizi tasfiye eder.

Yeni bir ilişki biçiminin, ilişkiler ağının üretiminde teorik bir kopuşun olmazsa olmazı praxiste verili ilişki biçim ve ağında gerçekleştirilecek pratik bir kopuştur. Pratik kopuşta önsel praxise duruşta, kabaca iki alternatif söz konusudur: Yaratılmasına pek uğraş vermek gerekmeyen, verili koşulların insanı olduğumuz için hayatımızın büyük bölümlerinde üretmiş olduğumuz bireyci düşünüş biçimi ve bunun sonucu olan ilişkiler. İkincisi ise, yine verili koşulların insanları olduğumuz için yaratımı ve yürütümü oldukça uğraş gerektiren kollektif bir düşünüş ve eylemlilik tarzı ve bunun sonucu olan komünizan ilişkiler.

Bireyci mantıkla varılan ilişkiler ve ilişki tarzları ortaklıktaki unsurların yalnızca ortaklaşalıklarını olumsuz etkilemekle kalmaz, ortaklığın kendisini güven vermeyen, kof bir yapıya dönüştürür. Ortaklığın komünist gelişiminin önündeki en büyük engellerden biri bireyci düşünüş tarzı denilen burjuva bireyci rekabetçi ideolojisinin ortaklığa sızmasıdır. Bu ideolojinin bilinçli-bilinçsiz üretimi ve yaygınlaşması kollektif içi iç, kollektif içi dış ve kollektif dışı ilişkileri burjuva politik ilişkilerine götürür.

Praxise duruşta ikinci alternatif olan kollektif düşünüş ve eylemlilik tarzı sorumluluk pratiğinden geçtiği için: "Sorumluluk, insanın *yaptığı her işin* hesabının sorulacağı, sorulmasa da verilmesi gerekeceği bilinci ile davranmasıdır... İnsan, kendine, inançlarına, yoldaşlarına, topluma, tüm insanlara karşı sorumludur." değiştirerek devam ediyorum, "sorumluluk ortaklıktaki unsurların tüm düşünce ve davranışlarına içkin olmalıdır." (abç-age) Birinci 'alternatifin' hem alternatifi, hem de panzehiridir. Sosyalistler açısından bir al-

ternatif olmaktan öte varolabilmenin koşu-ludur. Süregelen ve süreğiden düşün ve davranım biçimlerinde herhangi bir değişikliğin olmaması burjuva dünyasının bir nesnelliği, onun kendini yeniden üretimi için vazgeçemeyeceği zorunluluğudur. Bireyci mentalitenin çözülme-sini zorlamak, kollektif düşün tarzını davranışlara hakim zemin kılmak, sosyalist özne-nin önde gelen görevidir. Bu, yüzyıllardır sü-regelen sömürü ilişkilerinin yarattığı düşünsel dünyaya bir müdahaledir. Her şeyi, bireycilikten sıyrılmış bir toplumsallık-ortaklaşalıkla düşünmek... Sosyalist'in anlamı biraz da budur: *İnsanın, içinden geçtiği düşünsel evrim sürecine iradi müdahalesi...*

Bugün Türkiye solu içerisinde teorik bir kopuş gerçekleştirmeden, verili teorik formatlarıyla bağdaşmayan 'özne' kavramını sahiplenmeyen yok gibidir; ancak, yalnızca sahiplenmekle kalmaktadırlar ve pratikte ürettikleri eski olarak tabir edilen özne tipinin, ilişkiler biçiminin bir yeniden üretiminden başka birşey değildir. Bu Türk Solunda sıkça görülen eklektizm hastalığının bir ürününden ibarettir. *Teorik bir kopuş yaşamadan ve bunun pratik yansımasının üretmeden yeni bir içerik ve fark aramanız anlamsızdır.* İlk adım güç, güç olduğu kadar güçlü bir adımdır.

TOPTAN BIR REDDIYE MI?

Tarihe bakarken, tarihe genel bir karakter veren unsurlara bakmak zorundayız. Ancak bu, genel br karakter oluşturmayan unsurları dışlatama eğilimi taşımamalıdır; bu noktalar da incelenmeli, bu noktalardan da dersler çıkarılmalıdır.

80 öncesi dönemde, özellikle hareketliliğin yığınsallaşma ivmesinin artması ile birlikte ilişkilerdeki dejenerasyon da ivmelenme durumu almıştır. Bunun temel nedenini yığınsal-laşmayı her durumda örgütlülüğe sıçratama-mada aramak gerekir. Varolan örgütlülükler yığınsallaşma karşısında yeterli genişleme, gelişme dinamizmini hayata geçirememişlerdir. Bu, dejenerasyonun ivmelenmesi durumunu getirmiştir.

Genel karakter bu iken, sisteme karşı koyuşu son ana dek tutarlılıkla sürdürenler de çıkmıştır. Genele kıyasla az sayıdaki bu insanlarda olumluluğu yaratan nedir sorusuna tarihin yapıldığının farkında olmaları, gö-rüşleri ve yapılarına duydukları güven ve bu güveni bir yaşam biçimi haline getirmişlikleri yanıtı verilebilir. Öznenin dejenere olması ya da kendini koruyabilmesi noktasının çözüm-lenmesinde güven ve inanç kavramlarına başvurmak durumunda kalıyoruz. Kendine ve içinde bulunduğu hareketliliğe, (tarihsel anlamda) sürekliliğe yönelik gelişen etkin bir duygulanım olarak tanımlayabileceğimiz güvenle, belli bir edilgenliği ifade eden inanç kavramlaştırmasına bir açıklık, bağıntı ilişkisi sunabiliriz: Bilince çıkarılmış, bilinç dolayımlı bir inanış (inanç) tarzı olarak güven ve böyle bir sorunu kendinde duymayan bir inanış tarzı olarak inanç. (Ancak bu iki kavram arasında net bir çizgi çekilemediğini söylemek gerekir.) Güven, siyaset içinde geliştirilen siyasal kişiliğin önemli öğelerindendir. Doğaları gereği tutarsız burjuva politikaların güven gibi bir sorunları olamaz. Düzen dışı yataktan akan ve dogmatizmi bağrında taşıyan dini motifli hareketlilikler için sorun, yukarıda tanımlanan çerçevede, güven değil daha çok inançtır. İnanç, donuk ve hareketsiz, sorunu varsa da çözmeyen-çözme cesareti gösteremeyen bir güvendir. Böyle bir güven de yapılan herşeye haklılık payesi biçtiği ölçüde bir edilgenlik içine düşer ve inançtan pek farkı kalmaz.

Bilince çıkarılmış, bilinç dolayımlı bir inanış tarzı ile dogmatik bir inanış tarzı pratikte kendisini çok karşıt biçimde gösterir. Bazı şeyleri sorgulamadan, dogma olarak kabul et-tiğiniz durumda 'inancınız' önemsiz sorun ya da 80 gibi bir köstek karşısında unufak olurken, bilinç dolayımlı bir inanış tarzı için aynı şey kolaylıkla söylenemez. Sorgulamadan içine girilen bir görüngüden ayrılışın da sorgulamadan ve çabucak olması oldukça doğaldır.

Öznenin yaşama dair görüşlerini bir yaşam tarzına dönüştürmesi, bu doğrultuda da ölümü göze alabilmesi belirli bir bilince çıkarılmışlığı ön gerektirir. Ama bu sosyalist sol ya da küçük burjuva politikalarla darlaştırılamaz. Şeyh Bedrittin ve Pir Sultan için geçerli olan Çayan, Gezmiş, Kaypakkaya ve bu adlarla sembolleşmiş onlarca devrimci için geçerlidir. Ancak bunun, Filistin savaş cephesinde birçok örneği yaşandığı gibi radikal dini motifli hareketlilikler için de geçerli olduğunu söylememiz gerekir. Bu nokta, sisteme bir karşı duruş ve karşı duruş zorundalığı içinde olan her hareketlilik ve hareketliliğin üyesi özne için göz-önünde tutulması gereken bir noktadır.

Sosyalist öznenin kendine, teorik görüşlere ve hareketliliğe güveni ancak Bilgi-Bilinç-Eylem zemininde üretilebilir. Bu zeminden herhangi bir kayma özne ve değer erozyonunu yaratır. Zemin üzerinde yükselecek her yapı-lanma da özneyi ve hareketliliği geliştirici motor görevi görür. Politik özne bulunduğu her alanda faaliyetini bu

zemin üzerine kurmalıdır; bu hem kendisini hem de hareketliliği bir sürekliliğe taşır. Politik-teorik ve pratik üretimin sürekliliği güvenin yerleşmesi ve sürekliliği anlamına gelmektedir. *Sürekliliğin aktif boyutu*, teorik ve pratik anlamda (politik ve örgütsel-ideolojik) siyasal bir netliği ve siya sal tutarlı müdahaleyi ön gerektirir. Son ikisinden birinin eksikliği, *sürekliliğin pasif boyutunu* ('siyasal gönül bağı') dile getirir ve tutar-sızlığı açıklamak için anahtar kavramdır. Dü-şünsel ve pratik üretim mekanizmalarında herhangi bir idealleştirmeye gitmeme, dogmaya saplanmama düşün açıklığını getirir. Düşün-sel açıklık siyasal, teorik ve eylemde, müda-halede netliğin, bu ise güvenin kapısını açar.

Geçmiş tarihimizde yaşamlarını bu eksende ve doğru politikalarla ortaya koymuş özne ve hareketlilikler bize gelecek tarihimiz açısından doğru bir rota çizme olanağını sunar. Yaşan-mış olumsuzluklarda nelerden kaçınmamız gerektiği konusunda ortak mirasımızdır.

ORTAKLAŞMA TEK-TIPLEŞME ANLAMINA GELMEMELIDIR

Bugün burjuva dünyasında 'özgürleşme' mantığı tek tip özgürleşme mantığıdır. Tek tipleşme-tipleştirme burjuvazisinin ideolojik yeniden üretiminin nesnel zemini ve sonucudur. Tek tipleşme bir özgürlük biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyalistlerin ilişkile-rinde kırmaları gereken bir noktadır; yaşam bütünseli algılanmalı ve politik pragmatizmden uzak olunmalıdır.

Teorik politik görüşler ve bunların eylem ve savaşım içinde tezahürü bir insan tipolojisi yaratır. Her olguya, herşeye politikanın at gözlükleri ile bakan bir siyasal tarzınız varsa, her olguya ve şeye politik pragmatist bakan, kendini sürekli bir kısırlaşmanın döngüsüne sokan politik özne tipi yaratırsınız. Sahip olduğunuz özne tipi belirlidir; özneniz bir kaç özellikle tarif edilir ve düşünce ve eyleme yansıyan bu darlık bir tektipleşmeyi beraberinde getirir. Politik-pragmatist bakıştan uzak bir siyasal tarz praxise bir zenginlik olarak yansır. Bu durumda da bazı davranış ve düşünce kalıpları oluşur-kendini bir ortaklık içinde ifade ettikçe bu kaçınılmazdır. Ancak bu durumda kaçınılması gereken bir nokta olmaktan çıkar çünkü bir darlığa değil bir zenginliğe açılan bir arka plana sahiplik söz konusudur.

Ortaklaşmanın pratik hareketliliğinin ifadesi örgütlülük, örgütsel ilişkidir. Örgütsel ilişki biçiminiz dejenerasyon ve deformasyonları hem yaratmada hemde önüne geçmede büyük önem taşır. Sosyalist teorik ve pratik yönü-nüzü örgüt içi ilişiklerinize taşıyamıyorsanız uzun bir mesafe alamazsınız. Bu noktada genç öznenin olumsuz örgüt içi ilişkileri-politik entrikalar, politik ayakoyunları- öğrenerek bunları alt edebileceğini savunmak yanlıştır. Sorunun çözümü genç öznelerin politik entrika olarak tabir edilen olguları öğrenmelerinde değildir; politik bir yapılanış içinde bu türden olguları minimize edici hatta sıfıra indirici bir tarz tutturmanız gerekir. Genç öznenin entrika tarzı politikayı öğrenmesi onu yeniden üretme potansiyelini de beraberinde getirir ve çözüm-süzlüğe açık kapı bırakır.

Örgütsel işleyişte statükocu ya da durağan görev ve işlevleri var etmek ve sürdürmek kırılması gerekli başka bir noktadır. Durağan görev ve işlev kapitalist işbölümü mantığının bir ürünüdür ve günümüzde en bariz biçimi 'asker oluş' mentalitesi ile ve robotta tezahür etmektedir. Sosyalistler robotlar ve askerlere karşı mücadele etmek zorundadırlar. Bir görev yada işlevi olabildiğince herkesin yerine getirebilmesi, işleyişi belli bir özneye bağımlı kılmaktan kurtaracağı gibi, işleyişte sürekli bir dinamizmi beraberinde getirir.

SONUÇ YERINE

Sosyalist bir yaşam, devrimci bir kişilik nasıl kazanılır, nasıl 'yeni insan' olunur soruları her öznenin kendisine sormakla çözeceği sorular değildir. Kendinize istediğiniz kadar idealize ve 'en devrimci' yaftaları yapıştırabi-lirsiniz, bunu praxiste üretebileceğiniz *ilişkiler ağı* yoksa ya da var olduğu halde üretemi-yorsanız yerinizde sayıyorsunuz demektir. Bu soruların yanıtları romanlarda değil, somut geçmişte yatmaktadır. Zeki, çevik ve ahlaklı sporcuları sevmek bir iyi niyettir, idealizasyondur, nesnellikle örtüşmeme olasılığı yüksektir. Yanıtları, proleter sosyalist dünyamızı nesnellikte, *tüm ilişki biçimlerimizde* üretebildiğimizölçüdeyakalayabiliriz.

Mesih geldi dercesine sorunların çözümünü 'Yeni insan' gibi bir kavramlaştırmaya itmek, işçi sınıfından umudunu kesmiş küçük burjuva aydınların ütopizmidir.

Yeni bir kuşağa dair nüveler, yeni kuşağın embriyonları, sosyalist teori ve praxisten sapmaların önüne geçildiği ölçüde devrim sava-şımı ve evrimi içerisinde yaratılan ilişkiler ağı ile oluşacaktır.

Bu kuşaklar gerçekten de çölden geçen yahudilere benzerler ve yeni bir dünyanın düzeyinde olacak insanlara yer açmak için kuşakların yok olmaları da gerekir.

Devlet memurlarının sınıflanması üzerine

ZİYA USLU

Öncelikle belirtmeliyim: Kullandığım "memurların sınıflanması" sözü hem kavram olarak doyurucu olmadığı hem de bu "sınıflanma" eylemi güncel olmadığı için böyle kullanılmamalıdır. Bu günlerde, hem memur sendikalarından ve hem de devlet tarafından düzenlenen çeşitli seminerlerde memurların "sınıflanması" üzerine yürütülen yoğun tartışmaların içinde, bu kanalla yer almak ve tartışmaların bu platforma taşınmasına sağlamaya çalışmak arzusundayım.

Devlet memurları, açıkça anlaşılabileceği üzere, devletin örgütlenmesi ile birlikte var olmaktadır. Devletin, bir güç olarak örgütlenmesine ise, ilk sömürücü sınıflar ihtiyaç duymuşlardır. (Bu ilk sömürücü sınıflar beylerdir) Burada mantık düzeni şöyledir:

1- Yöneten sınıf beylik sınıfıdır.

2- Emekçi sınıf köleler sınıfıdır.

Kolonizm olarak tanımlanan bu ilk sömürü sisteminde beyler (egemen sınıf); a) Kendi ihtiyaçlarını karşılamak, b) Kendi işlerinin kendileri dışında yürütülmesini sağlamak ve c) Muhtemel köle başkaldırılarında baskı aracı olarak kullanmak üzere bir ara sınıf veya kast-örgütlenmiştir. Bu ara sınıf bugün modern kapitalizm çağının devlet memurlarıdır ve halen aynı işlevleri sürdürmekle yükümlüdürler.

Tarihin çok yakın bir dönemine denk düşen sınıflı ve sömürüye dayalı toplumlarda devlet memurları bir ara katman olarak yaşamlarını sürdüreceklerdir. Fakat günümüz koşullarında memurların çoğunun durumu, ilk ezilen sınıf olan işçi sınıfının düzeyine kadar düşmüştür. Halbuki sömürücü güçler işçi sınıfının üstünde bir kast olarak bu ara tabakaya ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçtan dolayı, geriye doğru bakıldığında, bir eski gün sonraki güne göre, memurun ekonomik koşulları çok daha iyidir. Örneklersek: Devletin ilk örgütlenmesinde militarist güçler en yüksek ücret alan devlet memurları iken, bugün bu militarist gücün çoğunluğu hiç bir ücret almayan -er ve erbaş-dır. İkinci bir örnekte ise: İdari işlerde çalışan memurlar, siyasal arpalık olarak sürekli şişirilmiş ve korkunç bir rakama ulaştıktan sonra hantallaşmış, bu yapısı ile de sömürücü sınıfların pek işine yaramayacağından dolayı gözden çıkarılmış olduğundan ekonomik durumları sürekli kötüleşmiştir.

Devlet memurları bu son durumlarından dolayı bugün kendilerini gözden geçirme ihtiyacı duymaktadır ve sınıf çatışmasında, daha önce hizmetini yaptıkları sınıfların, kapitalistlerin karşısında yer almaktadırlar ya da hızla kayıyorlar.

* * *

Ancak baştan sözünü ettiğim tartışmalarda, devlet memurları "sınıflandırma" kavramı üzerine tartışma yürütürlerken, kendilerini üretimin bir yerine, hem de, sanki özünde kapitalist sınıf ile çatışmakta olan bir yerine göre izah etmeye çalışıyorlar. Savunulanlara bakılırsa, "İşçiler üreten memurlar üretkendir".

Ben, tam da bu tartışmaların, bu platforma yapılmasını hedefliyor, arzuluyorum.

1- Sınıfları, üretim belirler. Üretimde aldıkları yer (yani fiilen üretim faaliyetine katılan mı, yoksa bu üretimin yapılmasını isteyen mi olmaları). Üretimden aldıkları pay (yani bu üretim faaliyetleri sonuçlanınca ürünün nasıl paylaşıldığı) ve üretim araçları karşısındaki mülkiyet ilişkileri belirler. Bu üç faktör, aynı zamanda, insanların beslenme biçiminin, eğitiminin, giyiminin, barınmasının ve tüm yaşayışının belirleyicisidir.

2- "Üreten" ve "Üretken" kavramları, üretim faaliyeti ile doğrudan ilişkilidir. Bu durumda sözlük değeri olarak biri (üretken); bir metanın üretilmesi eylemine fiilen katılandır. Diğeri ise (üretken), geniş anlamda, üretme yetenek ve bilgisine sahip olan-faal bir beyni olandır.

3- Kavram düzeyinde "üreten" veya "üretken" olma hali sınıf mevzilenmesindeki yerin belirlenmesine katkı sağlamaz.

* * *

Bu tartışma hiçbir şekilde memurların kapitalist saflarda ve kapitalizme yakın görmenin ifadesi olamaz. Öyle anlaşılmaz. Ancak onlar proleter de değildir. Subjektif olarak memurlar, yaşayış biçimi ve ekonomik-sosyal olarak işçi sınıfı ile aynı yaşayış biçimine itilmişlerdir. Emekçidirler ve iş gücünü satarak yaşamaktadırlar.

Bu formasyonlardan dolayı memurlar ile işçi sınıfı bir çıkar birliğine ulaşmıştır. Kapitalizm bu iki güç için de temel düşman ve sosyalizm yegane kurtuluştur.

Alev ve mum:

Romantik Almanya faşizme karşı

CAN KARDELEN

(Birinci bölümü, 13. sayıda yayınlanan yazının devamı.)

Alman ulusu faşittir! Bu demektir ki, Almanya'da Kızıl Ordu tarafından 20 milyon şehit verilerek insanlığın kanına bulaşmış elleri kesilen faşizm, hortlamakta değil, isterik solumalarıyla yaşamakta ve sermayenin yanı sıra, Alman halkının gerçekleştirdiği neo-nazizm karşıtı gösterilerle de beslenmektedir!

Şimdi burada "Hop! Hop! Amma da yaptın ha!" diyenler çıkacak ve kabustan korktukları için şu soruyu soracaklardır -faşizmin sermayenin çocuğu olduğunu kanıtlamaya girişmek bu yazının teorik gücünün yetmeyeceği ve üslubuna ters gelen bir çaba olacağı için: "Yahu, iyi güzel de, böylesine kitlesel anti-faşist eylemlerle de faşizm nasıl beslenirmiş?"

Ben de onlara şunu soracağım:

"Almanya'da, münferit de olsa faşistler var ve bunlar inançlarının gereği olarak, bütün bir Alman ulusunun yüzünü kızartan eylemlerde bulunuyorlar mı? "Herhalde -bir tuzağa çekilmenin ikircikliği içinde de olsa- "evet demek gerekiyor! Şimdi soruyu tersten yazalım: Almanya'da münferit zamanlarda insanları yakan fasistler var ve bunlar Almanya'da yaşayabiliyorsa, nasıl yaşayabiliyorlar?

Hep birlikte, "Ulan, kan mı istiyorsun? Bunlar yaşıyorlar, diye bir ulus kalkıp bunları yok mu etmeli?" diyeceksiniz. Evet, işte bütün sorun burada: Bu adamların demokrasi içinde yaşıyor ve bir meydana toplanarak yakılmıyor olmalarının nedeni tam tamına şudur: Şudur: "Batı uygarlığının ahlaki görüşü, mahkemelere ya da ceza kanunlarına yaraşır ilkelerden etkilenmiştir; duygulara, düşüncelere karşı hoşgörülü, eyleme karşı hoşgörüsüzdür" (2)

Bu ne demektir? Şu demektir -didaktik üslubumu bağışlayın:

Batı'da, komşunuza karşı derin bir nefret duyabilirsiniz. Bu nefret "komşunuzdan nefret edin! Nefret edin! " denilerek açıkça teşvik edilir (3) bir şey olmasa da, kimse gerçek anlamda ilgilenmez sizin bu nefretinizle; kimsenin umurunda değildir o. Kapı komşunuzu her görüşünüzde hiç nedensiz, yalnızca onu gördüğünüz için cinleriniz tepenize çıkabilir; onu gördüğünüz yerde, merdivenlerde suratına bir tokat aşketmek isteği duyabilir, kendinizi zor zaptederek girdiğiniz dairenin kapısını "güm!" diye çarpabilirsiniz onun yüzüne. Nedenini düşünmeniz de gerekmez bu nefretin; (4) dilediğiniz kadar nefret etmemekte özgürsünüzdür çünkü. Nefreti yok etmenin bir yolu nefret edileni -kendinden nefret ettirecek kadar aşağı ırktan, geri bir kültüre sahip olanı, demek gerekiyor burada- yok etmek olduğu için kapınızı -üşümeyin, üstünüze bir şey giyin- yine hırsla açarak merdiven boşluğuna çıkıp o aşağılık yaratığın dairesinden çıkmasını bekleyebilirsiniz. Siz işsizlikten; siz ya da kendi asil ırkınızdan insanlar işsizlikten ve bir kısmı uyuşturcu satın alabilmek için o aşağılık yaratıklara bile el açarak dileniyor ve ırkının soyluluğunu ayaklar altına alıyorken, o işe ya da çöp torbası gibi herşeyi alan midesini doldurabilmek için alışverişe çıktığında ya da iş dönüşünde karşılaşırsınız yeniden ve "Tag!" der sımaşık sımaşık ve "Tag!" dersiniz gözlerinizden kıvılcımlar saçarak. Onun umurunda değildir ama; yüzsüzdür çünkü; asansörün kapısını açık tutar ve bekler sizi; siz onu orada bok gibi bırakır ve her yanından kaslar fışkıran güçlü ayaklarınızla kuş gibi ve avının peşinde bir kaplan gibi çıkarsanız basamakları. Asansörden çıkar ve "Tag!" der yine; yok eğer tam bir küstahla karşı karşıyaysanız -ki böylelerine daha sık rastlanır- "Asansöre binmemekle ne iyi ediyorsunuz!" der, "İnsan dinç kalabilir böyle." Ah. ama vurmayın, sakın vurmayın! Çünkü daha, ölümcül bir sessizlik içine sinmiş olan dairenizde bütün uçlarıyla yaşayabilirsiniz nefretinizi. Televizyonu açıp kanallar arasında geziye çıkarak sakinleşmeye çalışabilir, ama yaşamayabilirsiniz de. Koca nıza ya da karınıza da saldırabilirsiniz; ama bir ilkel yüzünden, insan psikolojisinin belki de en evrensel yansıtma yolu olan bu durumu yaşayarak kırmayın onu. Açın televizyonunuzun

sesini sonuna kadar; ya da bütün görüntülerin vahşice bir araya getirildiği bir compact disk koyup disk playerinize, onun sesini açın. Açın! Duvarlarınıza, sesin şiddetinden titreşen duvarlarınıza yumruklar atarak bağırın; müzik yutar çığlıklarınızı. Yapın bunu! Ama saat gecenin onunu geçmediyse! Çünkü son derece insani olan böyle bir durumu gece ondan sonra yaşamaya kalkarsanız, saat 10.01 bile olsa, ziliniz öfkeyle çalınır ve -eğer zili duymuş-. sanız- kapınızı açtığınızda öfkeli bir çift göz size kibar sözcüklerle saatin 10'u geçtiğini hatırlatır. Saat 10'u geçmiş ve siz öfkenizi gürültüde boğup sakinleşemiyorsanız, o ilkel yaratığın kapısına dikilip, zilini kendinizden emin bir tavırla -düğmeye kararlı bir darbe-çalıp kapı açılır açılmaz suratına bir yumruk geçirebilirsiniz. Bu artık sizin tercihinize kalmış, Ama en iyisi yapmamaktır -ilkelin karşısında ilkeleşmektir bu-, çünkü o zaman koridorlarda güçlü bir ses yankılanacaktır ve -bir de bağırdıysanız- o zaman aynı kattaki bütün dairelerin kapıları aynı anda açılarak, kıvılcım saçan gözlerle saatin 10'u geçtiğini hatırlatacaklardır size. Gerisi onları ilgilendirmez; bütün apartman ayağa kalkıp bir telaşla, araya girmeye çalışan komşularınızın çığlığına boğulmaz apartman boşluğu- yumruk attığınız insanın yüzü kan çanağına dönmüş olsa bile! Siz uyarıyı almışsanız, kapılar kapanır ve şans yere iyi komşulara sahipseniz -gürültünün bir an önce kesilmesini sağlamak için- polise telefon eder içlerinden birkaçı- genellikle yaşlı olanlardır bunlar; ispiyonculuk daha iyi bir yer edinmiştir bunların içlerinde. Yumruğunuzu yiyen o yaratık çıkarlarını bilecek kadar uyanıksa size karşılık vermez ve -"suratına tükür, çok şükür, desin" çok uyar burada- sakince içeriye gidip bir yumruk yediğini polise kendisi bildirir. İşte siz, nefretinizi ruhunuzda dilediğiniz gibi yaşama özgürlüğüne sahipken, onu eyleme dönüştürmeyi tercih etmişsinizdir ve artık düşeceğiniz durumdan yalnızca siz sorumlusunuzdur; kapılarını yüzünüze kapatıp kendi huzurlu, barışçıl dünyalarını bu işe karıştırmayan komşularınız, ticaret ve düşünce özgürlüklerine karşı yapılan eylemlere müdahale etmek için her an tetikte ve adresinize doğru siren ışıklarıyla caddeleri maviye boyayarak yolda olan polis ya da kapitalizmin fabrika ve bürokrasi çarkları arasında toplumsallığı alabildiğine yaşayan ve işten çıkar çıkmaz insanlardan öcü görmüş gibi kaçarak ticaret ve düşünce demokrasisi'nin üzerine titreyerek koruduğu özel yaşamlarının -nedense mümkün olduğunca az ışıklı ve dehşet verici bir gürültüye boğulan- tünellerinde yaşama hakkını kazanan milyonlarca asil insan değil! Siz o tokadı atmamalıydınız! Kapı komşunuz olarak sizi çılgına döndüren, ülkesine yaptığınız turistik gezilerde hemcinslerinin ne kadar acı bir sefalet içinde yaşadığını gördüğünüz, ama kendisi sizin ülkenizde sizinle eşit haklara sahip olarak yaşayan bu yabancılardan -bu sözcük çok zayıf kalıyor- ne kadar nefret ederseniz edin, bunu yapmamalıydınız! "Ne yapayım be adam! Nefret ediyorsam, atarım ben bu tokadı! Atarım!" diye bağırıyorsunuz bir de! Ama buna hakkınız yok! Her türlü karşıt düşünce ve duyguya yer olan bu ülkede, aslında bütün ırkdaşlarınız yüreğinde şu veya bu ölçüde var olan bir nefreti eyleme dönüştürerek bütün foyayı ortaya çıkardınız! Oysa biraz daha akıllı olsaydınız şöyle yapabilirdiniz-evet, akıllı bir insan bu ülkede şöyle yapar:

Akıllı bir insan, bir ara ülkesinin ekonomisinin gelişmesi için gerekli olup da, artık kendi ırkdaşlarının işsizlik mağduriyeti anlamına gelen varlıkları nedeniyle "misafir işçiler" (Gastarbeiter)den, çalışmadan aldıkları sosyal yardımlarla toplumun sırtından yaşadıkları için mültecilerden, genel olarak ten renkleri ve Almancayı yanlış konuşmaları nedeniyle bütün yabancılardan nefret edebilir! Evet, edebilir, hakkıdır da! Eğer yüzyıllardır çalışkanlığı, iş disiplini ile yeryüzüne ün salmış, çalışma uğruna baygın baygın sallanıp oklava yutmuş gibi kaskatı yerinde zıplayıp durmaktan başka eğlenme, dans etme nedir öğrenmemiş, adına "Fransızlar yaşamak için çalışır, Almanlar ise çalışmak için yaşarlar" gibi özdeyişler ithaf edilmiş, disiplinini yeryüzüne yaymak ve bütün insanlığı bu yüce disiplin altına sokmak için milyonlarca evladını feda ettiği iki büyük sefer düzenlemiş bir ulusun evladıysa ve bu disiplin altına girmekten nasılsa kurtularak 'geri kalan' ülkelerden bir ara lütufta bulunarak çağrılan 'yabancılar' onunla eşit haklara sahip -gibi de olsa- yaşıyorlarsa, bu nefret onun hakkıdır! Hakkıdır ama, bu devir o devir değildir! İki büyük -ikincisi çok daha görkemli- sefer yapılmış, ama ataları bu iki seferden de mızrakları ellerinde değil, ellerinden alınmış olarak dönmüşlerdir! Kuşaklar arasındaki acı veren kopukluklara rağmen, "Öyle bir çağda yaşıyoruz ki, ataların başarısızlıklarının faturası torunlara çıkartılıyor" demek geliyor insanın içinden. Hatta bir fıkra bile uydurulmuş bu konuda: Adamın biri - kadının biri değil nedense!- açlıktan bitap

düşmüş durumda dolaşırken -açlar lokantaların vitrinlerine pek düşkündürler, bilirsinizbir lokantanın camında gözlerini fal taşına döndüren şu yazıyı görmüş: "Ye, iç, torunun ödesin!" Dalmış içeriye ve hasep ödeme derdi olmadan tıka basa doyurmuş karnını. Sonra göğsünü gere gere dışarıya çıkmak üzereyken kasadaki adam "Hop!" deyip durdurmuş: "Hesap, beyefendi!" Bizimki şaşırmış, "İyi ama, benim torunum yok ki!" demiş. "Doğrudur, beyefendi," demiş kasadaki, "biz zaten sizden dedenizin hesabını istiyoruz. "Evet, büyük Alman ulusunun idealleri, atalarının başarısızlıkları yüzünden "Barış, insan onuruna saygı vs. vs" gibi ilkelerle çepeçevre sarılmış durumda ve bu idealler o eski devirlerdeki gibi açık açık savunulamıyor. İşte, "akıl" da bu noktada gerekli olmuyor mu?

Ne yapar ki akıl? Akıl insanı zarardan korur. Yapacağınızı akıllıca yaparsanız, kimse size gelip sen suçlusun diyemez. Failleri yakalanamayan cinayetler, her şeyden önce akıllıca işlenmiş cinayetler değil midir? Yani bir anlamda sinsiliktir akıllı olmak! Bu yüzden, Almanya'da, Alman olan akıllı bir Alman, örneğimizdeki gibi, "Yabancı" olduğu için nefret ettiği komşusuna -ille de komşu olması gerekmiyor bunun- kalkıp tokat atmaz. Çünkü bunu yaparsa kabus olup rüyalarına giren akla hayale sığmayacak cezalara çarptırılacaktır. O şunu yapar:

Tükürür gibi "Tag!" der. Eve gece yarısı geldiğinde zilden ve posta kutusundan o ne olduğu belli olmayan soyadını söküp atar; yok biraz fazla sinirlenmişse o akşam, posta kutusunu parçalayıverir. Hafta sonları Lust'u varsa -keyfi gelirse- yabancı düşmanlığına karşı düzenlenen yürüyüşlere katılır ve elinde "Für Auslander" (Yabancılar için) plakatıyla, polisin şefkatli himayesi eşliğinde, geniş caddeler boyunca yayılarak yürür. Onca insanın biraraya gelip de caddeleri sloganlarla çınlatmayışları çıldırtır insanı! Her durum için bir plakatları vardır yanlarında: İçlerinden birisi kendisini kaybedip de polisle itişip kakışmaya mı kalktı, hemen bir plakat sokulur gözüne: "Kein Gewalt!" Zaten polis de pek ciddiye almaz bu süt kuzularının diklenişlerini, Polis ciddiye alırsa, Mölln'de faşistler üç insanı yaktığında, düzenin engin olanak denizi karşısında hayallerini tümüyle kaybetmedikleri için öfkeden yerlerinde duramayıp biraraya gelerek korsan yürüyüş yapan gençleri ciddiye alır ve yürüyüş daha yüz metre ilerlemeden, coplar, çelik yelekli, kaskılı ve gözleri görünmeyen şövalyeleri, göz yaşartıcı bombaları, panzerleri ve su püskürtücüleriyle biter tepelerinde. Çünkü onlar izinsiz yürüyorlardır ve insanlar yakılsa da, bunu duyar duymaz polise koşup tepkinizi sokaklara dökebilmeniz için izin istemelisinizdir. İzin isterseniz, siz içiniz boşalmış sessizce yürürüken polis korur sizi; aksi taktirde önce bir güzel ıslatılıp, sonra da basar sopayı! Akıllı bir insan da bunu tercih etmez. O herşeye rağmen eline "Für Auslander" plakatını alır ve sessizce yürür. Çocuklar gibi bağırıp çağırmanın pek bir anlamı yoktur zaten. Bu ülkede demokrasi de, böylesine güçlü olarak bu saygın tutumun yaygın olarak benimsenmesi sayesinde ayakta durmaktadır.

İşte siz, çok daha akıllıca olan bu yaygın tutumu tercih etmeyip o tokadı aşkettiyseniz, akılsızlığınızın bedelini acı bir biçimde ödeyeceksinizdir. Komşunuza yüzüne tükürür gibi "Tag!" demenin bir cezası ya da bu tavrınızın yanlışlığını mahkum eden, bir yaptırım gücü olan, sizi ikna etmek, kardeşliğe çağırmak için çırpınıp duran ahlaki bir değer yoktur. Eyleme geçtiyseniz ceza hukuku işlemeye başlar:

Polis gelir ve ifadelerinizi alır; varlığıyla sizi nefrete boğan o iğrenç yaratık mağdur oluvermiştir ve sizin kendisine -durup dururken!- tokat attığınızı söyler. Polis size döner ve sözü geçen tokadı atıp atmadığınızı sorar; nedenini değil. Türkiye'deki gibi -mağdurdan parasizi de karakola alıp "Ulan sen komşuna, hem de o saygıdeğer insana nasıl vurursun!" diye, bir dayak eşliğinde sizden, ya da sizin cüzdanınız yüklü çıktıysa !Ulan sen o saygıdeğer insana nasıl iftira atarsın!" diye ondan hesap sormaz. Mağdur şikayetçi olmuştur ve gider bir de rapor alır, mahkemelik olursunuz. Alacağınız ceza, mağdurun tedavi masraflarını, kaybettiği iş günlerinin karşılığı, artı bir de acı parası ödemektedir. Mahkemede hakim size yaptığınızın kardeşliğe aykırı olduğu üzerine uzun ve etkili bir konuşma yaparak tokat attığınız insandan özür dilemenizi, bunu, hemen orada, kamuoyunu temsil eden mahkeme heyeti önünde ya da kardeşlik duygusuna ihanet ederek girdiğiniz günahtan arınmak için bir meydanda, yalnızca kırmış olduğumuz kardeşinizden değil, kendilerine karşı da suçlu duruma düştüğünüz bütün insanlıktan bağışlanmayı dilemenizi, bunun için ayaklarına kapanarak yalvarmanızı istemez; "çünkü işlediğin suçun karşılığında verilebilecek para cezası, suçun manevi önemi karşısında tam anlamıyla değersiz ve gülünçtür" diye de eklemez. Cebinizden -belki de o yaz tatilinizi yü-

züne yumruk attığınız yamyamın ülkesinde geçirmek için ayırdığınız -yüklü bir para çıkar. Size verilebilecek en büyük, en acı verici ceza da -gerçekten- budur ve böylece adalet yerine gelir. Parayı ödememe yollarını arasanız da, ödetirler! Yok, birdenbire aklınızı kaybeder de toplumsal yaşamın gidişi karşısında yüreğinizde bir yerlere kırgınlıkla büzülmüş olan kardeşlik duygusu nefretinize kaynaklık eden bütün değerleri yerle bir ederek ortaya çıkması üzerine "Hayır, bana verilecek ceza bu olamaz! Ben bütün insanlığın önünde suçluyum; cezamı çekmek için kendimi toplumumuzda yer edinmiş olan kötü duyguları, inançları yok etmeye adamam gerektiğine inandım ve işlediğim suçun manevi önemi karşısında verilen bu gülünç cezayı çekmeyi reddediyorum!" derseniz, sizi ehlileştirmek için hemen aynı celsede cezanızı iki katına çıkartıverirler.

"Yahu, Tükiye'de de böyle değil mi? Ne garipliği, şaşırtıcılığı var bunun!" diyeceksiniz. Doğru, Türkiye'deki hukuk batı ülkelerinden alınmıştır. Ama yine de, bizim insanımızı kızdırır böyle bir uygulama; oysa para cezası korkusu batı insanının ruhuna girmiştir ve uygarlık bu korkuya çok şey borçludur.

Bir kez Türkiye'ye para havale etmek için bir Türk bankasına gider; işlem yapılır, ama parayı bankanın postanesindeki hesabına yatırmak ve makbuzu tekrar getirmek zorundadır. Postanenin kapanmasına ise beş dakika vardır ve bizimki bu yüzden kırmızı ışığa aldırmadan geçer caddeyi. Ama anında bir polis dikilir karşısına ve o zamanlar 5 Mark olan "kırmızı ışıkta geçme cezasını" ödemesini ister. Adamcağız aceleyle ceplerini karıştırır ve çıkarıp 10 Mark verir. Polis, kendisinde geri verecek 5 mark olmadığını söyler ve gidip bir yerden bozdurmasını ister. Bizimki acelesi olduğunu, polisin 5 mark yerine 10 mark alabileceğini anlatıyorsa da, Alman mantığı illede 5 mark alamakta ısrar ediyordur. Tam o sırada yine geçmesi gereken bir caddede kırmızı ışık yanmıştır; bizimki hızla geçer karşıya ve polise dönüp seslenir: "İşte bir 5 marklık suç daha işledim" Bu bir fıkra değildir. Eğer kırmızı ışıkta karşıdan karşıya geçip de yakalanan Alman olsaydı, parasını bozdurup polise 5 marklık cezayı verebilmek için değil beş dakika, beş saatini verebilirdi.

Beş mark ceza yiyenin bir beş mark'tan daha vazgeçmesi kolaydır; topu topu eder on mark.

Almanya'da bir fabrikada çalışan Türkiye'li bir kadın, içinde domuz eti olan yemekleri yemez. Ama onun bu alışkanlığı bir Alman iş arkadaşının sinirine dokunmaktadır. Yemeklerde bu sinir yabancının tabağına domuz eti atar ve bir süre sonra öyle bir azıtır ki, tabağa domuz eti atmakla kalmayıp, kadının başında dikilerek "yiyeceksin" diye ısrar etmeye başlar Daha fazla sabrı kalmayan bizimki ise bu baş belasını yemekhanenin ortasında çatalllar. Mahkemede hakim kararı açıklar: Saldırganın mağdura 500 Mark para cezası ödemesine... Bizimki bu karar karşısında çılgına döner ve bağırır: Bu kadar mı bunun cezası? Öyleyse ben bu domuzu yine çatallıyorum!" Ve yanında getirmiş olduğu çatalla, o baş belasını gerçekten tekrar çatallar.

Batı insanının bu tür olaylara karşı sinirlenme yeteneği körelmiştir; o, çıkarlarına teslim olmuştur ve onu güden temel güç paradır. Para, ruhunu öylesine ele geçirmiştir ki, sokak ortasında birbirlerine girmiş iki insan görmemiz mümkün değildir. Çünkü "ilk yumruk" burada çok önemlidir. Birbirlerine akıl almaz küfürler ederek kedi köpek gibi hırlaşırlar, ama işin vurma noktasına geldiği pek görülmez.

Bizim, batı demokrasisinin ülkemizde ikame ettirilmesi uğruna, yapılan her türlü zulme göz yuman aydınlarımıza göre bu, uygarlığın, gelişmiş olmanın, insana saygı duymanın ve vs. vs.'nin göstergesi, önünde saygı ile eğilmesi gereken kanıtıdır. Ancak onları bu samimi inançlarına rağmen gülünç bir duruma bırakan acı gerçek şudur ki, sokak ortasında birbirlerine nefis küfürler eden, ama vurmayan iki Alman'ın birbirlerine tekme tokat girmemelerine, her şeye rağmen birbirlerine insan olarak saygı duymaları değil, ilk yumruğu attıklarında yiyecekleri para cezasını düşünmeleridir. Bizim insanımızın, sakin kafayla bakıldığında eften püften nedenlerle birbirlerine girdikleri düşünüldüğünde, insanların birbirlerine vurmasının savunulur, tercih edilir bir yanı yoktur, ancak şöyle bir kavga sahnesi birinciyi tercih ettirecek kadar gülünçtür: İki insan düşünün; birisi bisikletiyle giderken yolda kısa bir süre için kaldırıma park etmiş bir arabanın boyasını çizmiş; arabanın sahibi direksiyonda olduğu için olayı hemen fark edip bisikletçiyi durdurmuş. Sonra karşılıklı durmuşlar, arabanın boyası yüzünden birbirlerine küfür ediyor, yumruları sıkılı yerlerinde zıplayıp duruyor, birbirlerine küfür bombardımanına tutuyor, ama vurmuyorlar. Kafalarında, ilk yumruğu vurdukları zaman rakiple-

rine ödeyecekleri tazminat var! Bizde, kavgada ilk yumruğu atanın kazandığına inanılır, ama bunlarda ilk yumruğu atan kaybediyor.

Bizim insanımız, öfkeden gözü karardıysa yumruğu atttğı zaman cebinden para çıkacakmış, düşünmez, ama çıkarları bunların yüreklerini öylesine pençesine almıştır ki, biraz olsun abartma olmayan bu sahnede bir kardeşine ceviz kabuğunu doldurmayacak bir nedenle zarar vermenin yanlış olduğunu akıllarının ucundan geçirmeden beceriksiz oyuncular gibi zıplayıp dururlar, karşılıklı. "Kendisi", batı insanını öylesine ele geçirmiştir ki, şöyle bir kurgu yapmak hiç mi hiç abartma olmayacaktır: Bir dilim ekmek koyup günlerce aç bıraktığınız on kişiyi bir odaya kapatın. Bizim insanımız ekmeği en zayıf olana, en yaşlıya, içlerindeki çocuğa ya da -erkek egemen en zayıf olana, bir kadına vermeyi tercih edecektir: Ama on Alman, o bir parça ekmeğini yiyebilmek için birbirini parçalar!

Oysa varlık içinde ne kadar da soyludurlar! Solcusu da sağcısı da "geri kalmış" ülkelerin demokrasilerini denetleme, o ülkelerin devrimlerine şiddet kullanmama konusunda -parmaklarını da sallayarak- ders verme hakkına, onlara demokratik yollarla destek verme lütfuna sahiptirler! Yaz gelip de gerinerek tatil yapabilecekleri iklime ve doğal güzelliklere sahip bir "geri kalmış" ülkeye gittiler mi, tam birer soylu gibi karşılanır, hiç bir zaman görmedikleri bir ilgi görürler.

Bu ilgi, bir, ceplerinde mark olduğu için gösterilen bir ilgidir; iki, gerçek bir ilgidir; o topraklarda konuk oldukları için gösterilen gerçek bir ilgi ve sevecenlik. Her şey serilir önlerine; en güzel kıyılar ve deniz, konforlu oteller, tarihi zenginlikler, herşey!

Bütün bunlar yapılırken gerçek bir içtenlik, içten bir konukseverlik gösterilir; ama aynı zamanda kazıklama, ceplerindeki mark'lara sahip olma isteği de vardır ve bu, geri bıraktırılmış bu ülkelerin, insanlarının tamamiyle hakkıdır; sözcüğün gerçek anlamıyla hakkı!

Bir turist kazıklandığını fark edip bağırmaya başladı mı, bizim burjuva basınımız da ondan iki kat yüksek sesle bağırmaya başlar: "Kendi kuyumuzu kazıyoruz! Ülkemizi ziyarete gelen Alman'ı kazıkladılar" Sömürge valisi, ayak basma lütfunda bulunduğu topraklarda kazıklanmış ve bağırmaktadır; ama ülkesine döndüğünde "orada insanların pahalılık yüzünden ağızlarına koyamadıkları şu meyveyi biz burada şu kadar ucuza yiyebiliyoruz" diye, bağırmaz. Çünkü o, dünya nimetlerinin mümkün olan en ucuza ayağına gelmesine, her yıl "geri kalmış" ülkelerden birisine turistik gezi lütfunda bulunmayan ve bütün kapıların mark'ın gücü karşısında ardına kadar açılmalarına alışmıştır! Gittiği ülkelerin tarihi yerlerini o ülkede yaşayan insanlardan daha iyi bilir, görür, görüntüler, halısını, kilimini, çanağını çömleğini, ve isterse koca bir şehrin, Bergema'nın kalıntılarını toplar. Avrupa insanı toplayıcıdır. Hayatının bilançosunu görmek için yaşlı bir Alman'ın evine girerseniz, duvarlarında asılı olan, sehpaların üzerinde, dolapların içlerinde dünyanın dört bir yanından toplanmış bir sürü eşya, cıncık boncuk, el işlemeleri, taş vb.ni görürsünüz. Vurduğu geyiklerin boynuzlarını duvarlarına asan soylu bir avcı gibi, gözlerinin önünde rahatlığını yoksulluklarına borçlu olduğu insanlara, onların coğrafyasına ait birşeyler bulundurmadan yapamaz. Ama sıra, siyasi nedenler bir yana, iliklerini kurutan yoksulluktan kurtulmak umudu taşıyan insanların Almanya'ya toplanmasına geldi mi, iş değişir! Bu durumda o insanlar duvarlarına asılı birer süs olmaktan çıkıp, varlığı paylaşmak isteyen somut birer rakip oluverirler.

Bu durumda o insanların, ülkelerine yaptığı geziler sırasında gözüne hoş gelen, kendisini eğlendiren bütün özellikleri, esmerlikleri, "ilkellikleri", kaplarına sığamaz oluşları, kültürleri, her şeyleri ve her şeyleri gözüne batmaya başlar bizim soylu Almanın. Çünkü artık, o zamana kadar folklörleriyle içki masalarına meze, televizyonda geçilen açlık görüntüleriyle tasasız dünyalarında bir parça yürek sızısı vesilesi olan insanlar, akıl almaz maceraları göze alarak sınırları geçmiş, karşılarına dikilmiş ve "Bize de!" diyorlardır, "Biz de istiyoruz!" Bu noktada bütün sevecenliklerini yitirirler ve sahip olunan refahın korunmasının tek amaç olduğu pis bir oyun başlar.

Günahlarını yüzlerine vuran insanları "mülteci yurtları" dedikleri kamplara kapatır ve hangisinin Almanya'da kalmaya hakkı olduğu üzerine düşünmeye başlarlar. Terkedilen ülkede aç olmak onlara göre Almanya'da kalmak için geçerli bir neden değildir. Onlar açlara "Deutschehungerhilfe" (Alman Açlık Yardımı) aracıyla istedikleri zaman istedikleri kadar -gönüllerinden ne koparsa- yardım ederler. Açların Almanya'ya akınına karşı gerçek caydırıcı güç ise, yasaların herbirinin durumunu ince eleyip sık dokuması değil, başta mülteciler nezdinde bütün yabancılar üzerinde estirilen faşist terörün yaydığı korkudur. Fa-

şistler, polisin ortaklıktan çekildiği saatlerde mülteci kamplarını basarlar ve binaları molotof kokteylleriyle ateşe verirler. Bu işte parmağı olmayan Alman halkı çok utanır ve söyleyecek söz bulamayıp ağlamaya başlar; saygıdeğer Cumhurbaşkanlarının peşine takılarak sessizce yürür ve neo-nazi terörünü kınar. Ancak son derece uygarca yapılan bu kınamadan nasiplerini almayan neo-naziler geceyarıları evlerini ateşe vererek insanları yakar ve Almanlar yine, ama bu sefer çok ağlarlar huşu içinde meydanlarda toplanır ve ışık demetleri olup yine yürüler, helikopterlerden çekilen görüntüler insanı büyüler; anti-faşist pop konserlerinde şiddet olmayan bir dünya isteyen onbinlerce genç, baygın baygın sallanırlar. Sanırsınız ki, kırk yedi yıl önce on milyonlarca insanın kanını içen ve daha dün insanları yeniden yakmaya başlayan faşizm, bu ülkeye hiç uğramamış.

Ama bütün bunlar, pis bir oyundur! Oyundur, çünkü faşizm, Alman ulusunun tedbirsiz bir şehvet anının sonucunda dünyaya getirdiği piçi değil, kendisinin ihtirasla isteyip sermaye ile birleşerek dünyaya getirdiği öz ve söylendiği gibi aptal değil, ne yaptığını çok iyi bilen çocuğudur. (5) Yapmacık bir kilitle mahzene kapatılan bu çocuk, faşizmin amaçladığı ebedi günah annesinin ruhunda kıvrandıkça kilidi açarak geceyarıları, sokaklara çıkıyor ve annesinin ruhunda günahları işliyor. Kan ve insan eti kokusunu duyan annesi ise, ellerinde mumlar şatosundan çıkıp geceyarıları günah çıkartıyor; bazen çocuklarından birisini feda ederek. Ama ne çocuk annesine, ne de annesi öz evladına gerçekten kızıyorlar. Çünkü birbirlerini anlıyor ve birbirlerinden kopamıyorlar. Anlıyor ve kopamıyorlar, çünkü "rahat ve bolluk" denilen güçlü bağlar annesini oğluna derinden bağlamış durumdadır.

Bugün Almanlar ellerinde mumlar yollara düşüp yürüyor ve faşist terörü kınıyorlar. Altmış yıl önce 30 Ocak gecesi naziler Hitler'in iktidara gelişini kutluyor, ellerinde mumlarla Berlin'in geniş caddeleri boyunca yürüyorlardı! Bu uğursuz bir rastlantı olmalı!

Bu yazı böyle bitecekti. Ancak şimdi Şubatın son günleri; kışın bitişi yaklaştıkça Almanları yaz tatillerinin sıcak heyecanı sarmaya başladı. Artık iş çıkışlarında ellerine mumlar alıp romantik yürüyüşlere çıkmıyor, seyahat bürolarını ziyarat ederek yaz tatillerinin rezervasyonlarını yaptırıyorlar.

Şubat'ın son günleri, "Almanlar romantikleşti, o kadar!" demek romantik bir bakış olacak ve bu yazıyı "Almanlar romantik bir kışın bitimi yaklaştıkça seyahat bürolarını ziyaret ederek yaz tatillerinin rezervasyonlarını yaptırıyorlar" diye bitirmek eksik kalacak.

Çünkü Hürriyet gazetesinin de (6) sonunda "Kaos" olarak tanımladığı "Yeni Dünya Düzeni"nde güçlü bir yer arayan Almanya büyük bir işsizlik dalgasıyla sarsılmaya başladı ve Alman işçileri artık işlerini kaybetmemek için direniyor ve ateşler yakıyorlar.

NOTLAR

(1) Akt. Maksim Gorki, **Edebiyat Yaşamım**

(2) Edward Hallet Carr, **Dostoyevski biyografisi**, İletişim Yay. S. 114

(3) Nefret duygusu açıkça teşvik edilmez, ama nefretin tohumları reklamcıların nefis buluşlarıyla örneğin şöyle ekliyor: Bir reklam afişi: Yeni model Rover otomobil sürücüsü size doğru yaklaşmakta. Bir panjur aralanmış ve bu yeni model Rover'i bu panjurun aralığında görüyorsunuz. Altta şu cümle var: "Shock your neighbour!" Komşunuzu şok edin!

(4) Keine, **Pisycohologie Heute** dergisinin Ocak 1993 tarihli sayısında Dr. Thea Bauriedl kendisiyle yapılan söyleşide yabancı düşmanlığının kökenini söyle anlatıyor: "Ben, toplumsal ve bireysel sorunlarımızın kökenini -güvensiz sınırlarımızdan dolayı- çelişki anında hemen yutulacağız duygusuna kapılmamızda görüyorum. Böylece de toplum olarak içimize ne kadar yabancı alabiliriz konusunda anlaşamayız. Güven veren ve güven duyulan bağımsız tavır almadan yoksunuz, bunun yerine kuşkuyla: Tanrı aşkına! elimizden birileri bir şeyleri kapıyor, tavrına gireriz. Bu tavır kendimizin başka halkların sırtından yaşadığımızı da çok iyi bilmemizden, özellikle üçüncü dünyanın sırtından yaşadığımızı bilmemizden gelir. Fakir olan bizden bir şey kapmıyor biz onları sömürüyoruz. Sürekli varolan bu suçluluk duygusuyla, düşlerimizi bunun tersiymiş gibi kurarız.

(5) Avrupa'da haftalık yayınlanan **Cumhuriyet Hafta**'nın 8-14 Ocak 93 tarihli sayısının Ankara Havası başlıklı bölümünde neo-naziler tanımlanıyor: "Neo-nazi dazlaklarda beyinden daha çok saç vardır."

(6) 5 Mart 1993 tarihli **Hürriyet**, s. 3 "Yeni dünya düzeni= KAOS"

Savaşın temel yasaları

ENGİN KUNTER

Savaş ve siyaset sorunlarının çözümü, doğru sorular ortaya atmak ve doğru yanıtlar vermekle mümkündür. "Ciddi bir savaşa girin ne olduğunu görelim" sözü Lenin'in savaş çağrısıdır. Savaş sorununa, buradan girilmez. Savaşın, yıllara ve coğrafyaya bağlı kalınmaksızın her dönem geçerli, genel denilebilecek temel yasaları vardır. Lenin'in savaş çağrısı da bunlardan biridir ve "savaş savaşarak öğrenilir" yasasının Lenincesidir.

Savaşa girmeden önce, "her savaşa karar veren maliyetini hesaplamalıdır". M.Ö. 400 yıl önce yaşamış Çinli komutan Sun Tzu'dan bu yana savaşa karar verenler savaşın maliyetini hesaplamaya çalışmışlardır. Çünkü savaşta yenilgi, maddi ve moral değerlerin yıkımı, açlık ve yoksulluk demektir. Zafer ise, varolanın bir kısmını yok etse de, ekonomik-politik-askeri gücü artırarak üstünlük sağlar. "Kabul edilebilir en az zarar", "en az insan kaygı" gibi maliyet hesaplarıyla taraflar savaşa karar verirler. Savaşta en çok risk alabilen ve sonuna kadar gitmeye kararlı taraf, başlangıçta üstündür.

Örneğin, proletaryanın zincirlerinden başka kaybedeceği birşeyin olmaması ya da, ya sosyalizm ya barbarlık sloganı burjuvaziye ve kapitalist emperyalizme karşı proletaryanın elini kuvvetlendirir. Ulusal kurtuluş savaşlarında, atılan ya özgürlük, ya esaret sloganı, emperyalizme karşı sömürge halkın, bağımsızlık ve özgürlük için savaşmaktan başka üçüncü bir alternatiflerinin olmadığını gösterdiğinden özgürlükçü güçlere avantaj sağlar. Savaşın kaybı esaretin devamıdır. Savaşın kaybı sömürü düzenin devamıdır.

Savaş karşılıklı eylemlerden oluştuğuna göre 'sonuna kadar gitmeyi ve sınırsız kuvvet kullanmayı' göze almayı gerektirir. Yine de mümkün olan en az yıkımla düşmanı yenmek savaşın özelliklerinden biridir.

"Savaş ya da ayaklanma bir oyun değildir; ölüm-kalım savaşıdır." Satranç gibi güçlerin düzenlemiş planı ve güçlerin hareketleri sabit değildir. Futbol sahasına çıkar gibi savaş alanına çıkılmaz. Savaş dışındaki oyunlarda rakibe yenilinse de çok çalışıp bir dahaki sefere yenme ihtimali vardır. Oyuna başlamadan seramoni olur, çiçekler ve flemalar değiştirilir, oyun biter celtinmence el sıkılır.

Savaşta kurallar saptanmış olsa da herkes bildiğini okur. Centilmence bir savaş, düşünülemez. Centilmenlik, diplomasi kanalında kendini gösterir. Diplomasi ise savaşta, savaşla elde edilebilecek kazanım kalmadığı ya da kazanımların sınırına ulaşıldığında söz konusudur. Silahlar susar, savaş diplomasi kanalında devam eder.

"Savaş alanı belirsizlik ve tehlikelerle doludur." Savaş alanının büyük kısmı kalın bir sis perdesiyle kaplıdır. Sis perdesinin aydınlatılmasında bilgi kadar sezgilerde önemlidir. Her an, herşey hızla değişir, değişen duruma uygun çözümler hızla uygulamaya konmalıdır. Tehlikeye karşı uyanık olmak ve tehlikenin bile bile üzerine gitmek cesaret işidir.

Savaş alanının belirsizliğini tersine çevirmek, kendinin, düşmanın ve tarafsızların gücünü bilmekle mümkündür. "Rakiplerinin ve kendinin imkanlarını tanı." Sun Tzu'nun bu öğüdü savaş durumuna hakim olmak için geçerlidir. İmkanların içinde; direnme ve savaş gücü, coğrafya ve iklim gibi unsurlar vardır. Tarafların direnme ve savaş güçleri savaşın şiddeti boyutu ve süresi konusunda bir fikir verir.

Tarafların güçlü ve güçsüz yanlarının bilinmesi planlamada yardımcı olur. Önceleri sadece küçük birliğe komuta edebilecekken büyük bir birliğe komuta edebilecek yeteneğe ulaşıl-

ması, yalnız bir yerde harekatta bulunurken, birden çok yerde harekatta bulunmak, komuta yeteneğiningeliştiğiningöstergeleridir.

Savaşta istihbarat önemlidir. İki tarafta kendisi için karşı tarafa bilgi ve haber vermemeye çalışır. Düşmandan alınan istihbarata fazla güvenmemek gerekir. Yanıltmak amacıyla taraflar birbirine yanlış bilgiler ve haberler ulaştırabilirler. Karşı istihbarat bilgi ve haber sızmalarına karşı kullanılır. Savaşın kazanılması sağlam ihtihbarata bağlıdır. Düşman için savaş durumunun belirsiz, bizim için berrak olması, saldırının ne zaman, ne şekilde geleceğini bilmeyen düşmanı tedirgin edecektir.

"İçinde bulunduğun şartları, zafere götüren askeri bilgileri, planları açıklamamak savaşta temel ilkedir." Taktik yöntemlerde kazanmanın sırrı onları saklamaktır.

Güçsüzken güçlü görünmek ya da güçlüyken güçsüz görünmek; karşı tarafın, savaş gücü hakkında çelişkiye düşmesine dolayısıyla hareketsizliğe ya da yanlış adım atmasına neden olacaktır. Savaş hileleri istihbarat kadar önemlidir. "Hile ve istihbaratın önemi özellikle baskın şeklinde yapılan saldırılarda görülür." Amaç, düşmanı beklediği yerde ve zamanda düşmana saldıracak onu şaşırtmak, şaşkınlığın verdiği panikle güçlü bir darbe vurmaktır.

Savaşta kazanmak buzdağının altını görebilmekle mümkündür. Düşmandan alınan altın değerinde bilgiler, bu bilgilerin sistematize edilmesi ayıklanması saldırıda ve savunmada bu bilgilerden yararlanılması gerekir. Düşmanın gücü yalnızca askerden oluşmaz. Askerin dayanma gücü, düşman saflarındaki çelişkiler, ekonomisi, savaşı ne kadar istediği, niyeti, kararlılığı, komuta düzeyi, elindeki silahlar vb. bütün olanakları kapsar. Askeri yenilgi her zaman tam bir yıkım değildir. (Körfez Savşında Irak, askeri açıdan yenilmesine rağmen halkın ve askerlerin komutaya itaat ve bağlılığı gibi moral değerler Saddam yönetimini ayakta tutabiliyor.)

"Savaş nedenleri çeşitlidir ve savaş ne denli önemli ve güçlü olursa tarafların saflarını o kadar derinden etkiler." Bu nedenle ulusal kurtuluş savaşlarında emperyalist düşmana karşı bağımsızlık mücadelesi veren sömürge halkı kahramanlıklar yaratmaktadır. İş, ekmek, özgürlük, insanca yaşam, sömürü ve baskıdan arınmış bir dünya mücadelesi, emekçileri derinden etkiler, inançla ve büyük bir istekle, gönüllü savaşa atılırlar. "Çelişki ne kadar uzlaşmaz ve keskinse taraflar savaştan o kadar çok etkilenirler. "

Düşman askeri para, ya da devlete 'özgürlük diyetini' ödemek için asker olur. Özgürlük savaşçısının savaşı sürekli bir savaştır.

Savaş yalnızca düşmanı yok etmek, baskı altına almak değildir. Düşman yok olsa da kökleri hala gömülü kalacağından, savaş; düzenin kökleriyle birlikte söküleceği uzun ve zorlu bir çabadır. Savaşın gerekçesi düşmanı yoketmek ve yeni bir dünya kurmak olduğuna göre irili ufaklı çelişkileri ortadan kaldırmak için çarpışmalar devam edecektir. Nihai amacın büyük olması, ona ulaşma çabasını da artırır. Amaca ulaşıncaya kadar bazen göğüs göğüse barikatlarda bazen ekonomik taleplerle sokakta ya da masada, kadın-erkek eşitsizliğini gidermek için evde kısaca yaşamın her alan ve döneminde sürecektir. Özgürlük savaşçısının devrimciliği, dönüştürücülüğünden gelmektedir.

Savaşta "ilk çarpışmanın kazanılmasının gerekliliği" hemen bütün savaş stratejistlerinin anlaştığı bir yasadır. Çünkü ilk çarpışma kazanılması düşmanı moral olarak çökertirken, kendi saflarında atılganlık, cesaret gibi olumlu moral etkiler bırakır. Bu nedenle ilk çarpışmaya hazırlıklı ve ihtiyatlı girilmelidir.

İlk çarpışma kazanılsa da "savaşın tek bir derbeden ibaret olmadığı" unutulmamalıdır. Satrançtaki "belirleyici bir hamlenin bütün oyunu kaybettirmesi" savaşta da geçerlidir. Her hamle değil, savaşın gidişatını değiştirebilecek nitelikte hamleler iki taraf açısından önemlidir. Yine de günümüzde hiç bir komutan savaşın sonucunu tek bir muharebeye bağlayacak kadar ihtiyatsız değildir. "Savaş zik zaklar çizerek, dolambaçlı yollardan yürüyerek, geri çekilerek, dinlenerek, saldırarak" ilerler.

SAVUNMA VE SALDIRI

Her savaş, savunma ve saldırı üzerine kuruludur.

Savunma; kendini korumak, yeni bir taaruza hazırlık için güç toplamak, geri çekilmek

Saldırı; taaruz (hücum), düşmanı yok etmek, takip etmekdir

Savunma; yetersiz güç, güçsüzlük

Saldırı; güçlülük ve üstünlüğü gösterir.

Savunma ve saldırı birbirine karşıt ve birbirine bağlıdır. "Ben düşmanı yenmedikçe, düşmanın beni yenmesinden korkabilirim". (Cleusewitz)

Savaş ustaları saldırıya, savunmaya göre öncelikli bir yer vermişlerdir. Savaş, saldırıdır. Bu özellikle devrimci savaşlar için böyledir. Savunma genellikle her silahlı başkaldırının ya da devrimci savaşımın sonu olarak görülür. Savunma ikinci derecede önemlidir ve herşey saldırı üzerine kurulmalıdır. Geri çekilinirken bile saldırı düşünülür. Buna rağmen savunmada yabana atılmamalıdır. Savaş bir bütündür, işte Mao buna işaret ediyor: "Tamamen doğru olan tek görüş, bir devrimin ya da devrimci savaşın bir taaruz olmakla birlikte, savunmak, ilerleyebilmek için geri çekilmek, cepheye saldırmak için kanatlara saldırmak ve düze çıkmak için dolambaçlı yoldan gitmek. Bütün bunlar birçok olayın gelişme sürecinde, özellikle askeri harekatta kaçınılmaz şeylerdir." (s. 261, Mao, Seçme Eserler I)

Stratejik savunmanın hedefi Stalin'in deyişiyle; 'düşmanın moralini bozmak ve sonradan saldırıya geçmek için kuvvet yığmaktır.' Aktif savunma da denilen bu savunma düşman saldırısını boşa çıkarma, düşmanın kuşatma ve bastırmasına karşı alınan bir önlemdir. Almak için vermek diye özetlenebilecek stratejik geri çekilme, güçlü düşman karşısında güçsüz bir gücün kuvvetlerini koruyabilmesi için geçici olarak, kendisi için daha güvenli bir bölgeye çekilmesidir.

Saldırı ve savunma savaşın evrelerine, savaş durumuna göre çeşitlilik gösterir. Savunma; geri çekilme ya da mevzide direnme şeklinde olabileceği gibi, saldırı; baskın, akınlar şeklinde hücum, kuşatmanın yarılması için taaruz, yıpratma, imha şeklinde olur.

Saldırı ve savunmanın ne zaman uygulanacağının hazır reçeteleri yoktur. Savaşta saldırının temel olmasıyla birlikte saldırının ya da savunmanın, ne zaman, nerede, hangi güçlerle, ne şekilde yapılacağının saptanması gerekir. Savaşta sürekli saldıran değil, yerinde ve zamanında saldıran kazanır. Bizim için en avantajlı yer ve zamanda saldırmak, düşmanı hazırlıksız yakalamak gerekir. Bu nedenle savaş hazırlıklarının düşmanın duyabileceği şekilde açıklanması ya da güçlerin yer değiştirmelerini, düşmana göstererek yapmak acemi savaşçılığın göstergeleridir.

Yapılan plan kağıt üstündedir. Planın uygulamasında "uygulamayı evrelere ayırmak ve adım adım yürüyerek amaca varmak" (Nutuk, M.Kemal) gerekir. Stratejinin bir yönü de planlamadır. Planda evreler arası ilişkiler ve geçişler ortaya koyulur.

Hazırlık yapıldı planlar ortaya kondu. Bir soru var: Ne zaman saldırmalı? Düşman sizden güçsüzse saldırın, güçlüyse kesin muharebeye girmeyin. Nereden saldıralım? Kanatlara. Düşmanın ana gövdesi genellikle güçlü, kanatları güçsüzdür. Nerede? Bizim için en avantajlı, düşman için en kötü yerde ve zamanda. Hangi güçle? Bütün gücümüzle yani bir'e karşı on'la saldıralım. Saldırıya karar verilmiş ve uygulamaya geçilmişse artık tereddüt ve kararsızlığa yer yoktur. Tek şey kalır: Danton'un dediği gibi l'audace, encore de l'audace.

İşte savaşın incelikleri, sanat ve zanaat yönleri.

Savunma ve saldırının savaş boyunca içiçe ve ardarda uygulanması, savaş sanatı ve taktikleri konusunda ustalar çıkarmış Çinlilerin atasözünde özlü ifadeyle şöyle belirtilir: "Düşman ilerlediğinde çekiliriz, düşman konakladığında onu taciz ederiz, düşman yorulduğunda saldırırız ve düşman çekilirken kovalarız." İnsiyatifin bizim tarafa geçmesi,, düşmanın istediği, dayattığı koşullarda değil, bizim seçtiğimiz yer ve zamanda savaşmayı kabul etmekle olur.

Savunma ve saldırı savaşın med ve ceziridir. Kabarmalar, alçalmelar, ilerlemeler ve gerilemeler savaşın doğallığında vardır.

Savunma ve saldırıda ilginç olan bir nokta, savaş araçları silahların savunma ve saldırıyla ilişkileridir. Silahlar, savaşların başlangıcından beri savunma ve saldırıya göre yapılmıştır. Hatırlatalım, savaş kendini koruma ve düşmanı yok etmedir. Mızrak taaruzun bir uzantısıdır ve kalkan kendini savunma ve geri çekilme aracıdır. Günümüzdeki bütün silahlar mızrak ve kalkanın uzantılarıdır. Silahların bir kısmı saldırı amaçlıdır; tüfek, el bombası, lav, bazuka, taaruz uçak ve gemileri, cruse füzeleri gibi. Diğerleri savunmada

kullanılır; kale, sur, zırh, mayın, petroit füzeleri gibi.

Mızrak ve kalkanla başlayan silahın gelişimi top, tank gibi her iki amaçlada kullanılabilecek silahların yapımıyla devam etmiştir. Silahların işlevlerini bilmek, savaşta önemlidir. TC'nin PKK kamplarını tanklarla bombalaması, Abdullah Öcalan'ın söylediği gibi savaşta farklı bir adımdır ve PKK savaşçıları tanklarla kampların vurulmasına karşı zamanında önlem almamıştır.

Silahlar söz konusu olduğunda, silah teknolojisinin bütün insanlığı yokedebilecek boyutlara varmasından yola çıkarak günümüzde savaşların olmayacağı varsayımına ulaşmanın yanlış olduğu söylenebilir. Silahlar ne kadar gelişkin olursa olsun eldeki silahların belirleyiciliği sınırlıdır. Silah üstünlüğüne karşı başarılar elde etmek günümüzde savaşın sanat yönünü göstermektedir. Silahı, savaş gibi geniş anlamıyla ele almak gerekir. Taraflardan birinin savaşta haklılığı, halkın iradesi, savaşın yöntemi, strateji ve taktikler, kendinden silah bakımından kat kat üstün güçleri dize getirebilmektedir. Modern silahlara, teknik ve teknolojiye sahip olma günümüzde savaşı kazanmak için yeterli değildir. Silah ancak, kullanacak insan varsa silahtır. Siyaset ve ideoloji, kültür, sanat ta böyledir. Silahın silah olması onun kullanımına ve doğru kullanımına bağlıdır. Yoksa akrebin kendini sokarak öldürmesi gibi silah ters teper. Tüfekle atış yapılırken namlu değil dipçik omuza dayanır.

Tüfekte omuz, dayanma noktasıdır. Her savaşın dayandığı noktalar vardır. Her silahın mekaniği de savunmaya ve saldırıya dayanır. Dipçiğin omuza dayanması, savunma, tetiğin basılması ve merminin fırlayıp hedefini bulması, saldırıdır.

STRATEJİ VE TAKTİK

Strateji ve taktik, politik askeri önderlerin yüzyıllardır üzerinde tartıştıkları savaşın temel yasalarının bir parçasını oluşturur. Savaş ustalarının strateji ve taktik konusunda söylediklerini izleyerek bu konuyu açıklayalım.

Clausewitz'e göre strateji, savaşdan önce savaşın dışında hazırlanır. Strateji "savaş planını yapar ve öngörülen hedefe göre ona ulaşılmasını sağlayacak bir dizi eylem saptar; ayrı ayrı seferlerin planlarını hazırlar ve her birinde verilecek muharebeleri örgütler" (s.203 Savaş Üzerine).

Stalin, stratejinin konusunu şöyle açıklıyor: "Devrimin belirli aşamasını temel kabul ederek proletaryanın başlıca darbesinin doğrultusunu saptamak, devrimci güçlerin uygun düzenlenişi için plan yapmak; devrimin belirli aşaması boyunca bu planın gerçekleştirilmesi için savaşım vermektir. "(s. 82, Leninizmin İlkeleri)

Stratejide belirli bir aşama temel kabul edilir. Devrim yeni bir aşamaya geçince de değişir. Belirli bir aşama boyunca strateji değişmez. Örneğin, Stalin Rus Devrimini stratejik açıdan şöyle açıklıyor: Birinci aşama (1903-1917) :

Hedef: Çarlığı yıkmak, ortaçağ kalıntılarını tasfiye.

Devrimin ana gücü: Proletarya, hazır yedeği, köylülük.

Ana darbenin doğrultusu: Köylülüğü kazanmak ve liberal monarşist burjuvaziyi tecrit etmek.

Güçlerin düzenleniş planı: İşçi-köylü ittifakı.

Devrimin ikinci aşamasında (1917 Mart-1917 Ekim) strateji değişmiştir. Şöyle ki:

Hedef: Rusya'da emperyalizmi yıkmak ve emperyalist savaştan çıkmak.

Devrimin ana gücü: Proletarya, hazır yedeği; yoksul köylülük, komşu ülkelerin proletaryası.

Ana darbenin doğrultusu: Köylülüğün emekçi kitlelerini kazanmaya ve emperyalizm ile anlaşarak devrimi durdurmaya çabalayan menşevikler ve sosyalist devrimcileri tecrit etmek.

Güçlerin düzenleniş planı: Proletarya ve yoksul köylülüğün ittifakı.

Stalin'e göre strateji, belirli bir aşamada darbenin ana doğrultusu (hedefi) ana ve yedek güçlerin düzenleniş planını ve planın gerçekleştirilmesini kapsamaktadır.

Eserlerinin büyük bölümü savaş ve savaşın sorunlarıyla dolu olan Çin devriminin önderi Mao Zedung, strateji biliminin görevini "savaş durumunu belirleyen savaş yönetme yasalarının incelenmesi" olarak saptamakta. Mao'da stratejinin kapsamı olabildiğince geniştir. Strateji sorunları konusunda Mao'dan

aşağıda aldığımız liste bunu gösteriyor:

"Düşmanla bizim aramızdaki ilişkilere gereken önemi vermek,

Çeşitli harekatler ve çeşitli harekat aşamaları arasındaki ilişkilere gereken önemi vermek,

Bir bütün olarak durumu etkileyen (belirleyici olan) parçalar arasındaki ilişkilere gereken önemi vermek,

Kayıplar-tazekuvvetler
Savaşmak-dinlenmek
Toplanmak-dağılmak
Saldırı-savunma
İlerleme-geri çekilme
Saklanma-açıktadurma
Esas saldırı-tamamlayıcı saldırı
Hücum-durma harekatı
Merkez komuta- merkez olmayan komuta
Uzun süreli savaş-çabuk sonuçlu savaş
Mevzi savaşı-hareketli savaş
Kendi kuvvetlerimiz-dost kuvvetler
Askeri kuvvet-diğerleri
Üst kademe-alt kademe
Kadro-sıradan asker
Eski adres-yeni adres
Tecrübeli kadro-tecrübesiz kadro
Kızıl bölgeler-beyaz bölgeler
Sıcak mevsim-soğuk mevsim
Zafer-yenilgi
Düzenli ordu-gerilla kuvvetleri
Düşmanı yoketmek-kitleleri kazanmak
Askeri çatışma-siyasi çalışma
İç savaş-milli savaş

Mao, Çin Devrimci Savaşında Strateji Sorunlarını Aralık 1936'da yazdı. (Seçme Eserler I s. 230-318) Bu makalede, Çin devrimci savaşının dört özelliğini ortaya koyarak bu özelliklerden stratejik ilkeler çıkartır. Demek ki strateji verilecek devrimci savaşın, savaş durumunun özelliklerinden çıkartılıyor. (1) Çin, geniş bir yarı sömürge ülkedir. (2) Düşman büyük ve güçlüdür. (3) Kızıl ordu küçük ve güçsüzdür. (4) Komünist partisinin önderliği ve toprak devriminin gerekliliği.

"Birinci ve dördüncü özellik, Çin Kızıl ordusunun gelişerek düşmanı yenilgiye uğratmasının mümkün olduğunu, ikinci ve üçüncü özellikler ise, Çin kızıl ordusunun çok hızlı bir şekilde gelişmesinin ve düşmanı kısa sürede yenilgiye uğratmasının mümkün olduğunu. Bu demektir ki savaş uzun süreli olacaktır." Mao, devam ederek "hücumda, maceracılık, savunmada tutuculuğa, karşı çıkmak gerektiğini", "tek yumrukla tek yöne vurmak gerektiğini", "üs bölgeleri oluşturuncaya kadar taaruzun temel olduğunu" söylüyor.

Mao, aynı makalede Stratejik savunma konularını inceleyerek açıklıyor. Konular şunlar:

1- Aktif ve Pasif savunma
2-Kuşatma ve bastırma harekatları ile mücadele için hazırlık
3- Stratejik geri çekilmek
4- Stratejik karşı saldırı
5- Karşı saldırının başlatılması
6- Birliklerin toplanması
7- Hareketli savaş
8- Çabuk sonuçlu savaş
9- İmha savaşı.

Che Guevera, stratejinin "varılacak hedeflerin incelenmesi" olduğunu askeri yazılarda söyler.

"Bir kez ulaşılacak hadefleri inceleyip sıraladıktan sonra son hedefe erişmek için gerekli araçları saptamaya sıra gelir. Önceden görülebilen aşamalar saptanır, fakat bunlar savaş sırasında, değiştirilebilir ve ortaya çıkabilecek beklenmedik durumlara uydurulabilir.(s.43)

Ortaga Saevedra'nın "Ayaklanma Üzerine" kitabında strateji konusunda ise şunlar var:

"Strateji gelişecek savaşın niteliğini ve çelişkilerini, silahlı güçlerin karekteristiklerini ve onların stratejik fonksiyonlarını, maddi ve teknik lojistiğini, savaşın bir bütün olarak yönetimini vs. analiz eder. Bu analiz için diğer şeylerin yanısıra değişik savaş deneyimlerinin, ekonomik ve moral, politik ve askeri durumun, ülke içi ve ülke dışı karşılıklı güçler ilişkisinin dikkate alınması gereklidir." (s.18) Biraz ileride "Stratejik temel görev, esas tehlikenin nereden geldiğini belirlemek ve esas darbenin yönünü seçmekten ibarettir. Buna takiben, askeri strateji, esas darbe için seçilen yönde araçların ve güçlerin hızla yoğunlaştırılmasını başarmak zorundadır." (s.20)

Strateji konusunda bu kadar alıntıdan sonra özetlersek başka bize söyleyecek fazla söz kalmıyor.

Strateji; hedefi, hedefe ulaşmak için ana darbenin yönünü-rotayı-güçlerin düzenlenişi, örgütlenme ve mücadele tarzını, hareketlerin biçimini, ana ve yardımcı güçleri, savaşın zamanı ve yerini saptıyor. Strateji, kağıt üze-

rinde haritada, savaştan önce belirleniyor. Saptanan aşama boyunca, zorunlu olmadıkça hedefler gerçekleşinceye kadar değiştirilmiyor.

Savaşta stratejilerin ortaya konulması, netlik ve berraklığı sağlayarak savaşa hakim olma avantajını kazandırır.

Strateji sabittir dedik. Taktikse savaşın, gidişatına savaş durumuna göre değişir. Stratejik hedeflere taktik yöntemlerle ulaşılır. Stratejiyle taktiğin uyumu gereklidir. Strateji kağıt üstünde taktikse savaş alanında düşmanla göğüs göğüse çarpışmada uygulanır.

"Taktik, stratejinin tamamlayıcısı ve bazı yönlerden uygulamaya konuluşudur. Son hedeflere göre çok daha esnek olan taktik yöntemler savaşın bütün koşullarına uymak zorundadır. Savaş boyunca sabit ve değişken taktikler vardır." (Che)

Sabit taktiğe örnek Çin devriminden verilebilir: Mao'ya göre On'a karşı bir'le vurmak stratejik bir ilkedir ve Çin devriminin nesnelliğinden ortaya çıkmıştır. Güçlü bir düşmana karşı zayıf Kızılordunun savaşımı sözkonusudur. Oysa taktik stratejinin tersine bir'e karşı on'la vurmak olmalıdır. Hücuma kalkarken güçleri toplamak ve düşmanın güçsüz noktalarına vurmak gerekir. Bu taktik düzenli orduya geçinceye, savaşta üstünlüğü elde edinceye kadar devam etmelidir.

MEVZİ SAVAŞI - HAREKETLİ SAVAŞ

Mevzi savaşı mı, hareketli savaş mı? İşte starteji saptamada aydınlatılması gereken önemli sorulardan biri. Savaşın arifesinde bu soru sürekli gündeme gelir. Soruya verilen yanıta göre "güçlerin düzenleniş planı " yapılır.

Luxemburg, Lenin, Lukas, Gramsi, Bordiga, Trocki arasında 1900'lü yılların başlarında tartışılan bu sorun günümüzde rafa kaldırılmış görünüyor. Komintern'in faşizme karşı birleşik cephesini saymazsak strateji konusunda gelişmeler, daha çok halk savaşı ve ulusal kurtuluş savaşlarında görülmektedir. Özellikle Mao, strateji sorunu, karşısına çıktıkça bu konuyu aydınlatmaya çalışmış, Çin devriminin ardından gelen Vietnam, Küba, Latin Amerika Mao'yu izlemiş ve devrimci savaş stratejilerini pekiştirmişlerdir.

Türkiye Solu 1960'ın ikinci yarısından 1970 yılları başlarına kadar strateji sorununu yoğun şekilde tartışmıştır. Geleneksel sol ve devrimci demokat hareketin strateji sorununa yaklaşımları incelendiğinde, geleneksel solun (TİP-TSİP-TKP) mevzi savaşı-hareketli savaş konusunda mevzi savaşına yakın durduğu, devrimci demokratlarınsa, daha çok hareketli savaş ve bunun bir biçimi gerilla savaşına yakın olduğu söylenebilir.

Tartışma 1970'lerde bitse de bir çok konuda olduğu gibi, strateji sorunu çözülmüş değildir. TİP,TSİP,TKP doğal bir likidasyona uğrarken THKP-C, THKO ve TKP-ML izleyicileri tarafından stratejileri revizyona uğratılarak, başlangıçtaki net ve saf biçimi, eklektik ucubeler yığını haline dönüşmüştür.

Geleneksel sol, gerilla savaşı halk savaşı teorilerinin Latin Amerika ve Çin patentli olduğunu söyleyerek gerilla savaşını savunanları, anarşizm, goşizm, maceracılıkla suçlayarak, diğerleri de karşıtlarını pasifizm, parlamenterizm ve oportünizmle suçlayarak tartışma defterini kapatmışlardır. Gerilla savaşımı savunan önder kardoların kısa sürede yokolmaları ya da öldürülmeleri kimilerince "Türkiye'de" gerilla savaşının sonu olarak görüldü.

1984 PKK atılımı ve sonrası gelişmeler stratejik sorunları tekrar Türk Solunun önüne getirmiş olmalıydı. Oysa Türk solu bu sorunlara değinmektense durumu idare etmeyi yeğliyor. Bizce bu sorunlar bu gün program ya da parti kadar önemlidir. Bırakalım ortada net bir stratejiyi, stratejinin varlığı bile tartışmalıdır. Belki Guevera ya da Mao'dan söz edildiğinde, gerilla savaşı dendiğinde yine mi? diyerek karşı reflex gösteren irkilen ve kulaklarını tıkayan olabilir. Mümkündür. İdeolojik-politik-örgütsel yenilemeden sözedenler; geçmiş savaş tecrübelerinin analiz edilerek yeniden çözülmesi gerekmiyor mu?

Bizce gerekiyor. THKP-C ve TKP-ML'nin hala devamcılarının olmasını nasıl anlamak gerekiyor. Bizce bu hareketlerin, bugün devamcılarının olmasının nedeni; diğer şeylerin yanısıra (saptama ve öngörülerinin basit olması gibi) programatik yaklaşım, örgütlenme ve mücadelestratejilerininnetliğidir.

Konuyu dağıtmadan başa dönersek, mevzi savaşı şunu ifade eder:

Cephe, yıpratma, pozisyon, durağan, denge, ölçü, merkeziyetçi örgütlenme, düzenli

ordu, savunma ve direnme.

Hareketli savaş; sürekli yer değiştirme, düzensizlik, çabukluk ve sürat, taaruz, baskın, gerilla savaşı tekniği.

Mevzi savaşını savunanlar yıpratmayı öncelik verirken saldırıyıda gözardı etmez. Hareketli savaşta ise taaruz kadar savunmaya da önem verir. Aradaki fark, öncelik sorunudur. Bu yazıda bizim bir tercih belirtmemiz beklenmemelidir. Tercih savaş durumu konusunda iyi bir analizi gerektirir. Yalnızca yaptığımız açıklamalarla sorunları ortaya koymaya ipuçları yakalamaya çalışıyoruz.

Hareketli savaşla son yıllarda elde edilmiş birçok kazanım vardır. Hareketli savaşın gerilla savaşımı yöntemini yaygın şekilde kullanıyor olması bizi gerilla savaşını incelemeye götürüyor.

GERİLLACILIK

Marks, İspanya'da iç savaşı incelerken, Fransız kuvvetlerine karşı savaşan "guarilloları" över. İspanyol "çeteleri" yenilseler bile her yerde birden ortaya çıkmıyorlardı. Bu orduyu yenmek imkansızdı, çünkü zararı çabuk telafi ediyor; insan kaybı az oluyor, arazi kaybına aldırış etmiyorlardı. Düzensiz olarak dağlara çekiliyorlar, saldırırken birleşiyorlar, vuruyorlar, iş tamamlanır tamamlanmaz kimse yokluklarının farkına varmadan günlük işlerinin başına dönüyorlardı.

İlk defa 30 Ekim 1854 yılında New York Tribune'de yayınlanan bu makalede Marks Fransız-İspanyol savaşında gerilla savaşını müthiş gözlem gücü ve analiz yeteniğiyle incelemektedir. İspanyollar geceyi ve dağları perde gibi kullanırlar. Ani ve nereden geleceği belli olmayan saldırılar düzenli Fransız ordularını dağılmaya mecbur eder. Marks, bu savaşta Fransız ordusunun durumunu hikayedeki, "sivrisinek tarafından eziyet edilerek ölüme sürüklenen aslana " benzetir.

Fakat İspanyollar bir süre sonra sayılarının üçbinden altıbine artırdılar ve artan sayılarını bir kaç komutanın emrine verdiler. Gerilla sayısının artmasıyla gizlenme ve ortadan kaybolma olanağı azaldı. Sonuçta İspanyol Guerellio'ları gerilla savaşından düzenli savaşa geçemediğinden sürekli darbe yedi, hareketsizleşti ve yenildi.

Marks ve Engels yalnız bu makalede değil, Paris Komünü incelemelerinde de gerilla savaşı taktiklerini incelemişlerdi. Paris Komünü yeni barikat taktikleri yaratmıştı.

Lenin ise 1905 Moskova Ayaklanmasında görmüştür ki; "gerilla savaşı kitle hareketinin gerçek ayaklanma haline ulaştığı bir zamanda ve iç savaştaki büyük" kavgalar arasındaki süre oldukça uzadığında, ortaya çıkan kaçınılmaz bir çarpışma biçimidir. (s. 83, Marksizm ve Gerilla Savaşı)

Lenin, muhaliflerinin gerilla savaşını dejenere olmuş, çapulculuk ve eşkiyalık olduğu yolundaki eleştirilerine, narodnik ve bolşeviklerin gerillaya yaklaşımlarını kesin çizgilerle ayırarak yanıt vermektedir. "Eski Rus terörizmi suikast düzenleyen aydınların işiydi. Bugün genellikle gerilla savaşı yapanlar işçi savaşçılar ya da işsiz kalan işçilerdir." "Maneviyatı bozan gerilla savaşları değildir. Örgütlenmemiş düzensiz, parti dışı gerilla hareketleridir. Gerilla savaşlarını suçlayarak ve lanetleyerek birazcık olsun bu en keskin maneviyat bozukluğundan kurtulamayız." (age.)

Lenin sözkonusu olduğunda gerilla savaşı; iç savaş, ayaklanma sırasında "iç savaştaki büyük kavgalar uzadığında" kullanılacak bir taktiktir. Lenin, gerilla savaşını kabul etmekle birlikte, stratejik değil taktik bir sorun olarak görüyor.

Gerilla savaşı SSCB'de, Ekim Devriminden sonra da karşı-devrimci Beyaz orduya ve II.Savaşta faşizme karşı Kızılordunun yanısıra, uygulanmıştır. Gerilla savaşının başarıları övülmekle birlikte, zaman zaman Kızıl ordudan, Partiden tamamen ayrı disiplinsiz mücadelesi eleştirilmiştir.

Faşist işgal altında II. Savaşta Yugoslavya, Bulgaristan, Arnavutluk gibi ülkelerde faşizme karşı partizan savaşı Komünist partilerce başlatılmış ve Kızılordunun gelmesiyle de, birlikte savaşılmıştır. Fransız, İspanyol ve Yunan komünistlerinin yürüttüğü anti-faşist mücadelede partizan savaşı yaygın şekilde kullanılıyor.

Gerilla savaşının, devrimci savaşın motorgücü olarak kullanımı ilk kez Çin devrimci Savaşımında görülmektedir. Gerilla savaşı daha çok Asya, Afrikadan, Latin Amerika sömürge ülkelerine kadar geniş bir coğrafyada yaygın şekilde Çin'i örnek olarak yetkin-

leştirilmiştir.

Bu ülkelerde gerilla savaşını, gerilla savaşı yöntemlerini tek tek açıklamaktan öte, az çok her yerde görülen karekteristik özelliklerini sıralamamız yeterli olacaktır.

Hareketli savaşın bir biçimi olarak gerilla savaşı, "küçük ve zayıf bir gücün kendisinden güçlü bir güce karşı" savaşında uygulanıyor. Gerilla savaşı sanatı; güçsüz bir gücü büyütmek ve düşman karşısında, güçlü bir ordu yaratma, ustalığıdır. Kartopunun çığ olup büyümesidir. Amaç düzenli ordu oluşturmak ve düzenli ordu oluştuktan sonra da ona yardımcı olacak şekilde mücadeleyi muzaffer kılmaktır.

Gerilla savaşı kırlardan sehirlerin fethedildiği bir rota tayin eder. Gerilla oluşturma değişik şekillerde aşamalandırılırsa da sonuçta kırsal alandan köylülüğün yoğun olduğu (toprak devrimi programın en önemli taleplerindendir) dağlar, ovalar, ormanlar ve latifundalık alanlardan şehirlerin kuşatılması temelinde gelişir.

Gerillayı perdeleyecek ve onun saklanmasını sağlayacak orman, dağ, ova, engebeli arazi gerilla için önemlidir. Gerilla, gecenin ve doğanın olanaklarından azami yararlanmayı hedefler. Doğayla iç içe onun parçasıdır.

5-10-20 kişilik küçük gruplar halinde sürekli yer değiştirerek, hareket halindedir. Belli bir yeri elde tutma stratejisi izlemez. Her grubun başında komutan ve yardımcısı vardır. Gruplar ancak saldırı anında biraraya gelirler. Saldırıdan sonra gruplar dağılır.

Gerilla için üs bölgeleri önemli hatta zorunludur. Üs; dinlenmek, güçleri yenilemek, geri çekilmek için kullanılır. Üs; düşmanın ulaşamayacağı ulaşsa da büyük kayıplar vereceği, savunmaya elverişli alanlardır.

Nicelikten çok nitelik önemlidir. Gerillacı aralıklı ve isabetli atışlar yapar. Taktikleri değişkendir. Aynı taktikler sürekli kullanılmaz. Çünkü düşman aynı saldırı şekline alışmamalıdır. Gerilla savaşı insiyatifi elde tutmayı gerektirir. Bu nedenle savaşçılarda insiyatif kullanma , dayanıklılık, cesaret ve fiziksel güç önemlidir.

Gerilla kıt kaynakları en verimli kullanandır. Hız olarak değil ama biçim olarak , kaplumbağaya benzer. Evini sırtında taşır.

Gerillanın eylemi genellikle vur-kaç olarak tanımlanır. Vur ve kaç, bekle, gözetle, yeniden gel vur, yine kaç ve böylece düşmana soluk alacak zaman bırakmaksızın sürüp gitsin.

Gerilla savaşı taaruzdur ve taaruzun biçimi daha çok baskın şeklindedir.

Savaşta gerilla sürekli insiyatifi elinde tutar. Bunun için de yenebilecekse saldırır ya da çatışmaya girer, cepheye değil kanatlara saldırır. Kendisi için en avantajlı yerde ve zamanda saldırıyı gerçekleştirir, yoksa geri çekilir ya da bekler. Düşman saldırının ne zaman, nereden, ne şekilde geleceğini bilmediğinden sürekli tedirgindir ve hatalar yapar. İnsiyatif esneklikle mümkündür. Fakat net olunmadan esnek olunması yanlıştır.

Bunlardan başka gerilla savaşının biri örgütlenme, diğeri çalışma yöntemlerine ilişkin iki önemli yönü vardır: düzensizlik, yani merkeziyetçiliğin, birliğin ve sıkı disiplinin olmadığı bir örgütlenme ve basit çalışma yöntemlerinin benimsenmesi.

Hareketli savaş ve bunun bir biçimi olarak gerilla savaşı, gerilla savaşı olduğu kadar, örgütlenmesiyle, yürüttüğü savaş tarzıyla da siyasete ışık tutabilecek özellikler taşıyor.

Gerilla savaşını bitirmeden önce, gerilla savaşının başlıngıcıyla ilgili söylenmesi gerekenler var: Yanlış ve zamansız başlangıçlar gerillayı ölüme götürür. Başlangıçta gerilla güçsüz olacağından, gerilla için esas olan, büyüme ve gelişmesine , yok edilmesine fırsat vermemektir. Bunun doğal sonucu sesiz, gizli ve derinden bir hazırlık çalışması yürütmektir ki; gerilla ortaya çıktığında düşman için yapacak fazla bir şey kalmamış olsun.

Savaş üzerine yazı şimdilik burada bitiyor. Savaş sorunlarının siyaset sorunlarıyla örtüştüğü bir dönemde yaşıyoruz. Savaş ve siyaset sorunları bugün çok daha fazla sanat ve zanaatı gerektiriyor. Yapabilmek ve ustalık.

Savaş ve sanat bilmekten çok yapabilmektir.

Öyleyse yapabilecekmiyiz?

Türkiye usulü siyaset

HALUK SAVAŞ

Türkiye Kapitalizminin son 30 yılı dikkate alındığında, durmadan "bunalım" ürettiği görülür.

Bu ülke siyasal krizler yaşamaktadır. Bu ülke, ekonomik ve toplumsal alanlar da "eşit" olmasa da bunalımlar üretmektedir.

Pek çok iktisadi-politik- inceleme, "nelerin olduğunu" anlatabilmek için elinden gelen çabayı esirgemiyor. Sözkonusu olguların "nedensellik ilişkilerine" vakıf olabilmek ve siyasal bir tutum geliştirebilmek için fedakarca savaşan insanlara sürekli rastlanıyor.

Belki de son 30 yıldır en çok "bu" konuda yazılar üretiliyor.

Ancak, bütün bu çabalara, bütün bu 'değerli' incelemelere rağmen ortaya 2 tip ideolojik-teorik açılım çıkıyor. Birinci grupta; sürekli bunalım tezlerini geliştirenler ve taktiklerini buna göre kuranlar yer alıyor. İkinci grupta; sınıf hareketinde ortaya çıkan durgunluk ve global düzeyde sosyalist hareketin içinde bulunduğu dağınıklığı dikkate alarak, bu geçici durumu kalıcı kabul eden reformist düşünceler bulunuyor.

Sözkonusu eğilimlerin eleştirisi ayrı bir tartışmanın konusu olacaktır.

Bu günlerde tartışmalar I. Cumhuriyet, II. Cumhuriyet kavramlarıyla oldukça renklenmiş durumda.

Cumhurbaşkanı, TV kanallarından birisinde, "Türkiye Günlüğü Dergisi'nin 2.Cumhuriyet Panelini yönetiyor. Panalistler, Asaf Savaş Akat, Mehmet Altan, Hikmet Özdemir, Prof. Dr. Nur Vergin, Cengiz Çandar gibi basında da 2. Cumhuriyet konusunun ısrarlı tartışmacılarından oluşuyor.

Uğur Mumcu cinayeti gerçekleşiyor. Cenazesi "Devlet" töreniyle kaldırılıyor. TRT, cenaze törenini 26 uluslararası TV istasyonuna naklen geçiyor. En acısı, sol'un bir kesim nicelikleri, devletle aynı saflarda yürüdü.

İkinci bir "Devlet" mitingi Taksim alanında Özal'ın konuşmasıyla açıldı. Konu: "Bosna-Hersek ile dayanışma." Devletin bir bölümü sessiz kaldı. 1 Mayıslara yasaklanmış olan Taksim alanında, Cumhurbaşkanına "ait" olduğu söylenen toplantı yapılmış oldu.

Örnekleri uzatmak mümkün. Kısaca şu söylenebilir:

Demokratik Cumhuriyet mantık açısından kapitalizmle çelişir. Çünkü, "yasal olarak" zengin ve fakir eşit bir temelde ele alınmaktadır. Bu ekonomik sistem ve siyasal üstyapı arasındaki çelişkidir. Aynı çelişki derinleşmiş olarak emperyalizm ve cumhuriyet arasında da vardır. Farklı olan serbest rekabetten tekele geçilmesinin, siyasal özgürlüklerin gerçekleştirilmesini daha güç yapmış olmasıdır.

Türkiye kapitalizminin günümüzdeki ekonomi-politiği, "Cumhuriyetin" üzerine oturduğu bütün çelişkileri, global gelişmeler içindeki uluslararası ilişkileri ve devrimci dinamikleriyle devinimini anlatıyor. Sözkonusu ekonomi-politik devinimin tekelli siyasal üstyapısı, Cumhurbaşkanı-Genel Kurmaybaşkanı- Polis üçgenine sıkışmış bulunuyor. Parlemento, siyasal partiler v.b. kurumlar, "Demokratik Cumhuriyet" görüntüsünün süslerini oluşturuyor. Bu üçlü yapının içine girdiği her sürtüşme, her çatışma siyasal krizler yaratmaktadır. Basın bu çatışmada ya taraf olmakta ya da, oluşan siyasal krizin yarattığı burjuva moral değerlerinin yıpranmasını tedavi etmeye çalışmakta, düzenin bozulan makyajını tazelemektedir.

Türkiye kapitalizminin yapısı gereği bunalım sürecektir. Kaçınılmazdır. Siyasal özgürlüklerin gerçekleştirilmesini daha güç yapan bir sistemin varlığını "Tekellerin Cumhuriyeti" yaratmaktadır. Tekellerin Cumhuriyetine son vermeden, özgürlüklerin kapısı açılamıyor.

Türkiye kapitalizmi bu günlerde, tekellerin Cumhuriyet'ine gelirken değişik dönemlerde, değişik koşullara uygun 'bunalımlar' üretti. Kanımca bunun anlaşılması gerekli. Ancak burada kısaca özetlenecek.

Günümüzde, 2.Cumhuriyet kavramıyla tar-

tışılan, Türkiye kapitalizminin alt-emperyalist bir role soyunmuş tarihsel yönelimin "gerçekleşme" imkanları üzerinde durulacak.

Türkiye kapitalizmi global gelişmelere hep duyarlı oldu. Emperyalist kamplarda sözkonusu yönelimine taraftar toplamayı kuşkusuz düşünecektir. Pekçok kapitalist isteğin rekabet halinde bulunduğu bu çelişkili ve çatışmalı sofrada yönelimlerinin sınırları neler olabilir sorusunu cevaplamaya çalışacağım.

Türkiye'deki tekeller, hammade kaynakları (petrol) sermaye ihracı, karlı işlemler, ayrıcalıklar, tekel karları için savaşı gözealma aşamasına gelmiş bulunuyor. Ancak cüretlerini törpüleyenler var.

Büyük emperyalist güçler ve bunların olanakları bu isteği kursaklarında bırakıyor.

AZ GİTTİK UZ GİTTİK DERE TEPE DÜZ GİTTİK

1940'lı yılların ortalarından, 1960'lara kadar, Türkiye kapitalizmi temel ihtiyacı olan alt yapı yatırımlarını tesis etti.

Menderes'in partisi, Demokrat Parti, Türkiye'yi "Küçük Amerika" yapmaya kararlıydı. Temel yönelim emperyalist-kapitalist dünyanın savaş sonrası yeniden düzenlemesine de denk düştü.

Karayolları, liman, elektrifikasyon gibi alt yapı alanlarında, gerekli tesisler kuruldu. Bir yandan soğuk savaşın avantajlarından faydalanıldı. ABD'den Marshall yardımı alındı. Diğer taraftan tarımsal alanlarda yeni toprakların üretime açılması sağlandı. Bu iki itici güç Menderes döneminin temel alt yapı yatırımlarının kaynaklarını ifade etmektedir.

İdeolojik-politik düzenlemeler açısından bakılırsa, şu görülecektir. Menderes hükümeti dönemi, soğuk savaş'ın I.dönemidir. Doğal olarak dünya kapitalizminin genel gelişim çizgisine ayak uydurma sorunuyla karşılaşmak durumundaydı. Anti-komünist dalgaya eklemlenmek durumundaydı. Öyle de oldu.

" Bu ülkede 1940 yıllarında bir imalathane açıldı. Türkiye burjuvazisi, emperyalist kampta yerini alırken kendisine yüksek bir fiyat biçtirebilmek için, demokratlardan sosyalist ya da komünist imal etti." (1)

Şüphesiz egemen sınıfın iktidarını yürütürken, sadece anti-komünizme eklemlenmesinden söz edersek, Menderes döneminin egemen ideolojik özelliklerini sınırlandırmış oluruz.

Çünkü, "her mahallede bir milyoner yaratmak" gibi söylemlerin ya da 'Arapça ezan' okutmanın da bir mantığı vardır. Bu mantık daha çok, uluslararası finans kapitalle içiçe geçmiş yerli finans-kapitalin ticaret tarım alanlarında yer alan geleneksel yapıların ittifakını dikkate almasından kaynaklanır.

Böylece, geleneksel yapıların ürettiği ideolojik söylemin, anti-komünizmle harmanlanması sonucu ortaya çıkmış Demokrat Parti yönetiminden söz edilebilir.

27 Mayıs 1960 Askeri Darbesiyle sonuçlanan gelişmeler daha çok siyasal krize bağlı açmazların ürünü olarak değerlendirilmelidir. Bu yüzden tartışmalar hukuki planda yürütülmüştür. Ancak her şeye rağmen liberal burjuva ideolojik söylemin hukuk alanında ürettiği düşünceler hiç bir derinliği olmayan bir düşünce birikimini ifade etmektedir.

Politik kriz, toplumsal ve ekonomik bunalımla beslenerek gelişen bir nitelikte olmadığından, ileri sürülen argümanlar da sınırlı ve yüzeysel hukuk tartışmalarının ötesine geçememiştir.

MDD tezlerinin kurucuları arasında sayılan Doğan Avcıoğlu, 27 Mayıs 1960'tan 10 yıl sonra 1960 Askeri Darbesini değerlendirirken 1970'lerin iktisadi ve toplumsal sarsıntıları altında 10 yıl önce eksikli olan yanı görebilmiştir.

"... Aslında 27 Mayıs daha önceki dönemde, toplumda fikir birikimi olarak ne varsa, hepsini hatta biraz fazlasıyla gerçekleştirmiştir. Yeni Anayasa bu birikimin eseridir. Onun içindir ki 27 Mayıs başarısız değil, başarılı bir harekettir..."

"... Böyle bir ortamda birkaç ihtilalcinin ya da bir avuç aydının ileri fikirleri benimsemesi, fazla bir anlam taşımamaktaydı.

Ankara kitabının yazarı Bischoff'un sözlerini hatırlayalım;

"hazır olmayan şeyi, en kesin fikir dahi hayata çağıramaz ve fikrin nefesi kendisine değmedikçe, en hazır olan şey dahi hayata kendiliğinden doğmaz." (2)

Bischoff'un düşüncesiyle yazısını güçlendirmeye çalışan D.Avcıoğlu 1970 yıllarından 60'lara baktığı zaman mevcut bunalımı yaratan temel dinamiklerin iktisadi ve toplumsal alanlardaki çatışmaların derinleşmesinden daha çok politik alanlardaki krizlerin yarattığı gerilimin ürünü olduğunu anlamakta güçlük çekmiyor.

1950-60 arasında işçi sınıfı hareketinin durumu neyi anlatır? 1950'lerin başından itibaren temel alt yapı yatırımlarının kurulması ve fab-

rika endüstrisi aşamasına geçişin yaygınlaştığı bir dönem de, bir ayağı kırda, bir ayağı fabrikada, ve bizzat kuruluşun için de bir sınıf hareketi ve örgütlenmesinden söz edilebilir.

Engels'in dediği gibi; "fabrika sistemi bir endüstri dalına ne kadar egemen olmuşsa, orada çalışan işçiler de işçi hareketine o denli çok katılır. (3)

O halde 50-60 yılları fabrika endüstirisi aşamasının yaygınlık sınırı, sendikalist siyasetin ülke toprağındaki gücü ve yaygınlık sınırıdır. O günkü şartlardaki toplumsal çatışmaların üzerine oturduğu dinamiklerin derinliğini de ifade etmektedir.

Son olarak şu söylenebilir. Sanayi burjuvazisinin sorunları 27 Mayıs'la çözüme kavuşmuştur. Çünkü dünya'da uluslararası işbölümü, tüketim malları üreten sanayi kollarını orta kuşak ülkelere kaydırma kararı aldı. Bu Türkiye'nin de işine geldi.

1960-1970 II.10 YIL "YİNE Mİ DARBE?"

12 Mart Askeri Darbesi biriken toplumsal sorunların politik krizi beslediği sanayi-ticaret ve tarım kapitalistlerinin kurduğu siyasal ittifakın parçalandığı ilişkilerin üzerine gelmiştir. Ancak pek çok incelemenin iddia ettiği gibi, 12 Mart derinleşen bir ekonomik krizin üzerine oturmadı. Ekonomik sorunlar vardı ama, sanayi burjuvazisinin, ticaret ve tarım aleyhine yürüteceği politikalarda çözüm yolları da bulunuyordu.

1964-1975 yılları arasında gelişen ekonomik olaylar dikkate alınırsa, küçük burjuvalar altın bir çağ yaşamıştır. İşçi sınıfının üst katmanlarıyla, memurların büyük bölümü, kat, otomobil, yazlık ev gibi mülklerin elde edilebilmesinin o dönemlerde pek de imkansız olmadığını bilirler.

Taksitle, otomotiv, buzdolabı, çamaşır makinası, televizyon gibi sektörlerde üretim yapan fabrikalar alıcı bulma zorluğu çekmemişlerdir. Türkiye'nin göreceli olarak hızla kalkındığı, işçi ücretlerinin yüksek olduğu bir dönem yaşanmıştır. 1964 ve 1975 arasında durum budur.

Sözkonusu sektörler Türkiye türü ülkelere 1960'ların ortalarından itibaren kaydırılmaya başladı. Mevcut alt yapı tesisleri kurulmuştu.

Ayrıca Türkiye, stratejik önemini de ortaya koyarak dış yardımları arttırmayı amaçladı. Vietnam savaşı'nın getirdiği mali yük ve ABD ekonomisinin açmazları, "stratejik önemi ABD'nin pek dikkate almadığını gösterir"

Türkiye bunun üzerine sözkonusu tüketim sektörlerinde yatırımları gerçekleştirebilmek için Almanya'ya giden işçi dövizlerinden faydalanmak durumunda kalmıştır.

Böylece dünyayı saran kalkınma ideolojisi, Türkiye'yi de etkisi altına aldı. Bugünün başbakanı Demirel *Büyük Türkiye* sloganını bütün ülkeye yaygınlaştırdı.

Burjuvazinin bu yönelimi, "sol'u da" etkisi altına almıştı. Kalkınma isteği açısından herkes hemfikirdi. Ancak uygulanan stratejilerde farklılaşıyorlardı.

MDD ideolojisinin kurucularından Doğan Avcıoğlu çok açık ifade ediyor, şöyle; Eğer Türkiye "bugün geri kalmış bir ülke ise ve gerçek bir kalkınma yolunda değilse, bunun baş nedeni kaynakların kalkınma açısından kötü dağılımı ve kötü kullanımıdır.

Başka bir deyişle, Türkiye fakir olduğu için değil, kaynaklarını kötü kullandığı için kalkınamamaktadır. Kaynakları rasyonel kullanma sayesinde fakir bir ülke dahi, önemli bir dış yardıma ihtiyaç duymadan, kendi imkanlarıyla kalkınmasını gerçekleştirebilir." (4)

Şüphesiz bu stratejik farklılık iddiası kendi programını da hazırlamayı ihmal etmedi...

Böylece "Sol" hareketin genel programı şöyle özetlenebilir; kırda derebey artıklarına toprak reformuyla son vermek iç ve dış ticareti, büyük sanayii devletleştirmek, bağımsız bir dış politika yürütmek.

Bu programın nasıl gerçekleştirileceği, ne tür araçlar ve hangi güçlere dayanacağı konusunda, vurgu ve hareket noktalarında "Sol" hareket bölünüyordu.

Enteresan olan yan şudur; 1960 öncesi sol dünüşcelerle 1960-70 yılına damgasını vuran MDD hareketi rezonans kurabiliyor. Örnek olsun, 1930'ların M.Kemal düşmanı TKP üyesi Dr. Hikmet Kıvılcım'lı, 1960'larda kemalizm karşısında yumuşuyor. II. Dünya Savaşı kuşağından Mihri Belli, 60 kuşağı gençliğinin itibarını kazanabiliyordu.

Burjuvazinin, uluslararası işbölümünün bir sonucu olarak ortaya çıkan 3.dünyacı kalkınmacı yönemlimlere verdiği olumlu refleks, ideolojik planda "Sol"u belirliyordu.

Doğan Avcıoğlu ve ekibi 9 Mart ordu içi hesaplaşmada tasfiye edildi. Ağırlıklarından kurtulan, silahlı kuvvetler Partisi 12 Mart'ta ülkeyi ve yerli finans-kapitali toplumsal sorunlardan, politik çıkışsızlıktan" kurtarmış oldu. 12 Mart Faşist Darbesi gerçekleşti.

1970-1980 III.ON YIL "BEKLENEN DARBE"

1960'lı yılların ortalarından itibaren kurulan ve 1964-75 yılları arasında altın yıllarını yaşayan sanayi sektörleri hızla ekoomik tıkanmalarla karşılaştılar.

Artık herkes için 'altın yılların' sonunun geldiği anlaşılmıştır. İktisadi, toplumsal ve politik bunalımın derinliği Türkiye'nin devrim ve karşı devrim çatışmasından geçtiğini göstermektedir.

Siyasal alanda, seçimler, koalisyonlar birbirini kovalar, sendikal eylemler yasallık sınırını zorlar. Toplumun her kesimi siyasal çözüm yolları için eylemdedir. Ekonomik-politik bunalım derindir.

1979 yılının ilk aylarında Milliyet gazetesi yazarı R. Erduran 12 Eylül'ü hazırlayan Finans-kapital programını tartışmayı sürdürüyor, şöyle;

"34 yıldır parlamentolu Türkiye çıkan sonuç şu: Az gelişmiş ülkeler grubunda parlamentolu düzene bağlılık rekortmeni Türkiye.

Aynı grupta iflas rekortmeni de Türkiye.

Raslantı mı bunların yanyana gelişi? Hayır, rastlantı değildir, diyenler çıkabilir.

Verimli çalışma düzeni ister kalkınma, oy avcılığına dayanan halktan özveri istenmesini güçleştiren parlemetolu demokrasi o çalışma düzenini sağlayamaz." (5)

Bu tartışmanın kısa yorumunu Haluk Yurtsever'e bırakıyorum; Şöyle:

"Tekelleşme, sanayi sermayesi ile banka sermayesinin birleşme ve devletle tekellerin iç içe geçme süreçleri 1970'li yıllarda epeyce ilerlemiş, 12 Mart'la devlet düzeni bu sürecin isteklerine uygun revizyonlardan geçirilmiş, ancak tekelci sermayenin görece güçsüzlüğü ve öteki burjuva kesimlerin siyasal yönetim mekanizmalarındaki geleneksel rolleri nedeniyle tekelci devlet ve toplum düzeni oturtulamamıştı" (6)

12 Eylül bu oturtma işleminin, karşı devrimci adımı ifade etmektedir.

Sol açısından baktığımızda, tarihin hiç de hazırlanma fırsatı vermediği görülür.

12 Mart'la kısmen fizik tasfiye, kısmen de hapishaneye doldurulmuş örgütlü güç, ancak 73 sonrası kendini toparlamaya başlamıştır.

1960-70 yıllarının MDD basıncının etkisi altında yetişmiş ya da TİP "sosyalizmi"nin okuluna bulaşmış 25 yaşındaki gençlerin konumu düşünülürse ortaya çıkar. "Tarih birdenbire altından kalkamıyacağı görevleri yüklemiş ve ezmiştir. Örgütlerin de tarihinde insan harcanmasının iki temel yolu vardır, ya kapasitelerinin üstünde görevler yüklerler ya da kapasitelerinin altında" (7)

Sendikalı işçi ekonomik çıkarlarını, doğan ekonomik bunalım karşısında, devrimci durum koşullarında, zaman zaman düzeni de zorlayan eylemlerle korumaya çalıştı.

Kent yoksulları ise "kurtarılmış bölge" yaratacak oranda radikal siyasal çıkışları örgütledi. İkinci MDD çıkışının, Dev-Yol, Kurtuluş, Dev-Sol, HK, TKP-İşçinin Sesi vb. örgütlerin toplumsal tabanını oluşturdu.

CHP'nin kent yoksulları üzerinde yarattığı "umut" operasyonunun 1977 seçimleriyle umutsuzluğa dönüşmesinin bir ürünü olarak sözkonusu Devrimci-Demokrat ve Sosyalist örgütlerin toplumsal taban kazandığı görülmelidir.

1977 yılının ilk aylarından itibaren kent yoksulları, 1974 yılında aftan veya yeraltından çıkmış genç liderlerin etrafında militan bir güç olarak toplanmaya başlamıştı.

Bu gelişmeler devrimci mücadelenin olanaklarını ve sınırlarını da ortaya çıkarıyor. O dönemlerde bu durumu değerlendiren İ.Suphi Candemir, *Sosyalist İktidar*'da şunları yazdı; "...Çünkü, bugün Türkiye Sol hareketinin özelliği, tek tek her kesimde belirli olumluluklarla birlikte kanserleşmiş ve tedavisi mümkün olmayan yaraların da bulunmasıdır. Tek tek bakıldığında, yanlışlar, bu çizgilerden herbirinin öylesine ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir ki, şu ya da bu çizginin kendine özgü yanlışlardan, arınıp gelişmesi mümkün değildir. Dahası her çizginin kendine özgü yanlışı, onun özelliği olmaktan da öte *varlık nedeni* haline gelmiştir." (8)

1980 12 Eylül karşıdevrimi böyle karşılandı. 1985 yılında ortaya çıkan dünya çapındaki gelişmeler, devrimci demokrasinin ve sosyalist hareketin üstüne bir kez daha ölü toprağı attı. Türkiye'nin Dönemecini sosyalist hareket bu basıncın altında karşılıyor.

BUGÜNKÜ YÖNELİM VE OLASILIKLAR ÜZERİNE

Türkiye kapitalizmi 1960'lardan günümüze büyük bir metamorfoz yaşamıştır.

Üretimde yoğunlaşma ve tekelleşme ileri düzeylere ulaşmıştır. 12 Eylül'den sonra devlet yapısı finans-kapitalin ihtiyaçlarına uygun halegetirilmiştir.

Banka ve sanayi sermayesi iç içe girmiş ve

Türkiye kapitalist örgütlenmesinin ekonomik temelini oluşturmuştur.

Emperyalist yönelim, bu derinleşmiş tekelci iktisadi temelden kaynaklanmaktadır. 12 Eylül bu temelde ortaya çıkan iktisadi, toplumsal, politik bunalımın çözümünü amaçlamıştı. Fakat, ekonomik ve toplumsal bunalım çözülemedi. 12 Eylül bunu çözemedi.

Türkiye kapitalizminin emperyalist yöneliminin objektif nedeni buradan kaynaklanıyor.

Türkiye'nin burjuva politikacıları emperyalist yönelime uygun olarak ve global gelişmelere bağlı olarak Türkiye'ye çeşitli misyonlar biçmeye çalışıyorlar.

Balkanlarda yaşanan karışıklık biliniyor. Yugoslavya parçalanmış durumda, Yunanistan'ın Mekadonya'ya ilgisi silahlı eyleme dönüşmüş bulunuyor. Romanya etnik sorunlarla boğuşuyor. Bulgaristan ve Yunanistan Türk azınlıkla sorunlu durumda.

Böyle bir profil ortaya çıkınca, bir kısım politikacı Balkanlar'da Türkiye'ye misyon biçmeye başladı. Taksim mitinginden sonra, yürüyerek orduevine giden Özal'ın yanından hiç eksik etmediği Cengiz Çandar değişimin Türkiye'ye yüklediği misyonu, Özal'ın yönettiği TV panelinde şöyle tanımladı:

"Türkiye global ekonomiye geçti, tek kutuplu dünya bu dünya için 'anormal'dir. Türkiye, telekominikasyonunu tamamlamış, iş adamlarının her yerde dolaştığı, 208 ülke içinde 25-35'nci sırada yer alan bir ülkedir.

Bu nedenle, Körfez savaşı Türkiye'ye şöyle bir seçim dayattı. Türkiye, dünya da yönetici ülke mi, 2. sınıf ülke mi tercihini yapacak bir durumla karşıkarşıya geldi. Bosna-Hersek'ten Kuveyt'e kadar bu bölge "doğal Osmanlı sınırıdır" Türkiye bunun temsilcisidir. (Alkışlar) (9)

Özal bu açıklamayı başıyla onayladı. Türkiye'de tarihin bu aşamasında böyle bir misyona soyunmuş bir politikacı Cumhurbaşkanlığını işgal ediyor.

Ancak Balkan'lara Türkiye'nin emperyalist ilgisini aynı coşkuyla karşılamıyan temkinli enperyal politikacılar da bulunuyor. 1960'lı yıllardan beri aktif politikanın içinde bulunan Demirel emperyalist çekişmelerin Balkanlarda Türkiye'ye misyon tanımayacağını düşünüyor. Ayrıca, ABD ve Avrupa emperyalistlerinin Türkiye'ye Balkanlardan pay vermeye hiç de niyetleri bulunmuyor. "...henüz küçük Türkiye ekonomisinin Sovyetler Birlğin'de aldığı iki konut ihalesine karşı Almanya'nın tutumu çok dikkat çekicidir. Türkiye, bugün ne Sovyetler Birliği'ne ne de, Almanya'ya söz geçirebilecek konum da görünüyor. Ancak aç ve giderek hırslanacak olan Türkiyenin tekellerinin böyle bir durum karşısında, "Emperyalist Türkiye" senaryosunu daha ciddiye almalarını beklemek gerekiyor." (10)

O halde emperyalist kamplar arasındaki çekişmenin içinden kendisine pay verilmesini, misyon verilmesini beklemek gibi bir politik program, Demirel hükümetinin karakterini belirliyor.

ABD ve İngiliz hükümetinin Balkanlar'da söz sahibi olma vasıflarını yitirmesi Almanya'nın bölgeye ağırlığını koyması uluslararası tepişmenin profilini ortaya koymaktadır.

The Guardian Weekly'nin 14 Şubat sayısında yayınlanın Bosna-Hersek konulu haberler bu konuda ilgi çekicidir. "Bill Cilnton, Bosna için hazırlanmış Vance-Oven planını sabote mi ediyor?, fikrini açıkça dile getirmiyor veya değişim istemiyor mu? Hafta sonunu kadar, birbirinden farklı 3 ihtimali arka arkaya sıraladılar. Bunlardan yalnızca biri çok açıktı. Yeni yönetimin (Bill Clinton yönetimi-US) Bosna politikası net değildir." (11)

Türkiye iç politikası emperyal yönelimine bağlı olarak ve Balkanlardaki Emperyal paylaşıma göre sürekli dalgalanmaktadır. ABD uçakları Almanya üzerinden kalkıp bölgeye "yardım" ulaştırdığında, Sırpların uçakları ne-den düşürmediğine hayıflanılır. Ya da bölgeye atılan yardımın, neden yerlerine ulaşmadığı, basın tarafından dert edinilir.

Bütün gürültüye rağmen, Osmanlı mirasını almak için Adriyatik sahillerine gitmenin Türkiye açısından mümkün olmadığı kabul edilir. Aslında kabul edilen, Emperyalist güçlerin gücünü kıramayacak kadar "güçlü" olan Türkiye emperyalist yöneliminin, alt-emperyalist bir role soyunma isteğinin Balkanlardaki arayışını anlatmaktadır.

Türkiye Kapitalizminin iç dinemikleri düşünüldüğünde geleneksel ideolojik yapıların, Osmanlı mirasını kovalama isteği bir dereceye kadar aktiftir. Ancak İstanbul Taksim mitingi ve yoğun bağış (Bosna için) kampanyaları da gösterdi ki, bu tür aktiviteler oldukça sınırlı kalmaya mahkumdur.

Türkiye Ortadoğu da, Körfez savaşından beri çeşitli misyonlara soyundu. Bunlardan en uç noktayı İş-Bankası yayınları dile getirdi. C. Çandar ise sözkonusu yayınları Cumhurbaşkanı Özal'ın panelinde ortaya koymaktan çekinmedi.

"İş Bankası yayınları, Irak, Suriye ile kon-

federasyona gidilebileceğinden söz ediyorlar. Bunlar, Kemal Atatürk'ün tezleridir. Kemalistler bunu anlamıyor. T.Özal bunları ileri sürüyor. Korkmayalım, ihtiraslı olalım" (12) C. Çandar'ın bu ateşli sözlerinden sonra, üniversitelerin medarı iftiharı Doç. Dr. Nur Vergin "Türkiye dünya'da bir gecekondu değildir" dedikten sonra ekliyor. "Türkiye Cumhuriyeti, biz bu adı mecburiyet karşısında aldık ve küçük Asya'da mecburiyet karşısında konuşlandırıldık" (13) sözleriyle karşılık verdi.

Görülüyor. Türkiye iktisadi ve toplumsal açmazların getirdiği gelişmeler karşısında, bunalımdan çıkış yolunu emperyalistleşerek bulmak istiyor. Tekellerin Cumhuriyeti Emperyalist devlet olmak istiyor.

Ancak, Türkiye'deki emperyalist politikacıların bir bölümü bölgedeki küçük devletleri ezerek, emperyalist kampta yer edinmeyi programlarına koymuş bulunuyorlar. İç politika argümanları da dış politika argümanları da buna bağlı.

Bir taraftan, Türkiye'in iç dinamiklerini, siyasal yapılarını, geleneksel ideolojik özelliklerini oldukça fazla abartıyorlar.

Ecevit, Özal ve Deniz Baykal türü politikacılar bu konuyu çok fazla abartan bir politik programa sahip bulunuyorlar.

Ancak ne ordunun şu anki örgütlenme düzeyi, ne korparatif toplumsal örgütlenme düzeyi buna elverişli bulunuyor. Hepsinden önemlisi, emperyalistler arası güç dengeleri, bu tür yönelime pek de elverişli bir ortam bırakmıyor.

O halde bu tür politikacıların söylemleri zaman içinde değişmek zorunda kalacaktır.

Diğer taraftan çok geniş pazar olanaklarına kavuşma isteği kendini dayatmaktadır. Demirel-İnönü ikilisinin de tedbirli politikalarını, sürekli bekleme şekline endekslemeleri düşünülemez.

Çünkü, Rahmi Koç'un Demirel'e yönelttiği eleştirilerin boşlukta kalmayıp hedefini vuracağını da bilmek durumundayız.

Böylece, orta yol, tekellerin politik çözümünü oluşturuyor. Alt- emperyalizm misyonunu "alalım", "bekleyelim" politikalarının uzlaşma biçimi orta yoldur. Sosyalist hareketin bu tarihsel koşullarda içinde bulunduğu dağınıklığı fırsat bilen tekellerin, emperyalistler arası klasik rekabetin içinde kendilerine pay verilmesini isteyen politik-askeri yönelim alt-emperyalist bir role soyunmayı mümkün kılabilir mi sorusunun cevabı; orta yoldur. Orta yol kısaca şudur:

Bölge de ortaya çıkan, ister kuzey ülkeleriyle ilişkilerde (Karadeniz Ortak Pazarı) ister Ortadoğu da, isterse Balkanlarda, emperyalizmin çizdiği ekonomik ve siyasal sınırların dışına taşamayan bir alt-emperyalist rol Türkiye'nin şu anki konumunu tanımlamaktadır. İç politika'da devletin siyasal reorganizasyonu bu çatışmanın dışına çıkmayacak kadar iç ve dış politika birbirini belirleyecek konuma oturmuş bulunuyor.

Tabii ki sözkonusu yönelim gerçekleşiyor demek olası yönelimlerin başladığını ifade eder. Halbuki Türkiye "Makus" talihini belirlemenin eşiğinde bulunuyor.

Yani tekelli cumhuriyet, emperyalist olmanın eşiğinde bulunuyor. Alt emperyalizm rolüne soyunma ihtimalinin de konjuktürel olduğu kadar, içerde ki zayıflıklardan kaynaklandığı görülüyor. Böyle bir durumda alt-emperyalizm ihtimali Türkiye'nin kendi iç dinamiklerinin kendisine sağladığı olanaklardan gelmeyecektir. Emperyalist büyüklerin kendi güç dengelerinin ürünü olacaktır.

Bu zayıflık sosyalist hareketin şansını arttırmaktadır. Türkiye'de devrimci sosyalizm, öznel olarak dağınık fakat Ortadoğudaki istikrarsızlıklar ve Türkiye kapitalizminin ekonomik, siyasal ve ideolojik zayıflıkları açısından devrime en yakın olgu'nun adını anlatıyor. Türkiye'deki devrimci sosyalistlerin dağınıklıktan bir an önce kurtularak, nesnel koşulların sağladığı olanakları realiteye dönüştürecekleri konusunda kuşkuya yer kalmıyor.

NOTLAR

(1) **Bir Yeni Cumhuriyet İçin**, Yalçın Küçük, Tekin Yayınevi, 1980 Eylül, s. 469

(2) **Devrim ve Demokrasi Üzerine**, Doğan Avcıoğlu, Tekin Yayınevi, 1980 İstanbul, s. 368

(3) **"Trade Unions"**, Frederic Engels, (1881) Moskova, 1965 s. 528

(4) **Devrim ve Demokrasi Üzerine**, D.Avcıoğlu, s,268

(5) **Milliyet Gazetesi**, 10-4-1979 tarihli.

(6) **Türkiye'nin Dönemeci**, Haluk Yurtsever, Yayına hazırlanıyor.

(7) **Sınıf Bilinci**, sayı 4-5, Demir Küçükaydın, 1989 Ekim, s. 66

(8) **Sosyalist İktidar**, Mart, 1980, İ. Suphi Candemir.

(9) **Türkiye Günlüğü Dergisi** "2.Cumhuriyet Paneli", T.V.6 Ocak 1993

(10) **Emperyalist Türkiye**, Y. Küçük, Başak Yayınları, 1992, s. 74

(11) **The Guardion Weekly.** Şubat 14 s. 1

(12) **A.g.e.** Panel

(13) **A.g.e.** Panel

Değişim ne yönde

EREN DOĞAN

Anayasa Mahkemesi, SBKP'ni yasadışı hale getirmeye çalışan yönetimin siyasi kararlarından çoğunu geçersiz saydı. Bunlardan en önemlisi Şubat ayı ortalarında alınan, Komünist Parti'nin yerel örgütlerinin faaliyetini yasaklayan kararın iptali oldu.

SBKP, *yeniden* örgütlenme faaliyetlerini yoğunlaştırdı. 13 Şubat 1993 tarihinde yarım milyonu aşkın parti delegesinin seçtiği beşyüz temsilci ile olağanüstü toplandı. Klazma'da yapılan toplantıda parti faaliyetlerini fiili yürütme konumundan resmen örgütlenme yolunda yeni bir süreç başlatıldı.

Çok parçalı komünist muhalefetin yaygın ama etkin olamadığı Rusya'da, SBKP'nin en önemli siyasal güç olma konumunu koruduğu ve önümüzdeki günlerde iktidara gelebileceği, komünistlerin gövde gösterisine dönüşen Şubat Klazma toplantısından sonra kabul görmeye başlandı.

Bugün Rusya'da %15 halk desteği ile iktidarda bulunan ve parlamento dahil tüm seçimli kurumlarda zayıf durumda olan, bu zayıflığı, emperyalizmle işbirliği ve devlet mekanizmalarına sürekli müdahalelerde bulunarak gidermeye çalışan işbirlikçi-gerici Yeltsin 'in sınırları daha kalın çiziliyor.

Siyasi oluşumların tasnifi, kabaca şöyle:

1- Sosyalizmin devrimci-geleneksel kanadında yer alan komünist -muhalif guruplar.2- 1985 çıkışına yakın bir eğilimi temsil eden SBKP çizgisi. 3- Kitlenin %20'sini etkileyebilen muhafazakar-liberal ve milliyetçi siyasi guruplar (En etkin olanı Demokratik Cephe).

SBKP, Yeltsin'le Emperyalizm arası ilişkiyi desteklemeyi sürdürüyor. Hükümette ve devlet aygıtındaki etkinliğini de koruyor.

Siyasi oluşumlar içinde işçi örgütlenmesi ve taban genişliği en büyük olan da yine SBKP. Son gelişmelerle, SBKP kendiliğinden en büyük siyasi oluşum konumunu yeniden kazanmış gözüküyor. 1991 Ağustos müdahelecilerinin, Klazma'da yapılan toplantıya alkışlar içinde katıldıklarına dikkat edilirse; SB KP'nin, çözülüş sürecini belli bir noktada tuttuğu yollu yorumlar da yapılabilir.

Önemli olan, çözülüş sürecinde bir noktada tutulan siyasi iradenin anlaşılmasıdır.

Bazı ön tezleri ileri sürmek mümkün:

1- Ekim Devrimi sonrası süreç, sosyalizmin oluşumu ve gelişimi açısından, nedenleri bütün bir tarihsel sürece yayılmış olan bir sosyalist *devlet* evrimidir.

2- Yeni evreyi belirleyen temel unsurlardan biri, ekonomik politikalarda yapılması düşünülen restorasyondur. Siyasi yeniden yapılanmayı ekonomik yeniden yapılanma ile takviye etme isteği çözülüşün nedenlerindendir.

3- Devrime bağlılıktan uzaklaşmış, enternasyonalizmi çarpıtmış ve işlevsiz hale getirmiş, kapitalizmle uzlaşma, barış ve bir arada yaşama tezleri ile sosyalizm çizgisini uzlaşma çizgisiyle değiştirmiş resmi politikalar, bugünkü SBKP çizgisinin arkaplanını oluşturmaktadır.

4- SBKP, özünde 1985 çıkışını temsil ediyor. Ancak, Gorbaçov politikalarıyla çözülüşü hızlandıran bu çıkış, fiili bir irade oluşturmuş, Yeltsin de bu fiili irade sayesinde başkan olabilmiştir. SBKP hem bu fiili iradeye teslim, hem de kökü 1930'lara uzanan resmi devlet politikasının sürdürücüsü durumundadır. Stalinizm eleştirisi de gerçekçi değildir.

5- SBKP son toplantısında devletle özdeş (bürokrasi+parti) parti olmayı reddetmiştir. Bu olumlu gelişmenin altını dolduracak fiili koşulların olmayışı, bağlı olarak yeni siyasi ve ekonomik yapılanma sorunları ve tercihleri bu kararın doğruluğunu önemsizleştirmektedir.

6- Bugün SBKP'nin, enternasyonalist devrimci ve sınıf iktidarını yeniden etkin hale getirmeye yönelik politikalar izlenmesi olasılığı çok zor.

En azından bugünün temel gereksinimlerinden biri anti-kapitalizmin yeni siyasi-ekonomik ve toplumsal-sınıfsal mücadeleye kazandırılmasıdır.

Değişimin yönü; evrimci ve işbirlikçidir.

Daha aktif komünistlerin, geleneksel biçimlerin üzerine çıkma başarısı da enternasyonal buluşmaları olanaklı hale getirecektir.

Son olarak, söylenebilecek ehven-i şer bir düşünce de şudur: Tüm sosyalist ve komünistlerin kapsandığı alan da önemlidir. Bu alan, tüm devrimci sosyalistlerin, komünistlerin, sınıf temsilcilerinin bulunduğu çok geniş bir alandır. Devrimci komünistlerin, kendi yakınlarında bir kuşatan çevrenin olmasını önemsemek gerekir.

"Türkiye'nin ekonomik-toplumsal sorunları, reformlarla çözümlenemeyecek kadar ağırdır. "Acı reçete"nin işçi-emekçi yığınların iş ve yaşam koşullarına getireceği sonuçlar ise yıkıcıdır.

Reformlar yeni bir krizin habercisi, aynı zamanda sermayenin emek cephesine yeni bir saldırısıdır."

(Kriz ve Reform, Devrim)

"İster bilimsel bir yöntemle isterse metafizik bir biçimde 'yeni...' saptaması yapılmış olsun, iki biçimde de elde edilen kavramlaştırmanın praxise yansıması politik olacaktır. Eğer bilimsel bir yönelimle kavramlaştırmaya vardıysanız, kavramlaştırmanın üzerinde durmaktan çok bunun praxiste karşılık bulmasına, eylemliliğinize dökülmesine eğilmeniz gerekir."

(Yeni İçin İlk Adım Teorik Bir Kopuş, Resul Karakuş)

"Devrimci komünist kadınlara özgürlüğü gerçekleştirme zorunluluğu kadar onu şimdi yapma ve taşıma zorunluluğu da düşmektedir. Bunun olanaksızlığı üzerinde konuşanların, tarihe, gerçeğe, örgütlülüğe, özgürlüğe inançlarından kuşku duymak, hatta tarihsel sadakatlerinden korkmak gerekir."

(Devrimlerin Devrimi Kadın Devrimi, Mesut Hastürk)

"Yeni ve yenilikçi bir hareket olmak istiyoruz.

Önümüzde program, siyaset ve örgüt üçgenini, devrimci partiyi oluşturma zor görevi, ciddi ve yoğun yaşanması gereken bir kadrolaşma, organlaşma dönemi var."

(Yolun Neresindeyiz, Haluk Yurtsever)

"Savaş sorunlarının siyaset sorunlarıyla örtüştüğü bir dönemde yaşıyoruz. Savaş ve siyaset sorunları bugün çok daha fazla sanat ve zanaatı gerektiriyor. Yapabilmek ve ustalık.

Savaş ve sanat bilmekten çok yapabilmektir.

Öyleyse yapabilecekmiyiz? "

(Savaşın Temel Yasaları, Engin Kunter)

"Bugün Almanlar ellerinde mumlar yollara düşüp yürüyor ve faşist terörü kınıyorlar. Altmış yıl önce 30 Ocak gecesi naziler Hitler'in iktidara gelişini kutluyor, ellerinde mumlarla Berlin'in geniş caddeleri boyunca yürüyorlardı! Bu uğursuz bir rastlantı olmalı!"

(Romantik Almanya Faşizme Karşı, Can Kardelen)

DEVRİM AYLIK SOSYALİST DERGİ SAYI 14 KDV'Lİ 10.000 TL